4

CALIDADE DE VIDA E BENESTAR SOCIAL

4.1.- Cobertura social e prestacións económicas

4.2.- Saúde

4.3.- Indicadores de benestar social

4.4.- Medio ambiente e desenvolvemento sostible

4.5.- Ocio e cultura

4.1. COBERTURA SOCIAL E PRESTACIÓNS ECONÓMICAS

Dende un punto de vista global, as obrigas contraídas polas entidades xestoras e Tesorería General da Seguridade Social en Galicia, ascenderon 7.201,3 millóns de euros, en tanto que os seus dereitos recoñecidos netos acadaron os 5.164 millóns de euros.

No último ano, o número total de beneficiarios dalgún tipo de prestacións económicas medrou en torno ás 6.500 persoas, acadando as 931.000 persoas. Este incremento ven explicado fundamentalmente pola medra do número de beneficiarios dos subsidios por desemprego.

O importe medio das pensións contributivas en Galicia no ano 2010 é o máis baixo das dezasete Comunidades Autónomas españolas. Asemade, hai que destacar que este problema se agrava dado o novo incremento do diferencial coa media estatal, que no ano 2010 é de máis de 127 euros.

Tendo en conta que posteriormente se estudan de xeito específico as prestacións sanitarias e sociais, neste capítulo se analizan, en primeiro lugar, o financiamento e a cobertura social do Estado, para posteriormente centrarse nas prestacións económicas dos distintos beneficiarios dalgún tipo de prestación: pensións contributivas, pensións non contributivas e prestacións por desemprego.

Financiamento e cobertura social do Estado

O número de persoas afiliadas á Seguridade Social en 2010 (media anual), **cadro 2.1.2.** *[Afiliados en alta laboral na Seguridade Social en Galicia e España 2006-10]*, experimentou unha caída do 2,2% respecto ao ano anterior (22.180 afiliacións menos), para acadar as 1.007,4 miles de persoas afiliadas. A meirande parte destas afiliacións corresponden ao grupo do réxime xeral, que acolle, **cadro 2.1.3.** *[Afiliados en alta laboral 2009-10: distribución segundo réxime]*, ao 73% do total de afiliacións (735.729 traballadores), seguido do réxime especial de autónomos cun 22,1% das mesmas (222.820 persoas).

Antes de comezar unha análise máis polo miúdo, pódese observar no **cadro 4.1.1.** como o diferencial teórico entre as obrigas contraídas e os dereitos recoñecidos pola Tesorería General é sempre negativo en tódolos réximes, ao igual que acontecía no ano anterior, sendo esta diferenza moito máis acusada no caso do réxime especial de traballadores autónomos con 1.320,1 millóns de euros de diferenza.

Os dereitos recoñecidos netos realizados pola Tesorería General da Seguridade Social en Galicia, **cadro 4.1.2.**, acadaron os 5.164 millóns de euros, dos que 5.091,2 millóns de euros corresponderon ás cotizacións sociais.

Obrigas contraídas e dereitos recoñecidos netos realizados polas Entidades Xestoras e TGSS en Galicia 2009-10: distribución segundo réximes (1)

	2009			2010 (2)		
	Dereitos recoñecidos	Obrigas contraídas	Diferencial	Dereitos recoñecidos	Obrigas contraídas	Diferencial
			(en €)			
Réxime Xeral	3.679.529.562,80	3.681.157.067,83	-1.627.505	3.686.381.645,79	3.697.393.679,97	-11.012.034
Réxime especial de traballadores autónomos	676.473.525,99	1.522.383.079,48	-845.909.553	678.964.282,06	1.999.079.522,95	-1.320.115.241
Réxime especial agrario	6.091.221,59	506.925.061,40	-500.833.840	6.188.505,06	41.704.619,41	-35.516.114
Réxime especial de traballadores do mar	86.572.784,69	569.174.088,56	-482.601.304	87.568.996,70	578.224.407,21	-490.655.411
Réxime especial da minaría do carbón	1.969.580,26	24.600.744,49	-22.631.164	1.872.000,47	25.175.231,58	-23.303.231
Réxime especial de empregados de fogar	39.070.241,51	114.881.884,93	-75.811.643	39.451.582,77	112.161.877,10	-72.710.294
Accidentes de traballo e enferm. profesionais	34.699.647,07	205.400.060,37	-170.700.413	33.084.507,72	203.257.166,32	-170.172.659

(1) os valores do diferencial débense, en boa parte, á aplicación da Lei 18/2007, pola que se procede a integración dos traballadores por contra propia do R.E.Agrario no R.E.de traballadores autónomos
(2) datos provisionais
Fonte: *Tesorería General de la Seguridad Social*

4.1.1.

Obrigas contraídas polas Entidades Xestoras e TGSS en Galicia 2010

	Gastos de persoal	Gastos correntes, bens e servizos	Gastos financeiros	Transferencias correntes	Investimentos reais
				(en €)	
1 Prestacións económicas	38.692.356,63	5.317.233,52	28.363,56	7.074.779.520,70	4.993.514,54
11 Xestión prestacións económicas	18.955.237,58	26.422,77	-	6.990.434.330,96	-
1101 Pensións contributivas	16.315.677,91	25.323,37		6.656.996.504,54	
1102 Incapacidade temporal e outras prestacións	2.639.559,67	1.099,40		333.437.826,42	
12 Xestión prest. econ. non contibutivas	592.825,10	-	-	84.345.189,74	-
1202 Protección familiar e outras prestacións	592.825,10			84.345.189,74	
13 Admón e Serv. xerais prestac. económicas	19.144.293,95	5.290.810,75	28.363,56	-	4.993.514,54
1391 Dirección e servizos xerais	10.042.178,90	5.290.012,96	28.363,56		4.975.001,01
1392 Informac. e atención personalizada	8.748.697,56				18.513,53
1393 Xestión internacional de prestacións	353.417,49	797,79			
2 Asistencia sanitaria	2.861.453,59	3.536.273,08	-	-	-
21 Atención primaria de saúde		219,77			
23 Medicina marítima	2.861.453,59	3.536.053,31			
3 Servizos sociais	11.864.571,52	4.438.395,09	2.418,29	13.614,25	142.377,37
31 Servizos sociais xerais	9.409.624,81	2.780.558,86	-	-	127.388,56
3131 Pres. eco. recup. e acc. universal	4.047.620,95	1.404.900,75			35.036,28
3134 Aut. pers. e atenc. dependencia	5.362.003,86	1.375.658,11			92.352,28
34 Outros servizos sociais	2.454.946,71	1.657.836,23	2.418,29	13.614,25	14.988,81
3434 Acción asistencial e social		1.276,96	2.418,29	13.614,25	
3435 Acción formativa e xest. emprego	1.724.978,34	1.616.190,14			14.988,81
3437 Xest. desemprego traballadores do Mar	729.968,37	40.369,13			
4 Tesor. inform. e outros serv. función	45.310.671,84	7.846.348,12	11.053,53	-	925.666,38
41 Xestión cotiz. e recadación	29.562.496,52	1.561.985,89	-	-	757.675,91
4161 Ext. afil. cot. recad. volunt.	19.699.989,77	479.126,49			757.675,91
4162 Xest. proced. exc. e espec. de recadación	9.862.506,75	1.082.859,40			
42 Xestión financeira	1.264.213,22		4.501,93		
43 Xestión do patrimonio	52.242,72	128.489,30			56.571,75
44 Sistema integrado informat. seg.social		1.795,96			
45 Admon. servizos xerais de tesour.	14.431.719,38	6.154.076,97	6.551,60	-	111.418,72
4591 Dirección e serv. xerais	14.011.605,55	6.154.076,97	6.551,60		111.418,72
4592 Información e atención personalizada	420.113,83				
Total	98.729.053,58	21.138.249,81	41.835,38	7.074.793.134,95	6.061.558,29

Fonte: *Tesorería General de la Seguridad Social*

4.1.3.

Dereitos recoñecidos netos realizados pola TGSS en Galicia 2010 (1)

	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
			(en €)		
Cotizacións sociais	5.091.192.588,04	2.225.285.511,82	563.953.283,89	508.416.046,26	1.793.537.746,07
Réxime Xeral	3.686.381.645,79	1.656.963.624,96	381.993.374,60	361.516.882,58	1.285.907.763,65
Réxime especial de traballadores autónomos	678.964.282,06	273.539.284,37	107.407.832,98	82.793.056,92	215.224.107,79
Réxime especial agrario	6.188.505,06	1.987.231,91	1.998.285,93	450.760,84	1.752.226,38
Réxime especial de traballadores do mar	87.568.996,70	28.426.370,77	8.639.250,70	11.576,31	50.491.798,92
Réxime especial da minaría do carbón	1.872.000,47	1.644.047,25	128.533,81	28.723,75	70.695,66
Réxime especial de empregados de fogar	39.451.582,77	16.206.023,53	5.591.142,11	5.793.233,87	11.861.183,26
Accidentes de traballo e enferm. profesionais	33.084.507,72	14.499.937,62	4.886.756,35	3.382.514,91	10.315.298,84
Cotizacións de desempregados	557.681.067,47	232.018.991,41	53.308.107,41	54.439.297,08	217.914.671,57
Taxas e outros ingresos	70.619.749,57	28.364.186,41	7.535.879,57	6.767.046,79	27.952.636,80
Transferencias correntes	1.201.756,45	711.178,08	232.214,32	95.722,94	162.641,11
Ingresos patrimoniais	312.099,11	256.196,05	21.092,50	4,23	34.806,33
Enaxenación de investimentos reais	88.816,32	88.816,32	0,00	0,00	0,00
Activos financeiros	559.573,31	242.837,97	82.827,99	61.127,04	172.780,31
Total	5.163.974.582,80	2.254.948.726,65	571.825.298,27	515.339.947,26	1.821.860.610,62

(1) datos provisionais
Fonte: *Tesorería General de la Seguridad Social*

4.1.2.

Activos financeiros	Pasivos financeiros	Total
243.275,13	-	7.124.054.264,08
-	-	7.009.415.991,31
		6.673.337.505,82
		336.078.485,49
-	-	84.938.014,84
		84.938.014,84
243.275,13	-	29.700.257,93
243.275,13		20.578.831,56
		8.767.211,09
		354.215,28
-	-	- 6.397.726,67
		219,77
		6.397.506,90
-	-	- 16.461.376,52
-	-	12.317.572,23
		5.487.557,98
		6.830.014,25
-	-	4.143.804,29
		17.309,50
		3.356.157,29
		770.337,50
273.189,74	18.166,43	- 54.385.096,04
-	-	31.882.158,32
		20.936.792,17
		10.945.366,15
		1.268.715,15
		237.303,77
		1.795,96
273.189,74	18.166,43	20.995.122,84
273.189,74	18.166,43	20.575.009,01
		420.113,83
516.464,87	18.166,43	7.201.298.463,31

Trala medra dos dereitos recoñecidos experimentada en 2010, en relación ao ano anterior, as catro provincias galegas manteñen a súa importancia relativa no total de Galicia, de tal xeito que A Coruña acolle o 43,7% dos dereitos recoñecidos netos (2.254,9 millóns de euros) e Pontevedra, o 35,3% (1.821,9 millóns de euros). En Lugo e Ourense estas porcentaxes foron do 11,1% (571,8 millóns de euros) e o 10% (515,3 millóns de euros), respectivamente.

Desagregando as cotizacións sociais segundo réxime de aplicación en Galicia, o **cadro 4.1.2.** reflicte que as máis importantes, con grande distancia, son as do réxime xeral, con 3.686,4 millóns de euros (o 72,4% do total das cotizacións sociais), seguíndolle en importancia as do réxime especial de traballadores autónomos, con 679 millóns de euros (13,3%) e as cotizacións de desempregados, con 557,7 millóns de euros (10,9%).

O importe dos dereitos recoñecidos derivados das cotizacións sociais no ano 2010 permanece practicamente constante en relación ao ano anterior, cun incremento do 0,4%, porcentaxe de incremento que ascende ao 2% no caso dos dereitos recoñecidos procedentes de cotizacións de desempregados.

O importe total das obrigas contraídas en Galicia polas entidades xestoras e Tesorería General de la Seguridad

Social ascendeu a 7.202 millóns de euros, dos que 7.075 millóns de euros (o 98,2%) corresponden ás transferencias correntes (**cadro 4.1.3.**). Dentro das transferencias correntes, case 7.000 millóns de euros teñen como destino o financiamento da xestión das prestacións económicas contributivas, en concreto 6.657 millóns destínase ao financiamento das pensións contributivas e 333 millóns ás pensións por incapacidade temporal e outras prestacións; e 84 millóns de euros teñen como destino a xestión das prestacións económicas non contributivas.

Centrando a análise nas transferencias correntes a familias e institucións sen fins de lucro, o **cadro 4.1.4.** reflicte que as máis importantes son as do réxime xeral e o de traballadores autónomos, con 3.913,3 e 2.041,8 millóns de euros, respectivamente.

As pensións por xubilación son as que presentan un maior volume de obrigas recoñecidas, con 4.565,2 millóns de euros, seguidas das pensións de viuvez, con 1.240,4 millóns de euros. No caso dos subsidios, os de incapacidade temporal son os máis importantes, con 200,4 millóns de euros.

Obrigas contraídas polas Entidade

	Xeral
Pensións	3.697.393.680
Invalidez/Incapacidade permanente	437.595.928
Xubilación	2.492.160.327
Viuvez	711.268.911
Orfandade	45.860.004
Favor de familiares	10.508.510
Subsidios	215.898.112
Incapacidade temporal	131.937.389
por enfermidade ou accidente	130.115.189
Compensación por colab. de empresas	1.822.200
Recargos por falta de medidas de seguridade e hixiene	-
Maternidade	83.360.851
Subsidio temporal por maternidade	74.755.669
Subsidio temporal por risco no embarazo	-
Subsidio temporal por paternidade	8.605.182
Subsidio temporal por risco durante a lactancia natural	-
Prestacións familiares	-
Fillo a cargo	-
Id. con discapacidade	-
Nacemento de fillo	-
Parto múltiple	-
Outras prestacións	599.872
Prestacións asumidas procedentes MUNPAL	-
Auxilio por defunción	209.346
Indemnización a tanto alzado	385.679
Indemnización por baremo	-
Prestacións do Seguro escolar	-
Prestacións complementarias D. Transit. Ley 21/1986.S	-
Outras prestacións, indemnizacións e achegas únicas	4.847
Prestacións sociais	-
Outras prestacións e indemnizacións	-
Total	3.913.291.792

Fonte: *Tesorería General de la Seguridad Social*

4.1.4.

Prestacións económicas

O número total de beneficiarios dalgún tipo de prestación ascendeu en Galicia a 931.257 persoas, un 0,5% máis que no ano anterior. Este lixeiro incremento de aproximadamente cinco mil persoas ven explicado fundamentalmente pola medra experimentada das pensións contributivas de xubilación, e polo incremento dos subsidios de desemprego, así como pola redución das prestacións contributivas por desemprego.

- **Pensións contributivas**

O número medio (anual) de beneficiarios en Galicia que, no ano 2010, cobraba algún tipo de pensión da Seguridade Social situouse nas 721.000 persoas, ascendendo o seu importe medio mensual a 651,88 euros por persoa. O número de pensións contributivas en Galicia rexistrou unha medra do 0,8% respecto ao ano anterior (1,6% no conxunto do Estado), situándose a súa importancia relativa no total estatal no 8,3%.

Galicia segue sendo a quinta comunidade con maior número de pensións, superada por Cataluña, Andalucía, Madrid e a C. Valenciana. Asemade, non só continúa a ser a Comunidade Autónoma co importe medio máis baixo, senón que volve a medrar o diferencial co importe medio estatal:120,16 euros menos en 2008, 124,21 euros inferior en 2009 e 127,61 no ano 2010.

Desagregando o estudio segundo os diferentes tipos de pensións, o **cadro 4.1.6.** reflicte que o número de pensións de **incapacidade permanente** en Galicia foi de 69,1 miles de pensións (68,3 miles de pensións en 2009). O seu importe medio ascendeu ata os 735,55 euros, 114,31 euros inferior á media estatal, o que sitúa a Galicia coma a terceira comunidade co importe medio máis baixo, por diante de Estremadura con 695,48 euros e Murcia, con 729,32 euros.

Respecto ás pensións por **xubilación** e **viuvez**, estas ascenderon a 443,6 e 182,6 miles de pensións, respecti-

es Xestoras e TGSS en Galicia 2010: transferencias correntes a familias e institucións sen fins de lucro

Traballadores autónomos	Agrario	do Mar	Minería do Carbón	Empregados do Fogar	Acc. Traballo e Enf. Profesional	Non Contributiva	Total
			(en €)				
1.999.079.523	41.704.619	578.224.407	25.175.232	112.161.877	203.257.166	-	6.656.996.504,5
131.884.882	3.188.153	46.362.971	1.269.166	9.003.306	90.310.928	-	719.615.334,3
1.483.481.875	26.392.683	402.743.358	17.944.471	98.530.316	43.987.341	-	4.565.240.371,5
328.380.843	10.827.284	119.283.154	5.515.963	3.409.363	61.702.525	-	1.240.388.042,4
37.156.052	970.429	7.793.352	322.494	858.226	5.793.552	-	98.754.110,1
18.175.870	326.071	2.041.571	123.139	360.666	1.462.819	-	32.998.646,3
42.727.321	848.423	20.696.862	706.624	5.942.064	12.388.790	84.345.190	385.855.427,8
35.589.662	772.301	20.086.874	1.116	5.927.745	6.077.270	-	200.392.357,1
35.589.662	772.301	20.086.874	1.116	5.927.745	6.077.270	-	198.570.157,4
-	-	-	-	-	-	-	1.822.199,7
-	-	-	-	-	4.474.544	-	4.474.543,5
6.903.422	71.321	579.441	704.510	5.811	1.206.660	18.480	92.850.496,5
6.171.781	63.758	444.859	702.428	-	-	-	82.138.495,4
1.010	-	-	-	4.851	881.622	-	887.483,2
727.637	7.563	134.582	2.082	961	-	-	9.478.006,7
2.994	-	-	-	-	325.038	-	328.031,4
-	-	-	-	-	-	84.326.710	84.326.709,9
-	-	-	-	-	-	11.419.278	11.419.277,8
-	-	-	-	-	-	71.285.762	71.285.761,7
-	-	-	-	-	-	695.537	695.536,8
-	-	-	-	-	-	926.134	926.133,6
234.237	4.801	30.547	998	8.507	630.316	-	3.811.320,9
-	-	-	-	-	-	-	-
225.865	4.801	30.547	998	8.507	6.035	-	486.099,0
5.983	-	-	-	-	469.475	-	861.136,6
-	-	-	-	-	45.363	-	45.363,2
-	-	-	-	-	-	-	135.460,8
-	-	-	-	-	-	-	2.166.581,7
2.390	-	-	-	-	109.443	-	116.679,6
-	-	-	-	-	-	-	30.506.865,2
-	-	-	-	-	-	-	50.785,6
2.041.806.844	42.553.043	598.921.270	25.881.855	118.103.941	215.645.956	84.345.190	7.073.409.583,2

Prestacións 2009-10: distribución segundo tipo de cobertura

	número		importe medio	
	2009	2010	2009	2010
	(medias anuais, en miles)		*(en € / mes)*	
Pensións contributivas	714,9	721,0	629,85	651,88
Incapacidade permanente	68,3	69,1	714,95	735,55
Xubilación	440,0	443,6	700,77	726,29
Viúvez	181,2	182,6	464,71	480,26
Orfandade e favor familiar	25,4	25,7	350,74	361,85
Pensións non contributivas	48,7	47,3		
Invalidez	18,4	17,9		
Xubilación	30,3	29,4		
LISMI	1,9	1,6		
	(medias anuais, en miles)			
Pensións asistenciais	46,0	36,0		
	(beneficiarios a 31-12 , en miles)			
Prestacións por desemprego				
Contributivas	83,4	78,9		
Subsidios	61,6	66,1		
Renta activa de inserción	6,8	8,4		
	(beneficiarios anuais)			
RISGA	4.798	4.989	378,18	384,08
AES	2.410	3.041	1.241,74	986,57

Fonte: *Ministerio de Traballo e Inmigración* e *Consellería de Traballo e Benestar*

4.1.5.

Pensións contributivas nas CC.AA. 2010-09 (1): distribución segundo clase de pensión

2009

	Totais		Incapacidade permanente		Xubilación		Viuvez		Orfandade e favor familiar	
	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio
Andalucía	1.356,9	693,52	205,4	779,31	721,5	783,03	368,2	530,66	61,9	334,17
Aragón	278,0	780,78	23,3	916,72	171,6	873,71	74,8	570,14	8,3	374,04
Asturias	293,3	903,27	35,2	1.017,29	164,3	1.057,74	84,6	606,75	9,2	432,94
Baleares	162,8	683,38	18,8	754,82	96,4	771,37	42,6	496,99	4,9	300,43
Canarias	246,8	708,24	30,6	741,83	131,4	828,72	70,2	546,03	14,5	331,66
Cantabria	129,2	784,34	14,0	889,06	75,6	894,24	34,8	558,21	4,8	388,62
Castela-A Mancha	335,9	702,44	35,6	760,02	192,6	789,45	93,9	553,83	43,8	350,67
Castela e León	582,8	731,41	43,5	840,72	361,5	821,32	157,3	540,96	20,6	377,41
Cataluña	1.524,2	777,74	165,1	876,90	940,2	867,35	382,2	556,35	36,7	342,02
C. Valenciana	862,3	691,18	93,1	773,12	507,7	772,70	231,5	526,40	30,0	328,10
Estremadura	204,6	642,06	21,9	677,77	112,5	719,90	60,3	533,00	9,9	342,06
Galicia	714,9	629,85	68,3	714,95	440,0	700,77	181,2	464,71	25,4	350,74
Madrid	939,8	892,78	71,4	946,17	585,8	1.026,82	251,9	628,60	30,6	376,37
Murcia	218,0	664,36	31,2	706,42	120,1	752,60	57,7	511,45	9,0	322,16
Navarra	117,3	849,52	11,2	995,74	73,4	953,93	28,8	588,99	3,8	377,52
País Vasco	487,6	938,44	44,6	1.070,23	297,5	1.069,47	129,8	655,97	15,8	418,36
A Rioxa	62,8	719,75	5,7	824,75	39,7	792,11	15,6	539,58	1,8	357,18
Ceuta e Melilla	14,6	781,75	1,9	948,29	6,8	950,20	4,9	586,52	1,1	317,57
Total	8.531,9	754,06	920,9	831,49	5.038,9	854,12	2.270,3	553,89	301,9	353,08
G/E *(%)*	8,4		7,4		8,7		8,0		8,4	

2010

	Totais		Incapacidade permanente		Xubilación		Viuvez		Orfandade e favor familiar	
	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio
Andalucía	1.379,3	715,64	207,7	794,66	736,7	809,52	372,1	548,05	62,7	345,74
Aragón	280,9	807,79	23,6	936,72	173,6	905,38	75,2	589,62	8,4	383,44
Asturias	294,7	930,86	34,8	1.034,18	165,8	1.092,70	84,9	625,11	9,2	446,55
Baleares	165,9	707,95	18,9	768,29	98,8	801,53	43,0	513,57	5,1	310,08
Canarias	253,9	732,16	31,2	760,03	136,5	856,26	71,6	563,78	14,7	342,26
Cantabria	130,7	811,17	14,1	904,12	76,6	927,39	35,1	576,47	4,8	403,37
Castela-A Mancha	340,4	728,49	37,1	779,22	194,6	819,98	94,7	575,10	14,0	361,28
Castela e León	586,8	757,87	43,9	857,14	364,5	852,52	157,8	559,84	20,6	389,91
Cataluña	1.550,7	803,81	166,7	900,36	961,3	897,41	385,1	572,82	37,7	350,80
C. Valenciana	879,8	715,27	95,5	795,77	519,7	800,00	233,9	543,89	30,8	337,19
Estremadura	206,7	664,75	22,3	695,48	113,8	745,35	60,7	553,09	9,9	354,45
Galicia	721,0	651,88	69,1	735,55	443,6	726,29	182,6	480,26	25,7	361,85
Madrid	965,3	922,37	73,1	961,10	606,8	1.060,28	254,5	647,58	31,0	386,50
Murcia	222,4	687,09	32,2	729,32	122,4	778,47	58,4	528,78	9,3	331,95
Navarra	119,3	879,42	11,4	1.015,01	75,1	988,35	28,9	609,24	3,9	386,74
País Vasco	494,8	966,11	44,6	1.089,96	303,6	1.101,45	130,9	674,66	15,8	430,95
A Rioxa	63,6	744,64	5,6	842,10	40,4	820,43	15,8	559,11	1,8	364,97
Ceuta e Melilla	14,8	801,33	1,9	956,84	6,9	973,59	4,9	605,95	1,1	328,84
Total	8.671,0	779,49	933,7	849,86	5.140,6	884,07	2.290,1	571,73	306,6	363,68
G/E *(%)*	8,3		7,4		8,6		8,0		8,4	

(1) medias anuais, en miles; os datos de importe medio están en euros/mes

Fonte: *Ministerio de Trabajo e Inmigración*

4.1.6.

Pensións contributivas en Galicia e España 2009-10 (1): distribución segundo réxime

2009

	Galicia número	Galicia importe medio	España número	España importe medio	Galicia/España número (%)	Galicia/España importe medio (%)
Total	713.366	605,72	8.473.927	727,35	8,4	83,3
Réxime Xeral	303.204	752,86	4.932.305	859,53	6,1	87,6
R. E. de traballadores autónomos	293.919	454,36	1.821.383	516,00	16,1	88,1
R.E. Agrario	6.143	458,02	648.724	480,84	0,9	95,3
R. E. de Traballadores do Mar	51.758	723,34	131.587	881,32	39,3	82,1
R. E. da Minería do Carbón	1.611	1.034,84	69.278	996,56	2,3	103,8
R. E. de Empregados do Fogar	16.451	444,34	187.165	456,30	8,8	97,4
Accidentes de Traballo	17.882	690,85	206.772	781,54	8,6	88,4
Enfermidades profesionais	2.613	801,07	43.580	899,95	6,0	89,0
SOVI	19.785	333,76	433.133	332,54	4,6	100,4

2010

	Galicia número	Galicia importe medio	España número	España importe medio	Galicia/España número (%)	Galicia/España importe medio (%)
Total	724.827	657,87	8.749.054	786,51	8,3	83,6
Réxime Xeral	321.093	809,98	5.194.573	935,00	6,2	86,6
R. E. de traballadores autónomos	287.489	489,12	1.853.836	551,40	15,5	88,7
R.E. Agrario	5.948	488,82	640.546	519,00	0,9	94,2
R. E. de Traballadores do Mar	52.733	778,75	131.464	850,34	40,1	91,6
R. E. da Minería do Carbón	1.585	1.098,70	68.074	1.365,89	2,3	80,4
R. E. de Empregados do Fogar	16.705	470,17	182.501	475,62	9,2	98,9
Accidentes de Traballo	18.097	751,97	209.163	853,54	8,7	88,1
Enfermidades profesionais	2.722	870,25	42.661	1094,25	6,4	79,5
SOVI	18.455	357,93	426.236	358,73	4,3	99,8

(1) datos a 31 de decembro de cada ano; os datos do importe medio están en euros/mes
Fonte: *Ministerio de Trabajo e Inmigración*

4.1.7.

vamente, o que representa o 8,6% do total das pensións de xubilación de España e o 8% das pensións de viuvez. Os seus importes medios son os máis baixos do Estado, con 726,29 e 480,26 euros, respectivamente, e ao igual que no caso das pensións de incapacidade permanente, aumenta o diferencial coa media estatal.

En canto á distribución segundo réximes, os datos recollidos no **cadro 4.1.7.** indican que os réximes xeral e o réxime especial de traballadores autónomos acollen o maior número de pensións, con 321.093 e 287.489 pensións, respectivamente, situándose as súas pensións medias en 809,87 e 489,12 euros, respectivamente. No réxime agrario pérdense, no ano 2010, un total de 195 pensións contributivas, acadando a cifra de 5.948 pensións, cun importe medio de 488,82 euros. No réxime especial de traballadores do mar, o número de pensións ascendeu a 52.733 e o seu importe medio, a 778,75 euros, salientando o feito de que o 40,1% do total estatal de pensións contributivas neste réxime están localizadas na nosa Comunidade Autónoma.

Comparada co resto das autonomías, Galicia é a primeira con menor importe medio no caso do réxime de traballadores autónomos e a segunda Comunidade con menor importe medio no réxime xeral, por detrás de Estremadura. No caso do réxime especial de traballadores agrarios, o importe medio galego ascende a 488,82 euros, tan só superior ao rexistrado en Baleares e nas cidades autónomas de Ceuta e Melilla.

Á hora de analizar a evolución respecto do ano anterior do número de pensións e do importe medio das mesmas, salienta que o incremento do número de pensións contributivas en Galicia (11.461 máis que no ano 2009), ven motivado fundamentalmente polo incremento das

Pensións non contributivas nas CC.AA. 2009-10 (1)

	Total			Invalidez			Xubilación		
	2009	2010	10/09 (%)	2009	2010	10/09 (%)	2009	2010	10/09 (%)
Andalucía	104.955	104.104	-0,8	45.390	45.192	-0,4	59.565	58.912	-1,1
Aragón	8.338	8.092	-3,0	2.916	2.880	-1,2	5.423	5.212	-3,9
Asturias	10.056	9.813	-2,4	4.853	4.758	-2,0	5.204	5.055	-2,9
Baleares	7.655	7.621	-0,4	3.462	3.407	-1,6	4.193	4.214	0,5
Canarias	42.341	42.258	-0,2	19.393	19.196	-1,0	22.948	23.062	0,5
Cantabria	6.143	6.163	0,3	3.055	3.114	1,9	3.087	3.049	-1,2
Castela-A Mancha	21.337	21.038	-1,4	9.138	9.254	1,3	12.199	11.784	-3,4
Castela e León	23.801	23.150	-2,7	10.110	9.881	-2,3	13.691	13.269	-3,1
Cataluña	56.589	56.194	-0,7	24.666	24.665	0,0	31.923	31.529	-1,2
C. Valenciana	46.548	46.723	0,4	19.856	20.058	1,0	26.692	26.666	-0,1
Estremadura	15.674	15.239	-2,8	6.052	6.007	-0,7	9.622	9.232	-4,1
Galicia	48.673	47.275	-2,9	18.398	17.879	-2,8	30.276	29.396	-2,9
Madrid	33.038	32.891	-0,4	13.305	13.264	-0,3	19.734	19.628	-0,5
Murcia	14.192	14.096	-0,7	7.365	7.376	0,1	6.827	6.720	-1,6
Navarra	2.807	2.711	-3,4	830	829	-0,1	1.977	1.883	-4,8
País Vasco	9.741	9.949	2,1	5.439	5.638	3,7	4.301	4.311	0,2
A Rioxa	1.825	1.781	-2,4	763	761	-0,3	1.063	1.020	-4,0
Ceuta e Melilla	4.321	4.195	-2,9	2.136	2.001	-6,3	2.184	2.194	0,5
Total	458.034	453.293	-1,0	197.127	196.160	-0,5	260.909	257.136	-1,4
G/E *(%)*	10,6	10,4		9,3	9,1		11,6	11,4	

(1) medias anuais
Fonte: *Ministerio de Trabajo e Inmigración*

4.1.8.

Prestacións sociais e económicas da LISMI e das pensións asistenciais nas CC.AA. 2009-10 (1)

	LISMI			Pensións asistenciais		
	2009	2010	10/09	2009	2010	10/09
Andalucía	6.909	6.066	-12,2	8.999	8.044	-10,6
Aragón	1.120	900	-19,6	51	40	-21,6
Asturias	1.241	1.068	-13,9	52	41	-21,2
Baleares	321	278	-13,4	26	17	-34,6
Canarias	396	347	-12,4	2.681	2.420	-9,7
Cantabria	786	732	-6,9	79	62	-21,5
Castela-A Mancha	3.550	3.305	-6,9	1.114	982	-11,8
Castela e León	4.934	4.376	-11,3	127	103	-18,9
Cataluña	1.970	1.754	-11,0	86	67	-22,1
C. Valenciana	3.680	3.098	-15,8	1.600	1.294	-19,1
Estremadura	3.382	2.900	-14,3	557	375	-32,7
Galicia	1.931	1.601	-17,1	46	36	-21,7
Madrid	3.222	3.010	-6,6	1.242	1.034	-16,7
Murcia	4.942	4.366	-11,7	284	235	-17,3
Navarra	-	-	-	40	19	-52,5
País Vasco	-	-	-	1.341	1.341	-
A Rioxa	259	234	-9,7	9	8	-11,1
Ceuta e Melilla	674	652	-3,3	88	70	-20,5
Total	39.317	34.687	-11,8	18.422	16.188	-12,1
G/E *(%)*	4,9	4,6		0,2	0,2	

(1) medias anuais
Fonte: *Ministerio de Trabajo e Inmigración*

4.1.9.

Prestacións por desemprego e paro rexistrado en Galicia e España 2009-10 (1)

	2009 Galicia	2009 España
Total beneficiarios	151.828	3.034.712
prestación contributiva	83.400	1.638.618
subsidio	61.603	1.132.813
renta activa de inserción	6.825	106.441
subsidio eventuales agrarios		156.840
Paro rexistrado	222.839	3.923.603
Taxas cobertura *(%)*	68,13	77,35
Benef.contrib. / paro rex.	37,43	54,00
Benef.subsid. / paro rex.	27,64	37,33

	2010 Galicia	2010 España
Beneficiarios		
prestación contributiva	78.875	1.417.525
subsidio	66.053	1.295.092
renta activa de inserción	8.387	149.866
subsidio eventuais agrarios		152.979
Total	153.315	3.015.462
Paro rexistrado	237.313	4.100.073
Taxas cobertura *(%)*	64,60	73,55
Benef.contrib. / paro rex.	33,24	47,01
Benef.subsid. / paro rex.	27,83	42,95

(1) datos a 31 de decembro de cada ano

Fonte: *Ministerio de Trabajo e Inmigración*

4.1.10.

correspondentes ao réxime xeral (17.889 máis), que compensa as caídas rexistradas no caso dos traballadores autónomos (6.430 menos), no réxime especial agrario (195 menos), no da minería do carbón (26 menos) e no seguro obrigatorio de vellez e invalidez (SOVI) (1.330 menos).

O importe medio das pensións contributivas en Galicia acadou os 651,88 euros, 22 euros máis que no ano 2009, o que sitúa a Galicia como a Comunidade co importe máis baixo, seguida de Estremadura. Por clase de pensión, todas as pensións contributivas teñen en Galicia un importe medio inferior á media estatal. Así mesmo, o importe medio das pensións de viuvez galegas é o máis reducido do Estado.

- **Pensións non contributivas**

O número total de beneficiarios das pensións non contributivas volveu a descender no último ano tanto en Galicia coma no conxunto do Estado. A Comunidade Autónoma de Galicia segue a ser a terceira comunidade co maior número de beneficiarios, con 47.275 beneficiarios (o 10,4% do total de beneficiarios en España), despois de Andalucía e Cataluña, con 104.104 e 56.194 beneficiarios, respectivamente.

O 37,8% do total de beneficiarios o son de pensións de invalidez, e o restante 62,2%, de pensións de xubilación. Ao igual que o acontecido no ano anterior, o **cadro 4.1.8.** amosa o descenso tanto das pensións de invalidez (representa o 9,1% do total estatal) coma das pensións de xubilación (o 11,4% destas pensións no conxunto do Estado).

Ao longo do ano 2010 continúa a redución do número de beneficiarios de prestacións sociais e económicas da Lei de Integración Social dos Minusválidos (Lismi) e das pensións asistencias. No primeiro caso, tal e como reflicte o **cadro 4.1.9.**, volve a rexistrarse un descenso do número de beneficiarios en tódalas comunidades autónomas, que no caso galego, foi do 17,1% respecto a 2009 (330 beneficiarios menos), un descenso máis de cinco puntos porcentuais maior que o experimentado no conxunto do Estado.

O número de beneficiarios destas prestacións descendeu en Galicia ata os 1.601 beneficiarios (1.931 en 2009), diminuíndo a súa importancia relativa no conxunto de España do 4,9% ao 4,6%.

En relación aos beneficiarios das pensións asistenciais, o devandito **cadro 4.1.9.** amosa que 2010 presenta unha caída do 21,7% respecto ao número de beneficiarios do ano anterior, pasando de 46 beneficiarios en 2009 aos 36 beneficiarios do ano 2010. O peso relativo destes beneficiarios no conxunto mantense no 0,2%.

- **Prestacións por desemprego**

O número total de beneficiarios de prestacións de desemprego, aumentou en 2010 en Galicia fronte ao descenso rexistrado no conxunto do Estado. Os perceptores desta prestación aumentaron un 1% respecto ao ano precedente (redución do 0,6% en España), acadando as 153.315 persoas. Un 51,4% dos beneficiarios cobrou as prestacións de nivel contributivo, correspondendo un 43,1%, a beneficiarios de prestacións de nivel asistencial e o 5,5% restante, á renda activa de inserción.

O **cadro 4.1.10.** reflicte un descenso da relación entre beneficiarios das prestacións contributivas e o paro rexistrado, que pasa do 37,4% de 2009 ao 33,2% do ano 2010. De xeito contrario, prodúcese un lixeiro incremento da relación entre beneficiarios de subsidios e o paro rexistrado (27,6% no ano 2009 e 27,8% en 2010).

O número de prestacións por desemprego de **traballadores estranxeiros** incrementouse en Galicia no ano 2010 un 24,2% (1.614 prestacións máis), producíndose este incremento integramente nas prestacións de nivel asistencial, mestras que as prestacións contributivas por desemprego descenden para traballadores estranxeiros nun 8,3%. ■

4.2. SAÚDE

A estrutura poboacional é un elemento condicionante fundamental da evolución, necesidades e situación actual das prestacións sanitarias. No que respecta á estrutura poboacional en Galicia, en primeiro lugar, cómpre salientar que o 22,2% da poboación galega a un de xaneiro de 2010 tiña 65 ou máis anos, cando no conxunto do Estado esta porcentaxe sitúase no 16,6%. Tendo en conta este maior peso relativo, os datos do **cadro 4.2.1.** reflicten uns índices de envellecemento e sobreenvellecemento superiores aos da media española. O maior índice de dependencia xeral en Galicia ven motivado polo maior índice de dependencia senil (33,8% fronte aos 24,5% en España), xa que o índice de dependencia xuvenil sitúase cinco puntos por baixo (24,0% en Galicia e 29,1% en España).

Os orzamentos da Xunta do ano 2010 correspondentes á produción de bens públicos de carácter social reflicten que se destinaron a este fin un total de 6.290,3 millóns de euros, un 1,5% menos que no ano anterior. As partidas máis importantes foron as de sanidade, que tras unha merma do 0,8% acadou os 3.518,4 millóns de euros, e a correspondente a educación, con 2.379,1 millóns de euros, un 0,8% menos que en 2009.

A continuación pasamos a analizar unha serie de indicadores relacionados co ámbito da saúde na Comunidade de Autónoma de Galicia, para o que distinguimos os indicadores de saúde, de establecementos sanitarios, de consumo farmacéutico e de gasto sanitario. Con estes indicadores pretendemos obter unha visión global e ao mesmo tempo comparada con outras CCAA da sanidade en Galicia.

Indicadores de saúde

A esperanza de vida en Galicia nos últimos dez anos incrementouse significativamente, pasando de 79 anos en 1998 a 81,7 anos en 2009, o que unido ás baixas taxas de natalidade existentes, determina a estrutura poboacional galega. No que respecta ás causas máis importantes que provocan as máis de 30 mil defuncións que se produciron no ano 2009, están as relacionadas co sistema circulatorio e os tumores que conxuntamente causan case o 60% das defuncións. Finalmente, a mortalidade infantil dende o ano 1991 ata a actualidade reduciuse pasando do 8,32 por mil ata o 2,75 por mil no ano 2009, sendo notablemente inferior á media estatal e da UE-27, que no citado ano eran do 3,13 e 4,3 por mil, respectivamente.

O importe presupostado en 2010 para o programa de protección e promoción da saúde redúcese un 24,4% en relación ao presupostado no ano anterior, dedicándose

Indicadores demográficos básicos de Galicia e España 2009-10

	2009		2010	
	Galicia	España	Galicia	España
Poboación	2.796.089	46.745.807	2.797.653	47.021.031
menor de 16 anos	341.673	7.265.948	343.132	7.371.280
menor de 20 anos	441.972	9.157.061	440.919	9.239.768
entre 16 e 64 anos	1.842.595	31.696.955	1.834.813	31.718.047
maior de 65 anos	611.821	7.782.904	619.708	7.782.904
85 e máis anos	87.229	988.929	90.354	1.043.646
Índices (1)				
vellez	21,9	16,6	22,2	16,6
envellecemento	138,4	85,0	140,5	84,2
sobreenvellecemento	14,3	12,7	14,6	13,4
dependencia xeral	51,7	47,5	52,5	47,8
dependencia xuvenil	24,0	28,9	24,0	29,1
dependencia senil	33,2	24,6	33,8	24,5
de recambio	55,8	93,4	55,4	94,7

(1) índice de vellez: relación entre a poboación maior de 65 anos e a poboación total;
índice de envellecemento: relación entre a poboación maior de 64 anos e a poboación menor de 20 anos;
índice de sobreenvellecemento: relación entre a poboación maior de 84 anos e a poboación maior de 64 anos;
índice de dependencia xeral: relación entre os grupos de poboación potencialmente dependentes (poboación menor de 15 anos e poboación maior de 64 anos) e o grupo de poboación en idade potencialmente activa (poboación entre 15 e 64 anos);
índice de dependencia xuvenil: relación entre a poboación nova (poboación menor de 15 anos) e a poboación en idade potencialmente activa (poboación entre 15 e 64 anos)
índice de dependencia senil: relación entre a poboación maior (poboación maior de 64 anos) e a poboación en idade potencialmente activa (poboación entre 15 e 64 anos);
índice de recambio: entre a poboación entre 60 e 64 anos e a poboación entre 15 e 19 anos, mide a capacidade dunha poboación para substituír os individuos que van xubila

Fonte: *IGE* e *INE*

4.2.1.

Produción de bens públicos de carácter social 2009-10

	2009	2010	10/09
	(en miles de €)		*(%)*
Total	6.385.527	6.290.343	-1,5
Sanidade	3.546.169	3.518.369	-0,8
Educación	2.386.160	2.379.152	-0,3
Cultura	159.744	119.943	-24,9
Deportes	41.256	34.863	-15,5
Vivenda	109.914	109.848	-0,1
Outros servizos comunitarios e sociais	142.282	128.168	-9,9

Fonte: *Xunta de Galicia*

4.2.2.

un total de 27,3 millóns de euros. O 58,2% do total diríxese ao Programa galego de vacinacións (15,9 millóns de euros), seguíndolle en importancia, no que ao importe se refire, o de "Programas poboacionais de cribado", que tras unha medra do 14,5%, acolle o 14% do presupostado (3,8 millóns de euros). Un aspecto importante a destacar é o descenso nun 61,3% do importe destinado á loita contras as drogodependencias.

Un dos indicadores máis importantes, no ámbito da saúde, é a **taxa de morbilidade**, entendida como a frecuencia dunha determinada enfermidade nunha proporción de poboación, no noso caso, para cada 100.000 habitantes.

Os resultados obtidos a través do sistema de enfermidades de declaración obrigatoria (EDO) indican que tras o forte aumento rexistrado en 2009, no ano 2010 descendeu o número de casos de gripe. Estes diminuíron en máis de 56 mil casos, acadando os 29.499 (1.089 casos por cada 100.000 habitantes, 475,6 casos por cada 100.000 habitantes no conxunto do Estado). Xunto coa

Proxecto de investimentos do Programa de Protección e Promoción da Saúde 2009-10

	2009	2010	10/09
	(en miles de €)		(%)
Total	36.139,0	27.329,7	
Programa de laboratorios de Saúde Pública		200,0	
Sistema de información matadoiros de Galicia		107,0	
Rede informática de planificación		300,0	
Tarxeta sanitaria		1.245,3	
Aseguramente Queres		108,0	
Avaliación de tecnoloxías sanitarias		60,0	
Programa indicadores de saúde		125,0	
Plan de prioridades sanitarias		265,5	
Protección radiolóxica		5,5	
Programa de aseguramento da calidade no control da EET		1.967,0	
Programa de sistemas de información de saúde pública		678,1	
Programa de coordinación e calidade		517,5	
Loita contra as drogodependencias	4.973,5	1.926,8	-61,3
Promoción de estilos de vida saudables	780,0	780,0	0,0
Seguridade alimentaria	605,4	644,9	6,5
Sanidade ambiental	500,0	500,3	0,1
Epidemioloxía	678,1		-100,0
Coordinación e calidade da saúde pública	800,0		-100,0
Actuacións laboratorios saúde pública	628,8	779,5	24,0
Planificación, estratexia e avaliación saúde pública	125,0		-100,0
Prevención e control de enfermidades transmisibles	2.467,0	1.172,0	-52,5
Programa galego de vacinacións	15.453,5	15.908,2	2,9
Inspección, calidade e laboratorio saúde pública	2.983,9		-100,0
Programas sanitarios	1.010,5		-100,0
Equipamento informático saúde pública	1.783,4	1.783,4	0,0
Programas poboacionais de cribado	3.350,0	3.834,6	14,5

Fonte: *Xunta de Galicia*

4.2.3.

gripe, a tuberculose respiratoria presenta unha taxa de morbilidade en Galicia significativamente superior que no conxunto do Estado (19,31 casos por cada 100.000 habitantes en Galicia fronte aos 11,65 casos de media en España).

Asemade, dos datos proporcionados pola Dirección Xeral de Saúde Pública, despréndese que en enfermidades como a gripe ou a varicela, prodúcese un importante descenso no número de casos no ano 2010 fronte ao incremento no número de casos de lexionelose, meninxites víricas, toxinfeccións alimentarias ou parotidite.

A varicela segue a ser a segunda enfermidade máis importante en canto ao número de casos se refire, con 5.270 (3.186 casos menos que en 2009) e un índice de incidencia de 194,5 casos por cada cen mil habitantes.

A principal causa de morte en Galicia no ano 2009 (último dato dispoñible) son as enfermidades relacionadas co sistema circulatorio, causantes do 32% das defuncións, seguidas dos tumores, que causan o 27% dos decesos. Na última década, sen embargo, as defuncións por afeccións circulatorias reducíronse nun 11%, mentres que as mortes causadas por tumores incrementáronse un 10% (**cadro 4.2.5.**).

Os datos proporcionados polo Rexistro Nacional de Casos de **SIDA** reflicten que, segundo as notificacións recibidas ata o 30 de xuño de 2010, no ano 2009 rexistráronse en Galicia 67 casos de sida (1.275 casos no conxunto de España). A partir de mediados da década dos 90 o número de casos de sida comeza a diminuír, tanto en Galicia como en España, de xeito que o número de casos de sida diagnosticados dende o ano 2000 ata a actualidade son o 30% dos detectados antes do ano 2000. En relación á categoría de transmisión dos casos de sida en Galicia, destacar que o 63% dos 3.818 casos de sida rexistrados ata a actualidade son en persoas que usan drogas por vía parenteral, seguido do 21% de per-

Enfermidades de declaración obrigatoria en Galicia e España 2009-10

	Galicia 2009	Galicia 2010	España 2009	España 2010
	(taxas notificadas / 100.000 habs.)			
Enfermidades de transmisión respiratoria				
Gripe	3162,80	1088,99	2521,91	475,61
Varicela	311,87	194,55	313,46	342,36
Lexionelose	2,47	2,62	2,90	2,54
Toberculose respiratoria	22,39	19,31	13,59	11,65
Enf. meningocócica	2,40	1,85	1,61	1,14
Outras				
Meninxite tuberculosa	0,37	0,78	0,21	0,19
Enfermidades de transmisión alimentos				
Disentería bacilar	0,15	0,30	0,53	0,25
F. tifoidea e paratifoidea	0,07	0,07	0,16	0,12
Enfermidades prevenibles inmunización				
Parotidite	3,54	4,73	4,81	5,56
Tétanos	0,00	0,11	0,02	0,02
Tose ferina	0,18	0,22	1,19	1,60
Hepatite A	2,77	0,70	5,97	1,99
Hepatite B	1,62	1,33	1,93	1,87
Outras hepatites víricas	1,29	1,81	1,57	1,53
Enfermidades transmisión sexual				
Infección gonocócica	2,69	2,51	4,33	4,17
Sífile	3,02	2,33	5,56	6,25
Antropozoonoses				
Brucelose	0,07	0,04	0,32	0,23
Vixiadas pola OMS				
Paludismo	0,22	0,66	0,91	0,83

Fonte: *Instituto de Salud Carlos III*

4.2.4.

Defuncións segundo as principais causas de m

	Total	Infecciosas e parasitarias	Tumores	Enferm. do sangue e mecanismos de inmunidade	Endocrinas, nutricionais e metabólicas	Trastornos mentais e do comportamento	Do sistema nervioso e órganos dos sentidos	Sistema circulatorio	Sistema Respiratorio
									1999
Galicia	29.293	437	7.375	42	715	884	663	11.041	3.932
A Coruña	11.384	180	2.925	16	266	304	230	4.329	1.466
Lugo	5.139	64	1.192	7	115	171	122	1.968	750
Ourense	4.625	56	1.058	7	137	187	103	1.791	628
Pontevedra	8.145	137	2.200	12	197	222	208	2.953	1.088
España	371.102	6.530	94.566	1.124	11.382	11.520	10.303	131.774	45.194
									2009
Galicia	30.073	498	8.107	66	717	1.325	1.249	9.799	3.642
A Coruña	12.000	251	3.239	26	283	435	497	3.931	1.458
Lugo	4.963	52	1.212	9	134	272	226	1.765	530
Ourense	4.499	60	1.161	12	97	226	173	1.513	593
Pontevedra	8.611	135	2.495	19	203	392	353	2.590	1.061
España	384.933	6.844	105.133	1.469	12.472	14.455	18.771	120.053	43.274

Fonte: *INE*

4.2.5.

Vítimas mortais en estradas nas CC.AA. 2009-10

	2009	2010	10/09 (%)
Andalucía	330	290	-13,8
Aragón	89	74	-20,3
Asturias	43	48	10,4
Baleares	40	44	9,1
Canarias	51	46	-10,9
Cantabria	23	19	-21,1
Castela-A Mancha	155	139	-11,5
Castela e León	197	212	7,1
Cataluña	269	245	-9,8
C. Valenciana	168	140	-20,0
Estremadura	67	66	-1,5
Galicia	186	179	-3,9
Madrid	105	82	-28,0
Murcia	66	48	-37,5
Navarra	33	30	-10,0
País Vasco	51	52	1,9
A Rioxa	30	16	-87,5
Total	2.089	1.909	-9,4

Fonte: *Dirección General de Tráfico*

4.2.6.

orte en Galicia e España 1999-2009

Sistema dixestivo	pel e tecido subcutáneo	Sistema osteomuscular e conxuntivo	Sistema xenitourinario	Embarazo, parto e porperio	Orixinadas no periodo perinatal	Malformacións conxénitas e anomalías cromosómicas	Síntomas, signos anormais clínicos e de laboratorio	Causas externas de mortalidade
1.210	99	187	443	1	19	47	758	1.440
457	37	66	168	1	13	24	295	607
213	14	46	64	-	2	5	168	238
198	19	36	91	-	-	5	125	184
342	29	39	120	-	4	13	170	411
18.972	910	3.208	7.713	15	788	1.142	9.550	16.411
1.377	-	193	751	-	33	39	1.020	1.257
584	-	74	269	-	16	16	424	497
206	-	42	116	-	4	1	193	201
207	-	44	114	-	3	2	115	179
380	-	33	252	-	10	20	288	380
19.554	-	3.458	10.865	17	900	888	11.087	14.495

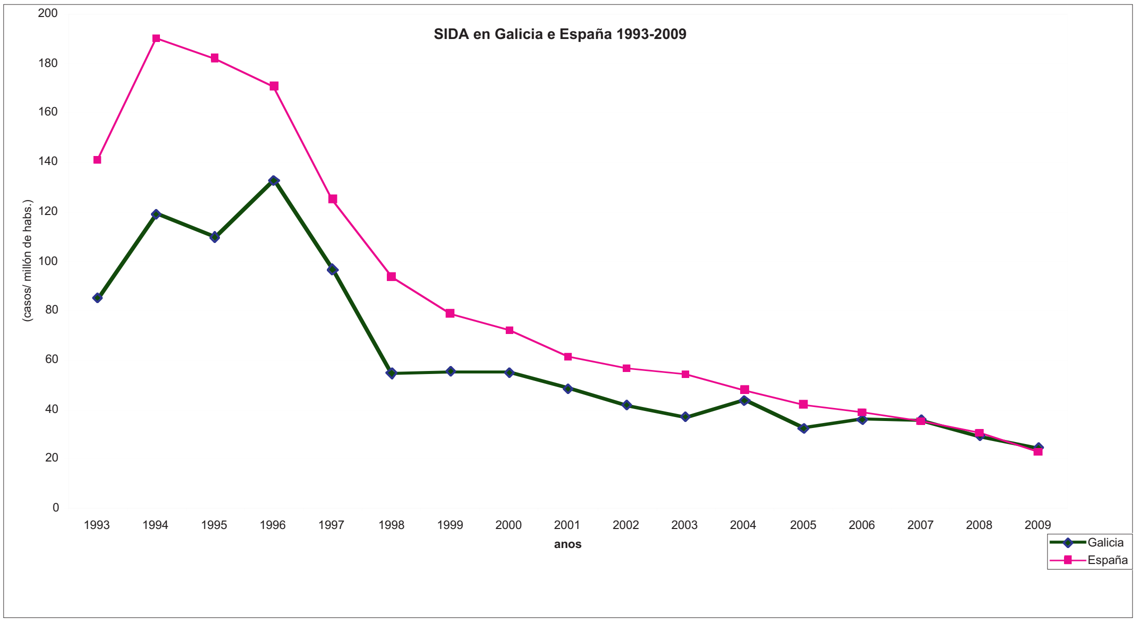

Fonte: *Instituto de Salud Carlos III*

4.2.7.

soas que mantiveron relacións heterosexuais de risco. Con respecto ao ano 2008, no ano 2009 rexistrouse un descenso do 15,2% nos casos de sida.

Os datos proporcionados polo Observatorio Español sobre **Drogas**, sobre as admisións a tratamento por abuso ou dependencia de substancias psicotrópicas (excluídos alcohol e tabaco), mostran como no ano 2007, último ano dispoñible, notificáronse en Galicia 2.946 admisións a tratamento (50.555 no conxunto de España), o 5,8% do total estatal.

No ano 2007 a taxa de admisións para Galicia foi de 108,6 casos por cada 100.000 habitantes (115,6 no global estatal), o que implica que Galicia se sitúa como a oitava comunidade con maior taxa poboacional; as diferenzas interautonómicas poden responder tanto a diferenzas no consumo de drogas, como a desigualdades na oferta e utilización de servizos.

O Observatorio Español sobre Drogas proporciona datos sobre prevalencias de consumos de alcohol, tabaco e cannabis, con datos do consumo de alcohol nos últimos 30 días, consumo diario de tabaco e consumo de cannabis nos últimos 30 días entre a poboación de 15 a 64 anos. Comparando o ano 2001 co último ano dispoñible, 2007, increméntase o consumo de alcohol e cannabis e redúcese o consumo de tabaco.

No que respecta ao consumo de **alcohol**, a porcentaxe de persoas entre 15 e 64 anos que nos últimos 30 días tiñan consumido alcohol pasa do 59,6% no ano 2001, ata o 69% no ano 2007, convertindo a Galicia na segunda Comunidade cunha maior porcentaxe, só por detrás de Aragón.

A porcentaxe de persoas que consumen diariamente **tabaco** en Galicia pasou do 31,1% no ano 2001, ao 28,3% no ano 2007, sendo Galicia a quinta Comunidade cunha menor porcentaxe de consumo diario de tabaco entre a poboación entre 15 e 64 anos. Por último, o consumo de **cannabis** increméntase, pasando dunha porcentaxe do 4,6% de persoas entre 15 e 64 anos que consumiron cannabis nos últimos 30 días no ano 2001 ao 9,7% no ano 2007; neste caso, ao igual que acontece co consumo de alcohol, Galicia é a segunda Comunidade cunha maior porcentaxe de consumo, por detrás de Cataluña.

Unha análise diferenciada corresponde as porcentaxes de consumo de alcohol, tabaco e cannabis por parte de estudantes de ensino secundario de 14 a 18 anos, que

Prevalencias de consumos de alcohol, tabaco e cannabis nos estudantes de ensino secundario de 14-18 anos nas CC.AA. 2006-08

	2006			2008		
	alcohol	tabaco	cannabis	alcohol	tabaco	cannabis
Andalucía	52,8	14,1	15,2	56,4	13,4	14,5
Aragón	68,0	22,2	27,9	70,2	23,1	29,6
Asturias	69,7	13,2	18,8	68,1	13,2	15,2
Baleares	52,9	8,5	20,6	54,1	10,2	22,7
Canarias	44,6	6,1	11,1	45,5	5,2	9,4
Cantabria	64,7	17,1	20,1	66,2	14,8	24,9
Castela-A Mancha	68,6	15,5	19,7	63,6	18,3	21,3
Castela e León	66,9	17,7	19,0	71,5	16,4	18,3
Cataluña	61,5	15,8	25,1	55,1	15,8	23,1
C. Valenciana	56,2	12,3	21,7	65,0	14,7	25,4
Estremadura	56,2	20,2	18,7	59,4	16,0	14,3
Galicia	58,7	14,6	19,9	55,6	15,2	16,9
Madrid	52,3	15,9	20,4	52,1	14,5	21,7
Murcia	58,4	15,0	19,6	59,7	15,7	18,8
Navarra	69,4	16,9	30,2	70,1	15,8	26,6
País Vasco	70,8	16,4	27,0	66,4	20,1	33,0
A Rioxa	69,5	19,6	28,2	64,7	14,8	22,1
Total	58,0	14,8	20,1	58,5	14,8	20,1

(1) consumo de alcohol nos últimos 30 días, consumo de tabaco diario e consumo de cannabis nos últimos 30 días entre a poboación de 15 a 64 anos

Fonte: *Observatorio Español sobre Drogas*

4.2.8.

respectivamente son do 55,6% (consumo de alcohol nos últimos 30 días), 15,2% (consumo diario de tabaco) e 16,9% (consumo de cannabis nos últimos 30 días). Galicia é a quinta Comunidade Autónoma cunha menor porcentaxe de consumidores de alcohol e cannabis e a novena cun menor consumo de tabaco, na citada franxa de idade.

Outro dato importante a ter en conta como indicador de saúde son as porcentaxes de **sobrepeso** e **obesidade**, sendo Galicia a CCAA que no ano 2009 presentaba unha maior porcentaxe de poboación con sobrepeso, acadando o 40,5% da poboación adulta, fronte ao 37,6% de media no Estado, sendo, así mesmo, a quinta comunidade cunha maior porcentaxe de obesidade en poboación adulta, o 16,8%, polo 16% de media no Estado.

Outro dos aspectos a ter en conta dentro dos indicadores de saúde é a **sinistralidade**, dentro da que cómpre diferenciar aquela motivada por accidentes de tráfico e os accidentes laborais. No primeiro caso, o **cadro 4.2.6.** amosa unha nova redución do número de vítimas mortais tanto en Galicia coma no conxunto do Estado. No último ano rexistráronse en Galicia un total de 179 persoas falecidas (o 10,3% do total de persoas falecidas en España), o que a sitúa como a cuarta Comunidade Autónoma con maior número de víctimas, tras Andalucía, Cataluña e Castela e León.

En relación aos accidentes laborais, o **cadro 2.2.7.** *[Accidentes de traballo con baixa en xornada de traballo 2009-10: distribución segundo a gravidade e sector económico]* reflicte que o número de accidentes laborais con baixa en Galicia decreceu no último ano ata situarse nos 36.430 accidentes (un 7,8 % menos que en 2009).

O 71,7% destes accidentes producíronse nas actividades do sector servizos (15.078 accidentes) e nas ramas industriais (11.049 accidentes); un 20,6% dos sinistros rexistráronse no sector da construción (7.514), e o 7,6% restante (2.789 accidentes), no sector primario. A meirande parte dos accidentes laborais con baixa rexistrados en 2010 corresponderon a accidentes leves (35.768 accidentes), mentres que un 1,8% (662 accidentes) foron graves ou mortais.

No último ano, o índice de incidencia situouse en Gali-

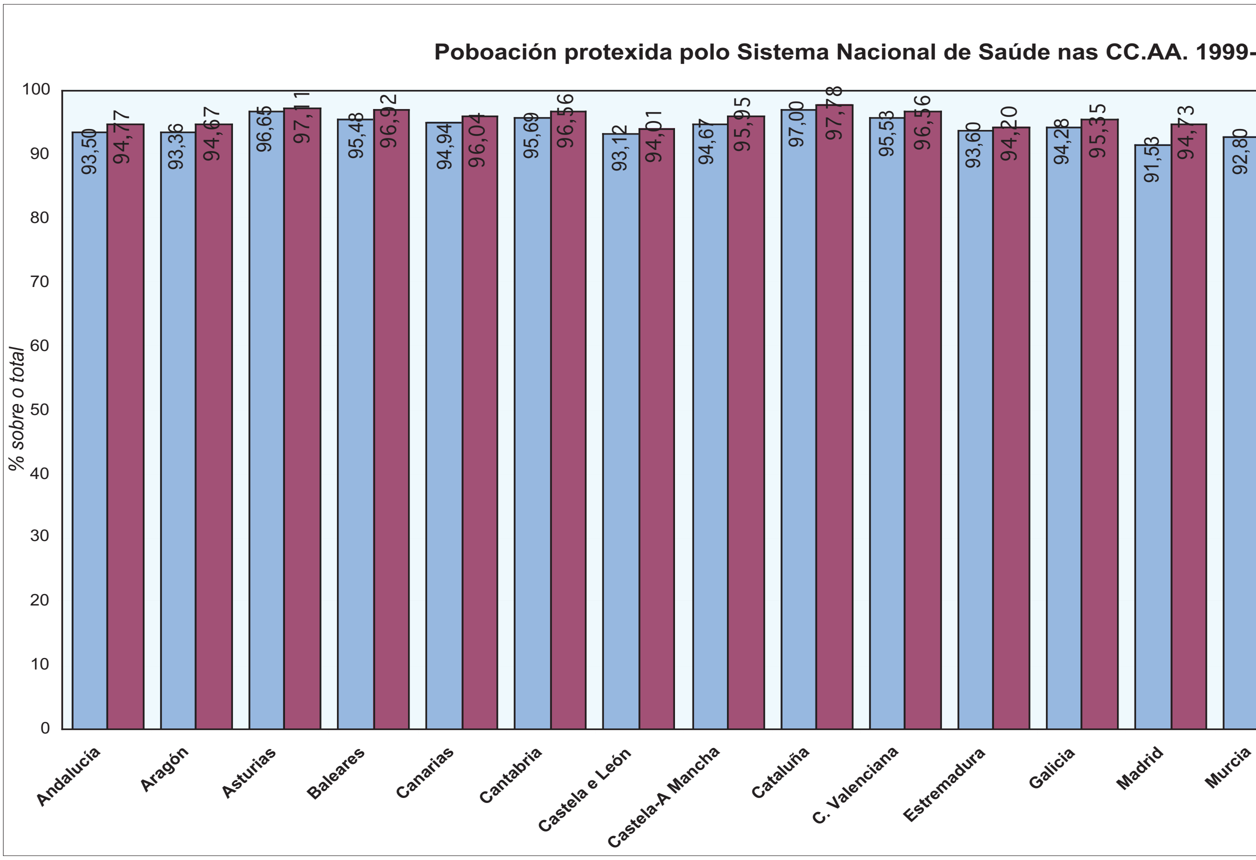

Fonte: *Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad*

4.2.9.

Centros de saúde nas CC.AA. 2010

	Zonas básicas	Centros de saúde	Consultorios locais
Andalucía	216	405	1.112
Aragón	125	119	872
Asturias	84	68	150
Baleares	57	57	103
Canarias	110	110	171
Cantabria	41	42	106
Castela-A Mancha	201	200	1.111
Castela e León	249	244	3.661
Cataluña	362	415	827
C. Valenciana	240	265	589
Estremadura	113	110	413
Galicia	315	391	88
Madrid	310	258	158
Murcia	89	80	190
Navarra	54	54	244
País Vasco	122	135	185
A Rioxa	19	19	174
Ceuta e Melilla	7	7	-
Total	2.714	2.979	10.154

Fonte: *Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad*

4.2.10.

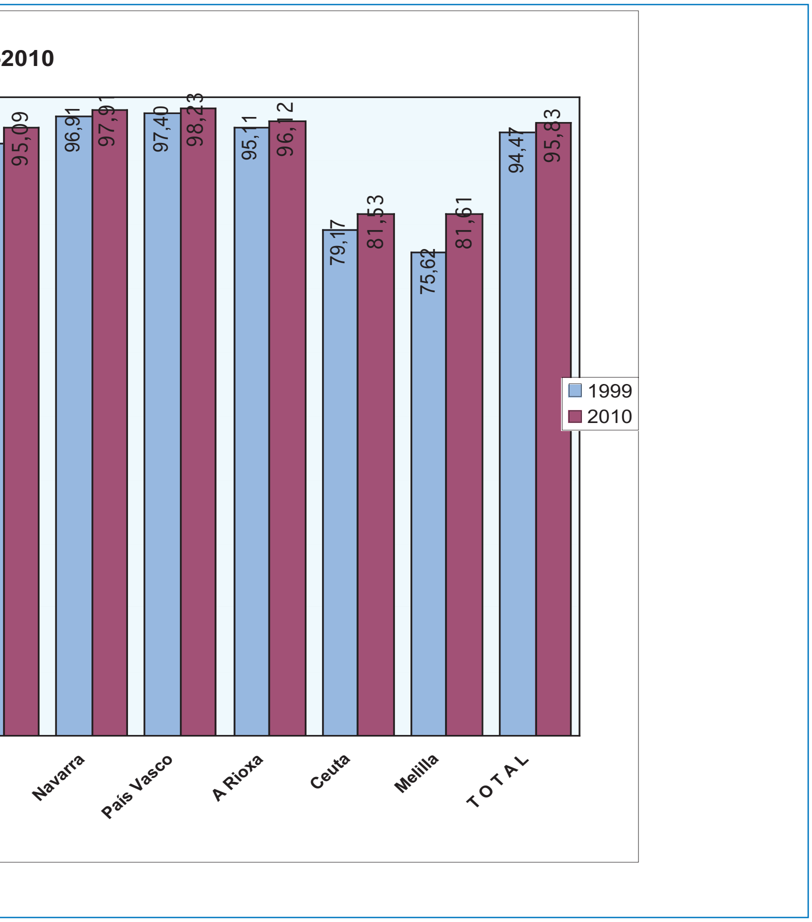

cia nos 42 accidentes por cada mil traballadores afiliados a réximes da Seguridade Social coa continxencia de accidentes de traballo especificamente cuberta, converténdose na quinta C.A. co índice máis elevado. No caso dos accidentes mortais, Galicia presenta o índice de incidencia máis elevado de España, con 7,5 accidentes por cada cen mil afiliados a réximes da Seguridade Social coa continxencia de accidentes de traballo especificamente cuberta.

Indicadores de establecementos sanitarios

Outros indicadores fundamentais no ámbito da saúde son todos aqueles que presentan unha visión da situación dos establecementos sanitarios en Galicia.

A poboación protexida polo Sistema Nacional de Salud en Galicia ascendeu no ano 2010 a 2.667.458 persoas, o que supón un crecemento do un 3,6% nos últimos dez anos. Galicia acolle o 5,9% da poboación total protexida polo sistema, sendo a quinta Comunidade Autónoma cunha maior poboación protexida, por detrás de Andalucía, Cataluña, Madrid e C. Valenciana.

O Sistema Nacional de Salud organízase en dous niveis asistenciais: atención primaria e atención especializada. A atención primaria pon a disposición da poboación unha serie de servizos básicos, sendo os dispositivos asistenciais principais os Centros de saúde, mentres que a atención especializada préstase en Centros de especialidade e en Hospitais. Dentro desta organización, a localización dos recursos asistenciais responde, basicamente, a unha planificación sobre demarcacións demográfica e xeograficamente delimitadas, as áreas de saúde, que establece cada Comunidade Autónoma, tendo en conta factores de diversa índole pero, sobre todo, respondendo a un criterio de proximidade dos servizos ao usuario. As áreas de saúde se subdividen, á súa vez, en zonas básicas de saúde, que son o marco territorial da atención primaria.

O **cadro 4.2.10.** mostra a existencia en Galicia no ano 2010 de 315 zonas básicas de saúde, só superada en número por Cataluña, o que mostra a gran dispersión da poboación galega, onde desenvolven a súa actividade 391 centros de saúde e 88 consultorios locais.

O **cadro 4.2.13.** mostra o número de hospitais distinguindo o seu carácter público ou privado. En Galicia no ano 2009 existen 39 hospitais, dos que 16 son públicos incluídos no Sistema Nacional de Salud, e 23 privados, dos que dous son benéficos. No que respecta ao número de hospitais públicos (SNS), Galicia dispón dun número menor que outras Comunidades con menor poboación protexida, tal como acontece no caso de Aragón que, con menos da metade de poboación protexida que Galicia, dispón de 20 hospitais públicos (SNS), catro máis que os galegos.

A atención sanitaria especializada, que se presta nos centros de especialidades e nos hospitais, faise de maneira ambulatoria ou en réxime de ingreso. No que respecta ao ámbito das consultas realizadas nos hospitais públicos (SNS), en Galicia, no ano 2009 (último ano dispoñible), realizáronse un total de 1.665 consul-

Hospitais nas CC.AA. 2009: indicadores de consultas

	Total	Públicos - SNS	Privados
Andalucía	1.594,82	1.386,97	207,85
Aragón	1.957,57	1.822,74	134,83
Asturias	2.014,05	1.779,54	234,51
Baleares	2.027,26	1.260,79	766,47
Canarias	1.954,79	1.551,02	403,77
Cantabria	1.543,84	1.499,70	44,14
Castela-A Mancha	1.874,54	1.692,40	182,14
Castela e León	1.711,76	1.555,19	156,57
Cataluña	1.692,51	1.405,09	287,42
C. Valenciana	1.764,27	1.557,78	206,49
Estremadura	1.502,28	1.412,76	89,52
Galicia	1.876,93	1.665,06	211,87
Madrid	2.285,88	1.839,84	446,04
Murcia	1.597,02	1.528,61	68,41
Navarra	1.795,60	1.439,61	355,99
País Vasco	1.206,25	951,81	254,44
A Rioxa	1.839,78	1.713,65	126,13
Ceuta e Melilla	1.302,69	1.302,69	-
Total	1.788,45	1.524,97	263,48

Fonte: *Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad*

4.2.11.

Hospitais nas CC.AA. 2009: indicadores de camas

	Camas instaladas			Camas funcionantes		
	Total	camas / 1.000 habs.	camas en hospitais públicos-SNS	Total	camas / 1.000 habs.	camas en hospitais públicos-SNS
Andalucía	21.667	2,65	16.237	19.448	2,38	14.658
Aragón	5.461	4,14	4.406	5.045	3,83	4.012
Asturias	4.183	3,96	3.383	3.751	3,55	3.096
Baleares	3.699	3,44	2.476	3.342	3,11	2.331
Canarias	7.603	3,64	4.751	6.911	3,31	4.397
Cantabria	2.186	3,78	1.479	2.034	3,52	1.368
Castela-A Mancha	5.874	2,88	5.344	5.384	2,64	4.932
Castela e León	9.562	3,81	7.403	9.007	3,59	6.954
Cataluña	31.463	4,32	18.012	30.359	4,17	17.210
C. Valenciana	13.518	2,69	11.080	12.194	2,43	10.151
Estremadura	4.308	3,99	3.917	3.823	3,54	3.478
Galicia	10.434	3,81	8.535	9.863	3,60	8.067
Madrid	21.756	3,45	15.356	19.113	3,03	13.206
Murcia	4.712	3,24	3.057	4.509	3,11	2.887
Navarra	2.408	3,90	1.382	2.367	3,84	1.359
País Vasco	8.298	3,89	5.780	7.916	3,71	5.513
A Rioxa	916	2,90	787	889	2,81	766
Ceuta e Melilla	370	2,59	370	355	2,48	355
Total	158.418	3,45	113.755	146.310	3,19	104.740

Fonte: *Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad*

4.2.12.

Hospitais nas CC.AA. 2009: principais datos asistenciais

	Hospitais Totais	Hospitais públicos - SNS	Hospitais privados	Pacentes ingresados	Estadías causadas	Consultas totais	Urxencias totais
Andalucía	102	46	56	788.423	5.556.881	13.041.337	5.481.284
Aragón	30	20	10	164.630	1.477.257	2.581.892	722.708
Asturias	20	10	10	130.477	1.111.148	2.129.144	504.179
Baleares	22	11	11	153.527	941.074	2.179.201	795.444
Canarias	37	14	23	204.300	2.056.360	4.077.631	1.021.010
Cantabria	9	5	4	61.076	644.743	892.156	370.001
Castela-A Mancha	30	20	10	204.442	1.481.318	3.819.848	1.028.121
Castela e León	40	17	23	304.122	2.512.655	4.297.594	1.164.482
Cataluña	189	76	113	934.495	9.379.765	12.335.145	4.629.322
C. Valenciana	61	34	27	544.800	3.432.507	8.855.095	2.745.857
Estremadura	19	10	9	121.391	1.037.615	1.623.973	560.498
Galicia	39	16	23	314.310	2.877.895	5.137.215	1.415.097
Madrid	81	34	47	751.613	5.561.847	14.402.074	3.863.044
Murcia	26	10	16	150.468	1.305.393	2.319.115	954.000
Navarra	13	6	7	87.952	674.032	1.107.712	278.101
País Vasco	44	18	26	305.911	2.406.301	2.574.991	1.115.358
A Rioxa	5	3	2	31.444	257.262	581.991	135.211
Ceuta e Melilla	3	3	-	14.036	85.982	186.333	114.909
Total	770	353	417	5.267.417	42.800.035	82.142.447	26.898.627

Fonte: *Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad*

4.2.13.

tas por cada 1.000 habitantes, unha cifra que sitúa a Galicia por riba da media estatal (1.525 consultas por cada 1.000 habitantes), e como a sexta Comunidade Autónoma cun maior indicador. Fronte a este dato, no que respecta ao número de consultas en hospitais privados, este é de 212 por cada 1.000 habitantes, por debaixo da media estatal (263 consultas por cada 1.000 habitantes).

No que respecta ao número de camas instaladas e funcionantes nos hospitais de Galicia, e outras CCAA, o **cadro 4.2.12.** mostra como en 2009 había un total de 9.863 camas funcionantes, o que supón 3,6 camas funcionantes por cada 1.000 habitantes (3,2 camas por cada 1.000 habitantes de media no conxunto do Estado). Galicia á a quinta Comunidade Autónoma cun maior número de camas funcionantes, superada polas catro Comunidades con maior poboación protexida: Cataluña, Andalucía, Madrid e C. Valenciana.

Os 39 hospitais (públicos e privados) existentes na Comunidade Autónoma galega no ano 2009 estaban dotados con 254 quirófanos, 181 dos mesmos en hospitais públicos–SNS, o que implica a existencia dun rateo de 9,3 quirófanos por cada 100.000 habitantes, que sitúa a Galicia como a quinta Comunidade en número de quirófanos por habitante, cun rateo similar ao catalán.

O número de camas funcionantes en hospitais de día en Galicia, no ano 2008, era de 591, máis do 90% das mesmas en hospitais públicos–SNS, o que indica que existen 0,22 prazas por cada 1.000 habitantes, un rateo lixeiramente menor á media estatal (0,24 camas por cada 1.000 habitantes) que sitúa a Galicia como a novena Comunidade con maior número de prazas en hospitais de día por cada mil habitantes.

De xeito global, o **cadro 4.2.13.** mostra datos asistenciais básicos dos hospitais existentes nas diferentes Comunidades Autónomas para o ano 2009 (último ano dispoñible). Nos 39 hospitais galegos, con 9.863 camas en funcionamento, ingresaron no citado ano 314.310 pacientes e realizáronse 5.137.215 consultas, mentres que as urxencias totais foron 1.415.097. Nos hospitais galegos, en cada cama ao longo do ano 2009 ingresaron 31,9 pacientes, unha rateo que é a quinta menor das 17 CCAA, por detrás de Cantabria, Canarias, Estremadura e Cataluña, e tamén menor ca media estatal, que se sitúa en 36 pacientes ingresados por cada cama funcionante.

Listas de espera cirúrxica 2005-10 (1)

	Galicia					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Pacientes en espera estrutural	39.284	36.335	34.296	34.282	34.048	36.180
Tempo medio de espera *(en días)*	113	96	80	71	67	71
	Total SNS					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Pacientes en espera estrutural	406.661	379.704	364.901	372.572	374.194	381.753
Tempo medio de espera *(en días)*	79	72	70	68	63	61

(1) datos a 30 de xuño de cada ano

Fonte: *Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdade* e *Sergas*

4.2.14.

Listas de espera cirúrxica a 31 de xuño de 2010: distribución segundo especialidade

	Galicia		Total SNS	
	pacientes en espera estrutural	tempo medio de espera *(en días)*	pacientes en espera estrutural	tempo medio de espera *(en días)*
Especialidades				
Cirurxía xeral ou de dixestivo	5.969	65	68.940	58
Xinecoloxía	2.075	63	21.086	51
Oftalmoloxía	7.928	75	77.660	54
ORL	2.021	64	29.782	61
Traumatoloxía	9.466	77	101.989	68
Uroloxía	2.540	57	25.913	52
Cirurxía cardíaca	272	73	2.544	62
Anxioloxía / Cir. Vascular	1.757	72	10.349	64
Cirurxía maxilofacial	474	87	5.873	65
Cirurxía pediátrica	1.348	84	10.720	71
Cirurxía plástica	1.309	74	12.017	84
Cirurxía torácica	138	36	1.135	49
Neurocirurxía	584	73	6.439	76
Dermatoloxía	299	44	7.304	41
Total	36.180	71	381.753	61

Fonte: *Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad e Sergas*

4.2.15.

Listas de espera en consultas externas 2007-10 (1)

	Galicia			
	2007	2008	2009	2010
tempo medio de espera *(en días)*	68	61	64	61
	Total SNS			
	2007	2008	2009	2010
tempo medio de espera *(en días)*	53	59	52	53

(1) datos a 30 de xuño de cada ano

Fonte: *Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad e Sergas*

4.2.16.

Doazóns e transplantes de órganos e tecidos 2009-10

	2009	2010	10/09 (%)
Doantes de órganos	85	85	0,0
Transplantes de órganos	272	281	3,3
renal	127	131	3,1
hepático	78	76	-2,6
cardíaco	21	23	9,5
pulmonar	40	46	15,0
de páncreas	6	5	-16,7
Transplantes de tecidos	921	1.093	18,7
proxenitores hematopoéticos	144	149	3,5
córneas	116	152	31,0
óseo e osteotendinoso	561	647	15,3
Vascular	9	7	-22,2
membrana amniótica	91	138	51,6

Fonte: *Sergas*

4.2.17.

Segundo os datos publicados polo Ministerio de Sanidade, o ano 2010 (datos a 30 de xuño de cada ano) presenta un incremento tanto do número de pacientes na **lista de espera** estrutural cirúrxica como da súa demora media. A 30 de xuño de 2010 o número de pacientes en lista de espera situábase nas 36.180 persoas, sendo a súa demora media de 71 días (67 días na mesma data do ano anterior). O tempo demora medio para o conxunto do Sistema Nacional de Salud, foi a 30 de xuño de 2010 de 61 días, dez menos que en Galicia. O 26,2% dos pacientes galegos en lista espera cirúrxica son da especialidade de traumatoloxía, e o 21,9% e 15,5% teñen unha patoloxía que require cirurxía oftalmolóxica e xeral ou de dixestivo respectivamente.

O tempo de demora medio é maior en Galicia que no conxunto do sistema nacional de salúd, en todas as especialidades agás en cirurxía plástica, torácica e neurocirurxía, sendo salientable que o tempo medio de espera para cirurxía maxilofacial e oftalmolóxica en Galicia é respectivamente 22 e 21 días superior á espera media no conxunto do SNS.

Xunto a esta lista de espera estrutural hai que considerar que a lista de espera en consultas externas a 30 de xuño de 2010 era de 62 días, tres menos que na mesma data do ano anterior, pero oito días superior á espera media no conxunto do Sistema Nacional de Salud.

O número de **transplantes** de órganos en Galicia incrementouse un 3,3% ao longo do ano 2010, acadando os 281 transplantes (9 máis que no ano precedente). Entre estes, cómpre salientar o predominio dos transplantes de ril (131) e fígado (76), realizándose 46 de pulmón, 23 de corazón e 5 de páncreas.

Tras o descenso experimentado en 2009, o número de transplantes de tecidos aumentou de novo no último ano, pasando de 921 no 2009 a 1.093 no 2010 , un 18,7% máis que no ano anterior. Ao igual que en anos anteriores, predominan os transplantes de oso, con 647 (15,3% máis que en 2009), e os transplantes de córneas, con 152, un 31% máis que no ano anterior (**cadro 4.2.17.**).

En canto ás **doazóns**, no ano 2010 o número de doazóns foi de 85, o mesmo número que no ano anterior.

Comparando por CCAA, Galicia é a sexta Comunidade en número de doantes, tras Andalucía, Madrid, Cataluña, C. Valenciana e Castela e León, e a quinta Comunidade en canto a número de transplantes de corazón, fígado e ril.

Para finalizar a análise dos indicadores de estado dos establecementos sanitarios, o **cadro 4.2.19** mostra os indicadores de **persoal** nos hospitais nas CCAA, para o ano 2008. Nos hospitais galegos no ano 2008 traballaban 4.850 médicos o que supón 1,8 médicos por cada 1.000 habitantes, o que sitúa a nosa Comunidade na

Doazóns e trasplantes nas CC.AA. 2010

	Doantes	Trasplantes					
		Corazón	Corazón-Pulmón	Fígado	Pancreas	Pulmón	Renal
Andalucía	261	26	1	168	22	25	330
Aragón	40	9	-	31	-	-	65
Asturias	40	13	-	28	-	-	43
Baleares	34	-	-	-	-	-	43
Canarias	75	-	-	36	8	-	104
Cantabria	26	-	-	17	6	30	42
Castela-A Mancha	58	-	-	-	-	-	54
Castela e León	103	8	-	38	6	-	93
Cataluña	201	43	-	158	23	61	460
C. Valenciana	154	32	2	108	8	24	209
Estremadura	22	-	-	9	-	-	32
Galicia	85	23	-	76	5	46	131
Madrid	231	57	1	183	15	49	420
Murcia	45	6	-	45	-	-	47
Navarra	18	-	-	17	1	-	25
País Vasco	92	-	-	57	-	-	-
A Rioxa	14	-	-	-	-	-	-
Total	1.499	217	4	971	94	235	2.098

Fonte: *Organización Nacional de Trasplantes*

4.2.18.

Hospitais nas CC.AA. 2008: indicadores de persoal

	Médicos			Diplomados en enfermería			Auxiliares de enfermería		
	total	persoal / 1.000 habs.	persoal / 100 camas	total	persoal / 1.000 habs.	persoal / 100 camas	total	persoal / 1.000 habs.	persoal / 100 camas
Andalucía	11.556	1,43	59,05	21.156	2,61	108,10	17.626	2,17	90,07
Aragón	2.848	2,18	56,74	5.029	3,85	100,20	4.550	3,48	90,66
Asturias	2.207	2,08	58,53	3.546	3,35	94,03	2.993	2,83	79,37
Baleares	1.968	1,86	57,46	3.937	3,72	114,95	3.463	3,27	101,11
Canarias	3.342	1,62	48,20	6.048	2,93	87,22	6.303	3,06	90,90
Cantabria	1.040	1,81	50,24	1.930	3,36	93,24	1.863	3,25	90,00
Castela-A Mancha	3.525	1,76	67,02	5.691	2,84	108,19	4.650	2,32	88,40
Castela e León	4.192	1,67	46,80	7.642	3,05	85,32	5.934	2,37	66,25
Cataluña	15.478	2,13	50,82	22.256	3,06	73,07	18.928	2,60	62,15
C. Valenciana	7.872	1,59	65,15	12.716	2,57	105,24	9.855	1,99	81,56
Estremadura	1.829	1,69	46,73	3.090	2,86	78,95	2.728	2,53	69,70
Galicia	4.850	1,77	48,90	8.749	3,20	88,20	7.068	2,58	71,26
Madrid	11.839	1,90	61,07	20.914	3,35	107,88	17.242	2,76	88,94
Murcia	2.234	1,56	49,73	4.204	2,94	93,59	3.851	2,69	85,73
Navarra	1.387	2,27	58,87	2.648	4,34	112,39	1.819	2,98	77,21
País Vasco	3.478	1,63	43,38	5.687	2,66	70,93	4.758	2,22	59,34
A Rioxa	553	1,76	58,83	1.078	3,44	114,68	828	2,64	88,09
Ceuta e Melilla	216	1,52	59,67	393	2,77	108,56	280	1,98	77,35
Total	80.414	1,76	54,73	136.714	3,00	93,04	114.739	2,52	78,09

Fonte: *Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad*

4.2.19.

Prestación farmacéutica a través de receita nas CC.AA. 2010

	Gasto farmacéutico		Receitas facturadas		Gasto medio por receita facturada	
		10/09		10/09		10/09
	(€)	(%)		(%)	(€)	(%)
Andalucía	2.004.670.059	-2,7	176.739.209	1,8	11,34	-4,5
Aragón	391.534.064	-4,4	28.940.147	1,7	13,53	-6,1
Asturias	343.741.776	-2,6	24.835.373	1,3	13,84	-3,8
Baleares	219.697.060	-1,4	16.729.643	7,7	13,13	-8,4
Cantabria	152.456.479	-4,9	11.870.895	2,1	12,84	-6,9
Castela-A Mancha	596.484.069	-2,9	45.941.215	3,5	12,98	-6,2
Castela e León	725.240.336	-2,2	52.744.305	2,9	13,75	-5,0
Cataluña	1.842.480.622	-2,2	151.486.758	2,7	12,16	-4,8
Canarias	536.311.937	-5,9	41.311.624	1,2	12,98	-7,0
C. Valenciana	1.543.952.639	-3,8	114.020.266	2,0	13,54	-5,7
Estremadura	356.924.545	-0,5	26.477.061	3,4	13,48	-3,7
Galicia	931.283.873	0,7	65.572.028	3,5	14,20	-2,7
Madrid	1.288.457.667	-2,3	106.826.195	2,8	12,06	-5,0
Murcia	420.249.109	1,9	30.866.297	3,8	13,62	-1,8
Navarra	161.140.260	-3,4	12.042.936	2,0	13,38	-5,3
País Vasco	578.019.562	-1,5	42.872.249	2,5	13,48	-3,9
A Rioxa	87.753.275	-2,2	6.212.762	1,4	14,12	-3,5
Ceuta	14.948.650	0,3	1.183.346	3,3	12,63	-3,0
Melilla	12.337.165	2,4	1.022.319	3,7	12,07	-1,2
Total	12.207.683.147	-2,4	957.694.628	2,5	12,75	-4,8

Fonte: *Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdade*

4.2.20.

Matronas		Médicos interno-residentes		
total	matronas / 1.000 mulleres en idade fértil	total	persoal / 1.000 habs.	persoal / 100 camas
729	0,34	2.816	0,35	14,39
124	0,40	558	0,43	11,12
75	0,30	377	0,36	10,00
73	0,26	256	0,24	7,47
141	0,25	605	0,29	8,73
50	0,35	284	0,49	13,72
163	0,33	614	0,31	11,67
170	0,29	866	0,35	9,67
662	0,37	3.195	0,44	10,49
419	0,33	1.694	0,34	14,02
94	0,35	211	0,20	5,39
182	0,28	950	0,35	9,58
631	0,39	3.408	0,55	17,58
119	0,32	424	0,30	9,44
75	0,51	370	0,61	15,70
168	0,33	809	0,38	10,09
26	0,34	88	0,28	9,36
23	0,63	-	-	-
3.924	0,34	17.525	0,38	11,93

media estatal, e como a oitava comunidade cun maior rateo, por detrás de Navarra (2,3), Aragón (2,2), Cataluña (2,1), Asturias (2,1), Madrid (1,9), Baleares (1,9) e Cantabria (1,8). No citado ano en Galicia había 3,2 traballadores diplomados en enfermería por cada 1.000 habitantes, e 2,6 auxiliares de enfermería por cada 1.000 habitantes. Finalmente destaca o feito de que Galicia é a terceira Comunidade Autónoma con menos matronas por cada 1.000 mulleres en idade fértil (0,3), só por diante de Baleares e Canarias.

Indicadores de gasto sanitario

O **gasto farmacéutico** público rexistrou en 2010 un incremento do 0,7% en Galicia, fonte á redución do 2,4% no conxunto do Estado. A factura de receitas prescritas ascendeu ata os 931,3 millóns de euros, o que significa o 7,6% do total estatal, e a sitúa como a quinta comunidade autónoma co gasto máis elevado tras Andalucía, Cataluña, a C. Valenciana e Madrid.

O devandito diferencial de crecemento con respecto á media estatal ven motivado pola menor redución do

Gastos sanitarios das CC.AA. 2007-2010 (1)

	2007		2008		2009		2010	
	total *(en millóns €)*	orzam. / per cápita *(en €)*	total	orzam. / per cápita	total	orzam. / per cápita	total	orzam. / per cápita
Andalucía	8.730,59	1.145,59	9.565,46	1.231,34	9.826,54	1.249,25	9.827,38	1.238,72
Aragón	1.635,88	1.334,81	1.746,82	1.390,73	1.879,71	1.474,49	1.907,63	1.495,80
Asturias	1.338,67	1.284,13	1.368,39	1.305,88	1.558,99	1.480,35	1.639,96	1.557,40
Baleares	1.086,68	1.090,66	1.197,30	1.152,61	1.257,53	1.184,66	1.176,35	1.097,39
Canarias	2.522,35	1.298,79	2.803,52	1.406,64	2.929,94	1.449,13	2.857,01	1.404,26
Cantabria	721,33	1.307,97	754,78	1.345,22	793,57	1.396,21	795,93	1.391,71
Castela-A Mancha	2.406,31	1.272,83	2.634,19	1.345,98	2.852,56	1.429,97	2.918,50	1.449,56
Castela e León	3.048,02	1.284,94	3.333,44	1.387,55	3.408,75	1.414,90	3.518,64	1.462,32
Cataluña	8.683,93	1.232,06	9.159,64	1.271,86	9.426,20	1.289,46	9.888,28	1.346,11
C. Valenciana	5.089,96	1.080,72	5.455,61	1.123,33	5.659,99	1.150,57	5.720,26	1.158,86
Estremadura	1.459,77	1.425,86	1.599,92	1.548,83	1.717,68	1.655,22	1.664,31	1.595,64
Galicia	3.388,13	1.284,64	3.639,00	1.372,52	3.767,12	1.414,42	3.728,81	1.397,89
Madrid	6.500,45	1.135,54	6.953,82	1.174,03	7.122,47	1.178,75	7.081,23	1.157,36
Murcia	1.571,20	1.186,85	1.765,53	1.305,72	1.853,66	1.348,29	1.984,83	1.427,76
Navarra	807,27	1.362,64	873,25	1.438,36	906,94	1.468,83	986,76	1.582,36
País Vasco	2.925,46	1.392,86	3.267,86	1.543,52	3.546,44	1.662,29	3.630,28	1.696,64
A Rioxa	467,39	1.576,58	440,80	1.444,89	452,57	1.463,77	411,99	1.329,36
Total	52.383,37	1.215,43	56.559,33	1.283,34	58.960,64	1.320,28	59.738,15	1.329,47

(1) orzamentos iniciais de gastos
Fonte: *Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad*

4.2.21.

gasto medio por receita e tamén polo maior incremento do número de receitas prescritas. Dunha banda, o gasto medio reduciuse un 2,7% en Galicia fronte ao descenso rexistrado no conxunto do Estado (4,8% menos en relación ao ano anterior), situándose o mesmo nos 14,20 euros por receita, o máis elevado de España, seguindo polo gasto en A Rioxa, con 14,12 euros. Doutra, o volume de receitas, tras unha medra do 3,5% respecto ao ano anterior, superou os 65,5 millóns o que suporía unha media de 23,4 receitas por habitante, tres máis que a media estatal (20,4).

Fronte ao incremento do gasto farmacéutico, os **gastos sanitarios**, en base ao orzamento inicial de gasto, reducíronse no ano 2010 en torno ao 1% en relación ao ano anterior, pasando a 3.728,8 millóns de euros, o que indica un gasto sanitario de 1.397,9 euros per cápita.

Tal como se indicou ao longo do presente capítulo, Galicia é a quinta comunidade en canto a volume de poboación protexida polo Sistema Nacional de Salud, o que determina un gasto sanitario elevado, o sexto máis importante do Estado; este gasto sanitario non se mantén en termos per cápita, xa que Galicia é a oitava comunidade autónoma cun menor gasto sanitario per cápita.

Un indicador da eficiencia do gasto sanitario podería ser o gasto sanitario por paciente dado de alta, que en Galicia é superior á media estatal, aínda que é o sétimo máis reducido do Estado, ou o gasto por consulta, que é o quinto máis reducido do Estado, e inferior á media estatal.

4.3. INDICADORES DE BENESTAR SOCIAL

Este apartado, adicado a mostrar algúns dos principais indicadores de benestar social, aborda catro aspectos principais: primeiro, a atención á dependencia e a discapacidade; de seguido, indicadores de pobreza e cohesión social; en terceiro lugar, iniciativas sobre familia e infancia; e, para rematar, bótase unha ollada á violencia e o maltrato na nosa sociedade.

Dependencia e discapacidade

O artigo 3 da Lei 13/2008, de 3 de decembro, de Servizos Sociais de Galicia, establece como un dos obxectivos do Sistema Galego de Servizos Sociais o de *"garantir a vida independente e a autonomía persoal das persoas en situación de dependencia, integrando, a estes efectos, o catálogo de prestacións do sistema para a autonomía e atención á dependencia"*. Previamente a Lei 39/2006, de 14 de decembro, de Promoción da Autonomía Persoal e Atención ás Persoas en Situación de Dependencia, regula as condicións básicas de acceso ao denominado Sistema para a Autonomía e Atención á Dependencia (SAAD).

O artigo 11 da citada norma, atribúe ás Comunidades Autónomas a planificación, ordenación e coordinación, no ámbito do seu territorio, dos servizos de promoción da autonomía persoal e de atención ás persoas en situación de dependencia, así como a xestión dos recursos necesarios para elo.

Co obxecto de avanzar no desenvolvemento da atención e prevención da situación de dependencia, apróbase o Decreto 15/2010, de 14 de febreiro que regula o procedemento para o recoñecemento da situación de dependencia e do dereito ás prestacións do sistema para a autonomía e atención á dependencia, o procedemento para a elaboración do Programa Individual de Atención e a organización e funcionamento dos órganos técnicos competentes.

Como aspectos normativos básicos salientar que as persoas beneficiarias do sistema de atención á dependencia, serán aquelas que se encontren en situación de dependencia, nalgún dos graos establecidos, que residan en territorio español e leven nel cinco anos, dos cales dous deberán ser inmediatamente anteriores á data de presentación da solicitude e que residan na Comunidade Autónoma de Galicia na data de presentación da solicitude.

A situación de dependencia clasifícase en tres graos, e cada grao de dependencia clasifícase en dous niveis, en función da autonomía das persoas e da intensidade do coidado que require:

- Grao I. Dependencia moderada: cando a persoa precisa axuda para realizar varias actividades básicas da vida cotiá, polo menos unha vez ao día, ou ten necesidades

Valoracións e ditames da situación de dependencia nas CC.AA. a 31-12-2010

	Solicitudes		Ditames		Grado III		Grado II		Total beneficiarios con dereito a prestación	
	(número)	*(%)*	*(número)*	*(%) / solicitudes*	*(número)*	*(%) / ditames*	*(número)*	*(%) / ditames*	*(número)*	*(%) / ditames*
Andalucía	401.495	26,8	364.749	90,8	116.555	32,0	115.491	31,7	232.046	63,6
Aragón	49.689	3,3	44.162	88,9	17.686	40,0	12.815	29,0	30.501	69,1
Asturias	33.749	2,2	28.492	84,4	10.525	36,9	7.241	25,4	17.766	62,4
Baleares	23.056	1,5	20.170	87,5	7.670	38,0	6.595	32,7	14.265	70,7
Canarias	35.594	2,4	28.534	80,2	14.063	49,3	7.856	27,5	21.919	76,8
Cantabria	22.489	1,5	22.386	99,5	8.686	38,8	6.937	31,0	15.623	69,8
Castela e León	84.575	5,6	76.491	90,4	33.962	44,4	20.900	27,3	54.862	71,7
Castela-A Mancha	91.491	6,1	78.956	86,3	27.737	35,1	21.395	27,1	49.132	62,2
Cataluña	231.198	15,4	226.133	97,8	80.264	35,5	71.544	31,6	151.808	67,1
C. Valenciana	104.546	7,0	103.056	98,6	34.666	33,6	30.250	29,4	64.916	63,0
Estremadura	42.417	2,8	36.991	87,2	15.135	40,9	9.430	25,5	24.565	66,4
Galicia	87.975	5,9	72.267	82,1	31.959	44,2	21.869	30,3	53.828	74,5
Madrid	119.632	8,0	112.332	93,9	41.737	37,2	28.901	25,7	70.638	62,9
Murcia	49.076	3,3	46.262	94,3	18.111	39,1	13.860	30,0	31.971	69,1
Navarra	20.257	1,4	18.836	93,0	4.577	24,3	5.658	30,0	10.235	54,3
País Vasco	84.877	5,7	80.484	94,8	22.196	27,6	22.662	28,2	44.858	55,7
A Rioxa	14.201	0,9	14.156	99,7	5.119	36,2	3.624	25,6	8.743	61,8
Ceuta e Melilla	3.835	0,3	3.396	88,6	993	29,2	964	28,4	1.957	57,6
Total	1.500.152	100	1.377.853	91,8	491.641	35,7	407.992	29,6	899.633	65,3

Fonte: *IMSERSO*

4.3.1.

de apoio intermitente ou limitado para a súa autonomía persoal.

• Grao II. Dependencia grave: cando a persoa precisa axuda para realizar varias actividades básicas da vida cotiá, dúas ou tres veces ao día, pero non quere o apoio permanente dun coidador ou ten necesidades de apoio extenso para a súa autonomía persoal.

• Grao III. Gran Dependencia: cando a persoa precisa axuda para realizar varias actividades básicas da vida cotiá varias veces ao día e, pola súa perda total de autonomía física, mental, intelectual ou sensorial, precisa o apoio indispensable e continuo doutra persoa ou ten necesidades de apoio xeneralizado para a súa autonomía persoal.

Tal como se mostra no **cadro 4.3.1.**, a 31 de decembro de 2010, tíñanse presentado en Galicia un total de 31.959 solicitudes recoñecidas de grao III. Galicia é a sexta Comunidade Autónoma en canto a volume de solicitudes de dependencia presentadas, acadando o 5,9% do total estatal, por detrás de Andalucía (26,8%), Cataluña (15,4%), Madrid (8%), C. Valenciana (7%) e Castela–A Mancha (6,1%).

O total de beneficiarios por dependencia de grao II e III, con dereito a prestación é en Galicia de 53.828 persoas, o 74,5% dos ditames emitidos, residindo en Galicia o 6% dos beneficiarios totais do Estado.

O número de solicitudes presentadas en Galicia non deixou de aumentar, pasando de ao redor de 50.000 en xaneiro de 2009 a cerca de 90.000 en decembro de 2010, obtemos polo tanto un incremento do 80% en dous anos.

As prestacións de atención á dependencia poderán ter a natureza de servizos e de prestacións económicas e irán destinadas, por unha banda, á promoción da autonomía persoal e, por outra, a atender as necesidades das persoas con dificultades para realizar as actividades básicas da vida diaria.

No procedemento de recoñecemento da situación de dependencia e das prestacións correspondentes, os ser-

Centros prestadores de servizos sociais 2010 (1)

	Total		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Outra	
	número	prazas	número	prazas	número	prazas	número	prazas	número	prazas	número	prazas
Total	1.430	60.884	527	24.089	201	8.157	263	9.515	429	19.039	10	84
Gran centro residencial	58	9.698	21	3.497	12	2.029	11	1.827	14	2.345		
Centro de día, Alzheimer	11	400	3	120	3	110	1	40	4	130		
Residencia	48	3.832	13	1.138	8	664	10	738	17	1.292		
Miniresidencia	93	3.577	26	1.030	12	399	39	1.536	16	612		
Vivenda comunitaria	98	1.042	22	257	20	199	34	352	22	234		
Puntos de atención á infancia (PAI)	39	753	8	156	14	275	14	262	3	60		
Residencia discapacitados gravemente afectados (at. diurna)	11	518	2	106	3	151	4	235	2	26		
Residencia de discapacitados adultos (atención diurna)	6	173					5	153	1	20		
Residencia de discapacitados gravemente afectados	15	770	8	407	3	155	1	30	3	178		
Comedor social	7	448	4	288			2	40	1	120		
Ludoteca	22	696	8	263			3	100	11	333		
Residencia de discapacitados adultos	15	730	6	305	3	101	4	140	2	184		
Centro con fogares	14	535	7	233	1	32	3	120	3	150		
Centro de acollida básica	16	470	10	268	1	9	1	8	4	185		
Fogar residencial	24	495	7	146	1	24	11	235	5	90		
Apartamento tutelado	13	380	1	34	8	232	3	86	1	28		
Casa de familia	30	231	6	50	3	16	4	32	17	133		
Vivenda-piso tutelado	41	260	18	122	5	35	2	16	12	87	4	-
Fogares e clubes	23	40	14	40	4	-	3	-	2	-		
Albergue	7	175	2	67					5	108		
Escola infantil	463	24.879	202	10.918	44	2.165	51	2.315	166	9.481		
Espazo infantil	6	132	2	47			2	70	2	15		
Casa de acollida	6	84									6	84
Vivenda-transición á vida autónoma	1	4					1	4				
Centro de acollida-apoio social a procesos terapeúticos	4	86					3	52	1	34		
Centro de acollida-transición á vida autónoma	3	20					1	7	2	13		
Puntos de encontro familiar	3	-	2	-					1	-		
Centro social	79	-	23	-	15	-	15	-	26	-		
Centro de día	209	7.365	80	3.270	32	1.107	28	731	69	2.257		
Centro ocupacional	65	3.091	32	1.327	9	454	7	386	17	924		

(1) centros con permiso de inicio de actividades a 31 de decembro

Fonte: *Consellería de Traballo e Benestar*

4.3.2.

vizos sociais establecerán un Programa Individual de Atención no que se determinarán as modalidades de intervención máis axeitadas as súas necesidades, tendo en conta que os servizos terán carácter prioritario e serán prestados polas Comunidades Autónomas, mediante centros e servizos públicos ou persoais; se non fose posible a atención mediante algún destes servizos, nos convenios incorporaranse a prestación económica vinculada ao servizo.

O Sistema para a Autonomía e Atención á Dependencia está configurado en Galicia polo seguinte catálogo de servizos:

a) Servizos de prevención das situacións de dependencia e de promoción da autonomía persoal.

b) Servizo de Teleasistencia.

c) Servizo de Axuda no Fogar.

d) Servizo de centro de atención diurna e de atención nocturna para persoas en situación de dependencia:

i. Centro de atención diurna para maiores.

ii. Centro de atención diurna para menores de 65 anos.

iii. Centro de día de atención especializada.

iv. Centro de atención nocturna.

e) Servizo de Atención Residencial para persoas en situación de dependencia:

i. Residencia de persoas maiores en situación de dependencia.

ii. Estadías temporais en residencia.

iii. Centro de atención a persoas en situación de dependencia, en razón dos distintos tipos de discapacidade.

f) Outros centros de atención a persoas en situación de dependencia, en razón dos distintos tipos de discapacidade.

Beneficiarios de Programas Individuais de Atención nas C

	Persoas beneficiarias con prestacións	Prevención dependencia e Promoción A. Persoal		Teleasistencia		Axuda a domicilio		Centros de día/noite	
	número	número	%	número	%	número	%	número	%
Andalucía	182.724	2	-	53.398	22,30	46.434	19,40	9.883	4,13
Aragón	26.134	-	-	-	-	-	-	912	3,48
Asturias	14.751	-	-	334	2,11	1.613	10,21	1.319	8,35
Baleares	10.049	-	-	-	-	-	-	549	5,31
Canarias	9.106	46	0,50	-	-	-	-	1.905	20,90
Cantabria	13.880	-	-	476	3,32	766	5,34	1.180	8,23
Castela-A Mancha	37.280	277	0,55	6.868	13,72	5.233	10,46	1.421	2,84
Castela e León	48.830	2.325	4,28	1.569	2,89	5.068	9,34	3.324	6,12
Cataluña	108.857	1.275	0,97	7.226	5,52	12.545	9,59	4.117	3,15
C. Valenciana	36.927	1	-	5.307	12,56	-	-	2.305	5,46
Estremadura	17.763	549	2,87	303	1,59	941	4,93	579	3,03
Galicia	32.572	70	0,21	192	0,57	5.895	17,50	1.986	5,89
Madrid	49.858	5.642	9,43	2.459	4,11	9.978	16,67	9.220	15,40
Murcia	24.643	620	2,10	3.617	12,23	-	-	1.609	5,44
Navarra	8.748	-	-	455	4,69	397	4,10	188	1,94
País Vasco	37.052	-	-	4.091	9,64	4.851	11,43	4.702	11,08
A Rioxa	7.677	594	5,00	711	6,47	1.784	16,25	734	6,68
Ceuta e Melilla	1.727	203	9,85	105	5,10	127	6,17	36	1,75
Total	668.578	11.604	1,45	87.111	10,89	95.632	11,95	45.969	5,75

(1) datos acumulados a 01-01-2011
Fonte: *IMSERSO*

4.3.3.

Beneficiarios de Programas Individuais de Atención nas CC.AA. 2010 (1)

	Totais	Homes		Mulleres	
		número	*%*	*número*	*%*
Andalucía	182.724	63.235	34,61	119.489	65,39
Aragón	26.134	9.135	34,95	16.999	65,05
Asturias	14.751	4.680	31,73	10.071	68,27
Baleares	10.049	3.476	34,59	6.573	65,41
Canarias	9.106	3.588	39,40	5.518	60,60
Cantabria	13.880	4.659	33,57	9.221	66,43
Castela-A Mancha	37.280	13.054	35,02	24.226	64,98
Castela e León	48.830	17.413	35,66	31.417	64,34
Cataluña	108.857	34.634	31,82	74.223	68,18
C. Valenciana	36.927	13.594	36,81	23.333	63,19
Estremadura	17.763	6.175	34,76	11.588	65,24
Galicia	32.572	10.660	32,73	21.912	67,27
Madrid	49.858	8.148	16,34	41.710	83,66
Murcia	24.643	8.802	35,72	15.841	64,28
Navarra	8.748	2.883	32,96	5.865	67,04
País Vasco	37.052	12.869	34,73	24.183	65,27
A Rioxa	7.677	2.811	36,62	4.866	63,38
Ceuta e Melilla	1.727	660	38,22	1.067	61,78
Total	668.578	220.476	32,98	448.102	67,02

(1) datos acumulados a 01-01-2011
Fonte: *IMSERSO*

4.3.4.

C.AA. 2010 (1): distribución segundo prestación

Atención residencial		P.E. vinculada servizo		P.E. coidados familiares		P.E. Asist. persoal		Total		Ratio prestacións por persoa beneficiaria
número	%	número	%	número	%	número	%	número	%	número
18.462	7,71	3.279	1,37	107.916	45,08	33	0,01	239.407	100	1,31
3.734	14,25	5.455	20,82	16.095	61,44	-	-	26.196	100	1,00
3.366	21,31	1.614	10,22	7.550	47,80	-	-	15.796	100	1,07
1.780	17,21	482	4,66	7.533	72,82	1	0,01	10.345	100	1,03
2.427	26,62	91	1,00	4.648	50,98	-	-	9.117	100	1,00
2.949	20,58	-	-	8.961	62,52	-	-	14.332	100	1,03
7.837	15,66	2.686	5,37	25.714	51,38	8	0,02	50.044	100	1,34
8.722	16,07	11.393	20,99	21.846	40,24	41	0,08	54.288	100	1,11
17.066	13,04	12.209	9,33	76.413	58,39	18	0,01	130.869	100	1,20
13.377	31,67	2.847	6,74	18.403	43,57	-	-	42.240	100	1,14
3.589	18,79	4.970	26,02	8.169	42,77	1	0,01	19.101	100	1,08
4.723	14,02	2.383	7,07	18.410	54,64	36	0,11	33.695	100	1,03
19.393	32,40	1.745	2,92	11.395	19,04	23	0,04	59.855	100	1,20
2.018	6,83	1.030	3,48	20.671	69,92	-	-	29.565	100	1,20
1.416	14,61	1.470	15,17	5.765	59,48	1	0,01	9.692	100	1,11
8.307	19,58	879	2,07	19.011	44,81	585	1,38	42.426	100	1,15
1.221	11,12	771	7,02	5.166	47,04	-	-	10.981	100	1,43
165	8,01	105	5,10	1.319	64,03	-	-	2.060	100	1,19
120.552	15,07	53.409	6,68	384.985	48,12	747	0,09	800.009	100	1,20

A 31 de decembro de 2010 en Galicia existen 32.572 persoas beneficiarias de Programas Individuais de Atención (PIAs), o 5,1% dos beneficiarios totais estatais, situándose Galicia como a oitava Comunidade Autónoma cun maior número de beneficiarios de PIAs. Sen embargo se temos en conta a implantación do modelo en Galicia, entendendo esta rateo como a porcentaxe de persoas con PIA entre a poboación total, obsérvase que Galicia é a quinta Comunidade Autónoma cun menor grao de implantación, só por diante de Madrid, Baleares, C. Valenciana e Canarias, por detrás tamén da media estatal.

O 67,3% dos beneficiarios totais de PIAs en Galicia son mulleres, e das 32.572 persoas beneficiarias, 18.410 son beneficiarias de prestacións económicas para coidados familiares, máis do 50%, seguidas das Axudas a Domicilio co 17,5%, e das prestacións económicas vinculadas ao servizo co 7,1% (**cadros 4.3.3.** e **4.3.4.**).

Finalmente, é importante destacar o papel fundamental dos coidadores non profesionais das persoas en situación de dependencia, que, en termos de seguridade social, son aqueles que sexan designados como tais no Programa Individual de Atención e cumpran as condicións legalmente previstas. Estes coidadores non profesionais quedarán obrigatoriamente incluídos no campo de aplicación do Réxime Xeral da Seguridade Social e en situación asimilada a alta, mediante a subscrición dun convenio especial

O convenio especial surtirá efectos dende o mesmo día no que a prestación económica para coidados familiares sexa concedida á persoa en situación de dependencia, non será aplicable a subscrición no convenio especial cando o coidador siga realizando ou inicie unha actividade profesional pola que deba quedar incluído no sistema da Seguridade Social así como cando esté percibindo a prestación por desemprego, ou teña a condición de pensionista de xubilación ou de incapacidade permanente ou se trate dun pensionista de viuvez ou en favor de familiares, cando teña 65 ou máis anos.

Convenio especial de coidadores non profesionais de persoas en situación de dependencia nas CC.AA. 2008-2010 (1)

	2008		2009		2010	
	Resoltos		Resoltos		Resoltos	
	Obrigatorios	Voluntarios (2)	Obrigatorios	Voluntarios (2)	Obrigatorios	Voluntarios (2)
Andalucía	20.109	18	40.878	30	52.285	34
Aragón	1.049	7	2.870	25	3.729	51
Asturias	1.084	12	2.431	48	2.923	50
Baleares	334	1	724	11	1.123	20
Canarias	307	0	976	2	1.647	2
Cantabria	1.094	8	2.615	26	3.597	39
Castela e León	820	2	4.857	28	9.153	54
Castela-A Mancha	2.934	7	6.549	13	9.004	16
Cataluña	2.455	34	10.650	98	19.942	191
C. Valenciana	1.039	5	4.663	16	11.782	35
Estremadura	353	0	810	0	2.874	2
Galicia	2.251	26	5.680	67	8.782	103
A Coruña	735	9	2.133	34	3.127	50
Lugo	349	6	713	8	1.150	22
Ourense	532	7	981	10	1.627	10
Pontevedra	635	4	1.853	15	2.876	21
Madrid	28	1	917	10	3.188	43
Murcia	1.701	6	3.576	10	5.827	21
Navarra	344	10	762	21	1.094	25
País Vasco	3.052	40	6.630	80	8.063	94
A Rioxa	257	2	946	12	1.515	13
Ceuta e Melilla	402	0	600	0	746	0
Total	39.613	179	97.134	497	147.264	793

(1) datos acumulados a 1 de decembro de cada ano
(2) convenios voluntarios: non se suman, por estar o suscriptor contado no convenio obrigatorio
Fonte: *IMSERSO*

4.3.5.

Persoas discapacitadas nas CC.AA. 2008: distribución segundo sexo e g

(en miles de persoas)

	Total			De 6 a 44 anos			De 45 a 64 anos		
	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres
Andalucía	716,1	275,2	440,9	125,1	66,0	59,1	200,2	84,3	115,9
Aragón	111,6	44,3	67,3	17,4	9,5	7,9	24,1	10,5	13,6
Asturias	104,5	36,9	67,7	13,4	7,8	5,6	24,3	9,2	15,1
Baleares	68,8	26,3	42,5	16,4	8,4	8,0	18,1	7,9	10,2
Canarias	135,8	60,0	75,8	27,9	15,3	12,6	40,7	19,0	21,7
Cantabria	37,5	14,3	23,2	5,4	3,6	1,8	9,4	3,8	5,6
Castela e León	255,9	103,3	152,6	31,6	16,6	15,0	49,8	23,7	26,1
Castela-A Mancha	182,9	71,5	111,4	23,5	11,6	11,9	40,3	20,6	19,7
Cataluña	511,7	203,2	308,5	74,8	48,1	26,7	137,4	51,7	85,7
C. Valenciana	452,8	193,2	259,5	80,7	48,0	32,7	117,6	51,0	66,6
Estremadura	111,0	42,0	69,0	16,2	7,5	8,7	25,5	11,7	13,8
Galicia	292,9	112,0	181,0	38,1	20,7	17,4	64,4	28,8	35,6
Madrid	434,8	177,3	257,6	82,3	48,6	33,7	106,7	43,5	63,2
Murcia	127,5	53,8	73,7	22,7	14,6	8,1	34,0	15,3	18,7
Navarra	41,6	17,1	24,5	5,2	2,8	2,4	7,9	4,4	3,5
País Vasco	169,4	68,2	101,2	22,1	13,0	9,1	43,1	19,9	23,2
A Rioxa	17,9	6,7	11,2	2,2	1,3	0,9	4,6	2,2	2,4
Ceuta e Melilla	14,7	6,1	8,6	3,8	2,2	1,6	4,0	1,8	2,2
Total	3.787,4	1.511,4	2.276,2	608,8	345,6	263,2	952,1	409,3	542,8

Fonte: *INE*

4.3.6.

Persoas con discapacidade en Galicia e España 2008: distribución segundo tipo de discapacidade e sexo

	Galicia			España		
	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres
	(en miles de persoas de 6 e máis anos)					
Total	292,9	112,0	181,0	3.787,4	1.511,3	2.276,2
Visión	71,5	25,8	45,6	979,2	371,4	607,8
Audición	84,9	33,9	51,0	1.064,6	456,1	608,5
Comunicación	67,3	27,4	39,9	737,2	338,5	398,7
Aprendizaxe, aplicación de coñecementos e desenvolvemento de tarefas	57,0	21,6	35,4	630,1	264,7	365,3
Mobilidade	207,3	67,4	139,9	2.544,1	885,7	1.658,4
Autocuidado	168,4	57,5	110,9	1.834,6	651,3	1.183,3
Vida doméstica	182,5	54,2	128,4	2.095,3	613,7	1.481,7
Interaccións e relacións persoais	52,4	22,2	30,2	620,9	291,2	329,7

	Galicia			España		
	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres
	(taxas / 1000 habs.)					
Total	112,9	89,8	134,3	89,7	72,6	106,3
Visión	27,6	20,7	33,9	23,2	17,8	28,4
Audición	32,7	27,2	37,9	25,2	21,9	28,4
Comunicación	26,0	22,0	29,7	17,5	16,3	18,6
Aprendizaxe, aplicación de coñecementos e desenvolvemento de tarefas	22,0	17,3	26,3	14,9	12,7	17,1
Mobilidade	79,9	54,1	103,8	60,3	42,6	77,5
Autocuidado	64,9	46,1	82,3	43,5	31,3	55,3
Vida doméstica	70,4	43,5	95,3	49,6	29,5	69,2
Interaccións e relacións persoais	20,2	17,8	22,4	14,7	14,0	15,4

Fonte: *INE*

4.3.7.

grupos de idade

	De 65 a 79 anos			De 80 ou mais		
	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres
	233,2	78,1	155,1	157,7	46,9	110,8
	31,7	12,3	19,4	38,4	12,0	26,4
	33,1	12,0	21,1	33,7	7,9	25,8
	17,7	5,6	12,1	16,6	4,3	12,3
	39,9	16,2	23,7	27,2	9,5	17,7
	9,1	3,7	5,4	13,7	3,3	10,4
	85,9	33,1	52,8	88,7	30,0	58,7
	62,4	21,1	41,3	56,8	18,2	38,6
	165,6	68,7	96,9	133,9	34,7	99,2
	139,7	57,3	82,4	114,9	37,0	77,9
	38,0	12,6	25,4	31,2	10,1	21,1
	95,6	35,8	59,8	94,9	26,7	68,2
	133,0	53,3	79,7	112,8	31,9	80,9
	41,6	15,3	26,3	29,2	8,6	20,6
	13,3	5,6	7,7	15,3	4,3	11,0
	52,8	21,2	31,6	51,4	14,1	37,3
	4,6	1,6	3,0	6,5	1,6	4,9
	4,2	1,5	2,7	2,8	0,8	2,0
	1.201,4	455,0	746,4	1.025,7	301,9	723,8

A 1 de decembro de 2010, en Galicia existían 8.782 afiliacións obrigatorias ao convenio especial de coidadores non profesionais de persoas en situación de dependencia. Galicia é a sexta Comunidade Autónoma por número de afiliados a este convenio especial. O número de afiliados ao convenio de coidadores profesionais en Galicia incrementouse nos dous últimos anos un 290% pasando de 2.251 afiliados no ano 2008 a 8.782 afiliados no ano 2010; un incremento lixeiramente superior ao incremento medio estatal no mesmo período que foi do 271%.

En relación ás persoas que sofren algún tipo de **discapacidade**, no ano 2008 en Galicia residen 293 mil persoas con discapacidades, das que o 65% teñen máis de 65 anos. O 70,8% das persoas discapacitadas galegas teñen discapacidades asociadas á mobilidade. Neste senso a taxa de persoas con discapacidades de mobilidade por cada 1.000 habitantes é en Galicia do 79,9 por mil, fronte ao 60,3 por mil de media no Estado.

Persoas discapacitadas en Galicia e España 2008: distribución segundo tipo de axuda e sexo

	Galicia			España		
	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres
	(en miles de persoas de 6 e máis anos)					
Total	292,9	112,0	181,0	3.787,4	1.511,3	2.276,2
Sen axudas	78,7	35,7	43,0	1.012,1	484,0	528,1
So asistencia ou axuda persoal	82,1	30,5	51,7	1.099,2	375,8	723,3
So axudas técnicas	34,3	14,6	19,7	443,2	205,8	237,3
Ambos tipos de axuda	88,0	26,8	61,2	984,0	328,2	655,8
Non consta	9,8	4,4	5,4	249,0	117,4	131,6

Fonte: *INE*

4.3.8.

Persoas discapacitadas 2010 (1)

	Galicia	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Poboación discapacitada	216.722	93.404	20.955	25.287	77.126
Grupos de idade					
Menos de 6 anos	977				
De 7 a 15 anos	3.076				
De 16 a 29 anos	9.464				
De 30 a 49 anos	40.707				
De 50 a 64 anos	55.033				
De 65 a 74 anos	40.546				
Máis de 75 anos	66.960				
Non consta	9				
Tipo de discapacidade	273.480	122.205	29.916	22.986	98.373
física	157.786	72.095	15.641	12.521	57.529
sensorial	39.433	16.962	4.773	3.514	14.184
psíquica	76.621	33.148	9.502	6.951	26.660

(1) persoas con discapacidade recoñecida, igual ou superior ó 33%

Fonte: *Consellería de Traballo e Benestar*

4.3.9.

Tal como se mostra no **cadro 4.3.8.**, o 27% das persoas discapacitadas en Galicia no ano 2008, (78.700 persoas), non reciben ningún tipo de axuda, 82.100 persoas reciben asistencia ou axuda persoal, 34.300 axudas técnicas, e 88.000 ambos tipos de axudas, asistenciais e técnicas (o 30% das persoas discapacitadas residentes en Galicia).

No ano 2010, segundo datos da Consellería de Traballo e Benestar, o número de persoas con discapacidade recoñecida, igual ou superior ao 33%, en Galicia, ascendeu a 216.722 persoas (**cadro 4.3.9.**), das que case o 50% teñen máis de 65 anos. Por tipo de discapacidade, 158 mil persoas teñen unha discapacidade física, 77 mil unha discapacidade psíquica e 39 mil unha discapacidade sensorial.

En relación á **contratación** de persoas con algún tipo de discapacidade, en Galicia no ano 2010 iniciáronse 653.072 contratos, dos que 481 foron dos denominados contratos con persoas con discapacidade e 915 contratos dos chamados temporais de persoas con discapacidade; o que supón que 7,4 e 14 contratos de cada 10.000 contratos iniciais firmados no ano 2010 en Galicia son con persoas con discapacidade e temporais con persoas con discapacidade, respectivamente. Galicia é a oitava Comunidade Autónoma por porcentaxe de contratación non temporal a persoas con discapacidade (**cadro 4.3.10.**).

Por sectores 406 dos 481 contratos non temporais con persoas con discapacidade (84,4%), son do sector servizos, porcentaxe lixeiramente superior á media estatal

Contratos de traballo iniciais para persoas discapacitadas nas CC.AA. 2010: distribución segundo tipo e sexo

	Total			Contratos persoas con discapacidade			Contratos temporais persoas con discapacidades		
	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres
Andalucía	3.497.594	1.978.970	1.518.624	1.055	655	400	2.794	1.716	1.078
Aragón	371.476	202.146	169.330	273	136	137	416	264	152
Asturias	260.971	121.751	139.220	358	195	163	334	216	118
Baleares	294.406	154.423	139.983	264	155	109	269	150	119
Canarias	524.491	259.972	264.519	298	154	144	614	381	233
Cantabria	148.583	68.202	80.381	106	57	49	164	100	64
Castela-A Mancha	576.780	348.036	228.744	370	245	125	414	275	139
Castela e León	627.530	320.503	307.027	376	243	133	806	492	314
Cataluña	2.078.286	1.062.130	1.016.156	1.324	805	519	2.615	1.598	1.017
C. Valenciana	1.258.700	708.441	550.259	1.002	598	404	1.298	833	465
Estremadura	436.073	259.808	176.265	210	136	74	261	163	98
Galicia	653.072	339.880	313.192	481	286	195	915	562	353
A Coruña	277.162	141.391	135.771	182	111	71	412	255	157
Lugo	59.894	30.424	29.470	56	33	23	92	50	42
Ourense	54.403	27.858	26.545	64	38	26	87	57	30
Pontevedra	261.613	140.207	121.406	179	104	75	324	200	124
Madrid	1.630.597	865.401	765.196	1.224	688	536	1.685	984	701
Murcia	526.769	339.232	187.537	377	259	118	610	391	219
Navarra	208.397	107.365	101.032	97	63	34	208	135	73
País Vasco	688.717	332.956	355.761	265	173	92	919	591	328
A Rioxa	99.400	57.063	42.337	66	29	37	139	108	31
Ceuta e Melilla	36.291	17.067	19.224	39	19	20	24	13	11
Estranxeiro	9.579	7.314	2.265	-	-	-	-	-	-
Total	13.927.712	7.550.660	6.377.052	8.185	4.896	3.289	14.485	8.972	5.513

Fonte: *Servicio Público de Empleo Estatal*

4.3.10.

(82,6%); no mesmo senso, o 79% dos contratos temporais con persoas con discapacidade están localizados no sector servizos. Finalmente salientar que dos 27.552 contratos convertidos en indefinidos no ano 2010 en Galicia, 210 eran contratos de persoas discapacitadas.

No que respecta á poboación matriculada en Educación Especial Específica, en Galicia hai 1.169 alumnos, 296 en E. Infantil, 523 en E. Básica, 45 en E. secundaria e 305 en transición á vida adulta. O 44,4% dos alumnos matriculados en E. Especial Específica teñen unha discapacidade psíquica, e o 22,2% trastornos graves que inclúe trastornos xeneralizados do desenvolvemento e trastornos graves de conduta, personalidade e comportamento (**cadros 4.3.11.** e **4.3.12.**).

Pobreza e cohesión social

O II Plan Galego de Inclusión Social (2007-2013) é o principal instrumento de loita contra a pobreza e a exclusión social en Galicia. Na estratexia do II Plan Galego de Inclusión Social vertébranse medidas e recursos específicos do plan con outros externos, tanto públicos como privados.

Ademais, o II Plan Galego de Inclusión Social integra as seguintes medidas específicas como liñas estratéxicas de actuación para abordar a multidimensionalidade dos factores que inciden nas situacións de pobreza e exclusión:

- Plan Especial para a Convivencia e Integración do Pobo Xitano en Galicia.
- Programa de Atención a Persoas Sen Teito e Situacións de Pobreza Cronificada.
- Colaboración activa de máis de 60 entidades e ONG, que realizan, en coordinación coa Rede de equipos e con apoio económico da Secretaría Xeral de Familia e Benestar, accións favorecedoras para integración social e laboral das persoas pertencentes a colectivos en exclusión social.
- Módulo de preparación para a liberdade no Centro Penitenciario de Teixeiro (A Coruña).
- Intervencións con enfoque territorial.

Alumnado matriculado en Educación Especial Específica nas CC.AA. 2009-10: distribución segundo

	Total			Educación infantil			Educación básica			Educación secundaria		
	Total	Homes	Mujeres	Total	Homes	Mujeres	Total	Homes	Mujeres	Total	Homes	Mujeres
Andalucía	6.070	3.907	2.163	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aragón	867	522	345	146	78	68	607	378	229	-	-	-
Asturias	537	321	216	81	48	33	338	211	127	-	-	-
Baleares	515	353	162	31	25	6	394	262	132	-	-	-
Canarias	1.517	934	583	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cantabria	295	172	123	17	7	10	199	115	84	-	-	-
Castela-A Mancha	1.170	718	452	75	46	29	817	492	325	-	-	-
Castela e León	1.143	690	453	90	53	37	730	454	276	-	-	-
Cataluña	6.615	4.153	2.462	-	-	-	-	-	-	-	-	-
C. Valenciana	2.704	1.677	1.027	383	224	159	837	529	308	728	470	258
Estremadura	700	443	257	32	27	5	397	257	140	-	-	-
Galicia	1.169	760	409	296	173	123	523	358	165	45	33	12
A Coruña	567	359	208	108	62	46	206	130	76	21	15	6
Lugo	64	42	22	13	8	5	29	19	10	-	-	-
Ourense	79	63	16	6	6	-	73	57	16	-	-	-
Pontevedra	459	296	163	169	97	72	215	152	63	24	18	6
Madrid	4.405	2.639	1.766	449	287	162	2.908	1.759	1.149	-	-	-
Murcia	1.089	661	428	143	90	53	719	447	272	-	-	-
Navarra	461	261	200	24	16	8	396	226	170	-	-	-
País Vasco	1.069	662	407	59	41	18	369	232	137	208	124	84
A Rioxa	143	83	60	22	9	13	74	42	32	-	-	-
Ceuta e Melilla	174	97	77	19	12	7	129	71	58	-	-	-
Total	30.643	19.053	11.590	1.867	1.136	731	9.437	5.833	3.604	981	627	354

Fonte: *Ministerio de Educación*

4.3.11.

Alumnado matriculado en Educación Especial Específica nas CC.AA. 2009-10: distribució

	Total	Auditiva	Motora	Discapacidade psíquica				
				Lixeira	Media	Severa	Profunda	Non distribuido
Andalucía	6.070	241	1.135	355	806	393	193	1.273
Aragón	867	101	9	6	175	84	6	-
Asturias	537	1	46	16	164	21	1	-
Baleares	515	8	5	25	94	38	2	-
Canarias	1.517	1	5	1	328	-	337	-
Cantabria	295	2	3	21	67	22	12	-
Castela-A Mancha	1.170	-	6	37	287	126	8	-
Castela e León	1.143	3	14	70	254	82	20	-
Cataluña	6.615	78	407	745	1.551	924	418	-
C. Valenciana	2.704	-	-	-	746	288	29	-
Estremadura	700	3	2	45	137	59	1	-
Galicia	1.169	39	2	151	238	107	23	-
A Coruña	567	37	1	57	155	48	5	-
Lugo	64	-	1	10	5	3	1	-
Ourense	79	1	-	10	12	4	1	-
Pontevedra	459	1	-	74	66	52	16	-
Madrid	4.405	66	34	155	1.605	314	16	-
Murcia	1.089	5	10	45	213	98	3	-
Navarra	461	3	10	106	86	32	6	-
País Vasco	1.069	8	148	340	142	65	19	-
A Rioxa	143	-	-	-	17	8	-	-
Ceuta e Melilla	174	-	-	11	46	20	3	-
Total	30.643	559	1.836	2.129	6.956	2.681	1.097	1.273

(1) inclúe "Trastornos xeralizados do desenvolvemento" e "Trastornos graves de conducta/personalidade/comportamento"

Fonte: *Ministerio de Educación*

4.3.12.

o tipo de ensino e sexo

Transición á vida adulta			No distribuido por ensinanza		
Total	Homes	Mujeres	Total	Homes	Mujeres
57	39	18	6.013	3.868	2.145
114	66	48	-	-	-
118	62	56	-	-	-
90	66	24	-	-	-
-	-	-	1.517	934	583
79	50	29	-	-	-
278	180	98	-	-	-
323	183	140	-	-	-
-	-	-	6.615	4.153	2.462
756	454	302	-	-	-
271	159	112	-	-	-
305	196	109	-	-	-
232	152	80	-	-	-
22	15	7	-	-	-
-	-	-	-	-	-
51	29	22	-	-	-
1.048	593	455	-	-	-
227	124	103	-	-	-
41	19	22	-	-	-
433	265	168	-	-	-
47	32	15	-	-	-
26	14	12	-	-	-
4.213	2.502	1.711	14.145	8.955	5.190

ón segundo tipo de discapacidade

Visual	Trastornos graves (1)	Plurideficiencia	Non distribuido por discapacidade
101	1.485	-	88
-	150	336	-
1	118	169	-
1	164	178	-
1	334	487	23
-	62	106	-
1	225	480	-
-	104	596	-
41	1.845	-	606
-	602	1.006	33
1	114	338	-
10	260	339	-
5	143	116	-
-	12	32	-
1	14	36	-
4	91	155	-
44	748	1.423	-
-	278	437	-
-	47	171	-
-	134	49	164
-	33	85	-
-	37	57	-
201	6.740	6.257	914

- Revisión e mellora do sistema de rendas mínimas para a inclusión social.

O ingreso medio mensual por fogar en Galicia no ano 2009 (**cadro 4.3.13.**), foi de 2.010 euros, un 0,8% menor que o rexistrado no ano 2007 (2.026 euros); o ingreso por persoa foi de 765 euros no ano 2009, un 2,3% superior ao de 2007 (748 euros). O 20% dos fogares galegos no citado ano 2009 tiñan uns ingresos medios mensuais entre 1.000 e 1.500 euros, cando o gasto medio mensual por fogar en hipoteca da vivenda principal no ano 2009 foi de 467,7 euros.

Comparando entre Comunidades Autónomas, no ano 2008 (último dispoñible), o 43,3% dos fogares galegos, tiñan uns ingresos anuais inferiores a 19.000 euros, sendo a sétima Comunidade Autónoma cunha maior porcentaxe de fogares na citada franxa de ingresos pola contra o 20,2% dos fogares galegos tiñan uns ingresos superiores a 35.000 euros anuais, sendo Galicia a quinta comunidade con menor porcentaxe de fogares nesa franxa de ingresos por diante de Estremadura (13,6%), Andalucía (17,8%), Canarias (18,7%) e Castela - A Mancha (20,1%) (**cadro 4.3.15.**).

O 31% dos fogares galegos no ano 2009 obtiñan ingresos exclusivamente por prestacións, porcentaxe que ascende ata o 65,5% no caso dos fogares unipersoais. En relación ao grado de dificultade para chegar a fin de mes, o 60,5% dos fogares galegos no ano 2009 tiñan algún grado de dificultade para chegar a fin de mes, fronte ao 59% de media no conxunto do Estado, Galicia é a sétima comunidade autónoma cunha maior porcentaxe de fogares nesta situación, por detrás de Murcia (75,1%), Canarias (72,8%), Andalucía (68,7%), Estremadura (64,7%), Cataluña (61,8%) e C. Valenciana (60,9%) (**cadro 4.3.16.**). Preto do 50% dos fogares galegos con ingresos medios mensuais entre 600 e 2.000 euros afirman chegar a fin de mes con dificultade.

No último trimestre do ano 2010, segundo datos da EPA, existían en Galicia 21.700 vivendas familiares onde ningún dos seus membros percibía ingresos, das que 2.700 estaban compostas por catro ou máis membros. O número de vivendas familiares nas que só un membro percibe ingresos é de 382.200, o 37,2% do total.

Ingresos medios mensuais por fogar e por persoa 2007-09

	Ingresos por fogar			Ingresos por persoa		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
				(en euros)		
Total	2.026	2.029	2.010	748	761	765
A Coruña	2.131	2.152	2.098	782	802	794
Lugo	1.927	1.969	1.938	745	772	772
Ourense	1.752	1.659	1.729	722	693	732
Pontevedra	2.049	2.052	2.041	718	730	738

Fonte: *IGE*

4.3.13.

Fogares 2009: distribución segundo intervalo de ingresos

	ata 400€	400,01 a 600€	600,01 a 1000€	1000,01 a 1500€	1500,01 a 2000€	2000,01 a 2500€	2500,01 a 3000€	3000 a 4000€	máis de 4000€
					(%)				
Total	2,01	4,36	15,90	20,05	16,43	14,50	9,30	10,07	7,38
A Coruña	1,60	3,87	14,21	19,15	16,28	15,84	9,88	10,84	8,34
Lugo	2,66	4,80	18,38	19,27	16,93	12,63	8,28	10,24	6,80
Ourense	2,49	7,15	22,33	22,07	15,56	9,90	8,24	7,59	4,68
Pontevedra	2,07	3,67	14,42	20,67	16,78	15,42	9,42	10,05	7,50

Fonte: *IGE*

4.3.14.

Ingresos anuais dos fogares nas CCAA 2008

	Total	Ata 9.000 €	De 19.000 a 25.000 €	De 25.000 a 35.000 €	Máis de 35.000 €
			(en miles de fogares)		
Andalucía	2.884,3	17,4	16,6	17,4	17,8
Aragón	507,0	11,0	14,2	21,8	27,4
Asturias	415,4	12,3	15,4	22,4	25,5
Baleares	409,3	13,5	11,2	19,9	30,8
Canarias	742,0	20,2	15,9	19,6	18,7
Cantabria	210,6	11,4	10,6	24,3	28,2
Castela-A Mancha	721,2	17,3	12,9	20,9	20,1
Castela e León	975,2	14,1	15,4	17,7	22,8
Cataluña	2.779,2	10,0	15,1	20,5	29,6
C. Valenciana	1.895,8	12,4	17,7	19,8	22,6
Estremadura	387,2	24,0	14,5	14,4	13,6
Galicia	1.021,5	13,3	15,5	21,0	20,2
Madrid	2.298,9	8,9	13,6	18,3	36,8
Murcia	493,4	14,8	16,9	16,9	20,2
Navarra	230,2	7,3	10,7	22,8	39,9
País Vasco	846,0	8,5	14,4	18,6	37,4
A Rioxa	118,5	11,7	15,8	21,4	20,8
Ceuta e Melilla	43,2	22,9	12,3	14,5	28,6
Total	16.978,9	13,2	15,2	19,3	25,6

Fonte: *INE*

4.3.15.

Vivendas familiares 2009-2010 (1) : distribución segundo número de perceptores de ingresos e número de persoas

	Total		unha persoa		dúas persoas		tres persoas		catro persoas		cinco ou máis persoas	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
	(en miles de vivendas)											
Perceptores de ingresos	1010,3	1026,5	195,5	206,9	294,6	307,7	243,8	244,1	186,9	178,8	89,6	89,0
0	16,3	21,7	8,8	12,4	4,4	4,6	1,8	2,1	1,2	1,9	0,1	0,8
1	356,6	382,2	186,7	194,4	93,5	106,2	41,0	43,4	29,1	32,0	6,3	6,2
2	436,0	438,8			196,6	197,0	134,8	134,5	88,5	87,8	16,2	19,6
3	136,0	125,1					66,3	64,2	42,5	35,5	27,2	25,5
4 e máis	65,4	58,7							25,6	21,6	39,8	37,1

Fonte: *IGE*

4.3.16.

Grao de dificultade para chegar a fin de mes nas CC.AA. 2007-09

	Con algún grado de dificultade			Con algún grado de facilidade		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
	(%)			(%)		
Andalucía	66,7	69,9	68,7	33,3	30,1	31,3
Aragón	34,4	41,1	32,7	65,6	58,9	67,3
Asturias	43,2	43,3	48,0	56,8	56,7	52,0
Baleares	50,6	53,7	57,9	49,4	46,3	42,1
Canarias	77,5	78,3	72,8	22,5	21,7	27,2
Cantabria	49,9	61,2	46,4	50,1	38,8	53,6
Castela-A Mancha	61,3	65,9	57,8	38,7	34,1	42,2
Castela e León	48,2	51,6	52,9	51,8	48,4	47,1
Cataluña	56,6	61,4	61,8	43,4	38,6	38,2
C. Valenciana	58,0	60,6	60,9	42,0	39,4	39,1
Estremadura	63,2	64,4	64,7	36,8	35,6	35,3
Galicia	61,3	59,6	60,5	38,7	40,4	39,5
Madrid	50,9	56,7	52,9	49,1	43,3	47,1
Murcia	62,5	67,3	75,1	37,5	32,7	24,9
Navarra	33,7	37,4	37,7	66,3	62,6	62,3
País Vasco	47,3	41,6	43,3	52,7	58,4	56,7
A Rioxa	39,6	54,7	50,2	60,4	45,3	49,8
Ceuta e Melilla	57,5	54,8	66,6	42,5	45,2	33,4
Total	56,8	60,0	59,0	43,2	40,0	41,0

Fonte: *INE*

4.3.17.

Índice de Gini en Galicia e España 2007-2009

	2007	2008	2009
Galicia	0,275	0,272	0,278
A Coruña	0,271	0,272	0,277
Lugo	0,276	0,284	0,276
Ourense	0,286	0,279	0,288
Pontevedra	0,272	0,261	0,274
España	0,313	0,312	0,323

(1) o índice de Gini mide a concentración dunha distribución de rendas entre os membros dun colectivo a partir do ingreso equivalente por persoa sendo éste o ingreso equivalente do fogar ó que pertence

Fonte: *IGE*

4.3.18.

Persoas por baixo do limiar da pobreza nas CC.AA. 2004-09

	2004	2009
	(%)	
Andalucía	31,1	29,3
Aragón	12,5	12,7
Asturias	12,6	12,8
Baleares	15,2	17,3
Canarias	24,1	27,5
Cantabria	11,9	13,9
Castela-A Mancha	29,4	27,4
Castela e León	25,1	19,2
Cataluña	12,5	12,9
C. Valenciana	19,6	17,3
Estremadura	37,0	36,2
Galicia	21,2	19,1
Madrid	9,5	13,6
Murcia	24,5	28,6
Navarra	12,7	7,4
País Vasco	11,2	9,4
A Rioxa	18,5	22,7
Ceuta e Melilla	37,3	36,6
Total	19,9	19,5

(1) o limiar pobreza establéces no 60% da mediana de ingresos equivalentes

Fonte: *INE*

4.3.19.

Taxas de risco da pobreza en Galicia e España 2009: distribución segundo sexo e grupos de idade

	Galicia	España
	(%)	
Total	14,32	19,50
0 a 15 anos	18,55	23,30
16 a 24 anos	16,95	21,00
25 a 49 anos	12,43	16,20
50 a 64 anos	13,90	17,30
65 ou más anos	14,51	25,20
Homes	13,93	18,30
0 a 15 anos	19,40	22,10
16 a 24 anos	15,93	20,30
25 a 49 anos	11,75	15,40
50 a 64 anos	14,04	17,20
65 ou más anos	13,49	22,60
Mulleres	14,69	20,60
0 a 15 anos	17,66	24,60
16 a 24 anos	18,02	21,60
25 a 49 anos	13,10	17,10
50 a 64 anos	13,77	17,50
65 ou más anos	15,25	27,10

(1) a taxa de risco da pobreza é a porcentaxe de persoas cun ingreso inferior ó limiar de risco de pobreza, establecido no 60% da mediana de ingresos equivalentes

Fonte: *INE* e *IGE*

4.3.20.

Taxas de risco da pobreza 2007-2009 (1): distribución segundo nacionalidade

	Total	nacionalidade española	nacionalidade estranxeira
		(%)	
2007	14,63	14,38	25,87
2008	13,88	13,40	33,29
2009	14,32	13,68	42,44

(1) a taxa de risco da pobreza é a porcentaxe de persoas cun ingreso inferior ó limiar de risco de pobreza, establecido no 60% da mediana de ingresos equivalentes
Fonte: *INE* e *IGE*

4.3.21.

Un xeito de medir o grado de desigualdade na distribución dos ingresos é a través do coeficiente de Gini, que varía entre 0 e 1, onde o valor 0 se corresponde coa perfecta igualdade e o valor 1 coa perfecta desigualdade. Tendo isto en conta, o **cadro 4.3.18.** mostra como o índice de Gini mantense en Galicia practicamente estable en torno ano 0,27 desde o ano 2007, fronte ao índice estatal (0,32) que mostra unha maior desigualdade na distribución dos ingresos.

Si establecemos o limiar de pobreza no 60% da renda mediana nacional equivalente, en Galicia no ano 2009, a porcentaxe de persoas que viven en fogares con unha renda total equivalente inferior é do 19,1%, fronte ao 21,2% que había no ano 2004. Galicia é a oitava Comunidade Autónoma cunha maior porcentaxe de persoas por baixo do limiar da pobreza por detrás de Estremadura (36,2%), Andalucía (29,3%), Murcia (28,6%), Canarias (27,5%), Castela–A Mancha (27,4%) e A Rioxa (22,7%) (**cadro 4.3.19.**).

A taxa de risco de pobreza é a porcentaxe de persoas cun ingreso equivalente inferior ao limiar do risco de pobreza, isto é, inferior ao 60% da mediana dos ingresos equivalentes de todas as persoas galegas, tomando como ingreso equivalente de cada persoa o do fogar ao que pertencen. A taxa de risco de pobreza no ano 2009 en Galicia foi do 14,3% (12,5% no ano 1999), fronte ao 19,5% no conxunto do Estado. Esta taxa é máis elevada en mulleres que en homes (14,7% fronte a 13,9%) e tamén é máis elevada para persoas menores de 24 anos. Un aspecto relevante en canto resulta determinante dos ingresos e da taxa de risco de pobreza son as taxas de desemprego de longa duración, historicamente superiores para as mulleres que para os homes e que no ano 2010 eran do 5,9% e o 5,1%, respectivamente, cando no ano 2009 eran do 4,2% para as mulleres e do 2,5% para os homes.

Por nacionalidade, no **cadro 4.3.21.** pode observarse como o 42,4% da poboación con nacionalidade estranxeira ten un ingreso inferior ao limiar de risco de pobreza, fronte ao 13,7% da poboación con nacionalidade española.

Un dos elementos que tratan de paliar as situacións de pobreza e exclusión son as **rendas de integración social.**

O número total de beneficiarios da renda de integración social de Galicia (Risga) a 31 de decembro de 2010 situouse nas 4.989 persoas, 191 beneficiarios máis que na mesma data do ano anterior. A lei 9/1991, modificada pola lei 1/1999 do 5 de febreiro, e modificada pola lei 16/2004, do 29 de decembro, no seu artigo 11, establece que a prestación económica da Renda e Integración Social de Galicia estará integrada por un subsidio básico, un complemento variable en función dos membros que compoñen a unidade de convivencia e, se é o caso un complemento de inserción.

Atendendo a estas diferenzas, as modalidades de percepción das 4.989 persoas beneficiarias da Risga no ano 2010, son as seguintes: 2.364 persoas perciben o subsidio básico, 1.723 beneficiarios perciben o subsidio básico máis algún complemento familiar, 267 beneficiarios perciben o subsidio básico máis algún complemento familiar e o complemento de inserción, 372 beneficiarios perciben o subsidio básico máis o complemento de

Risga e Axudas de Emerxencia Social 2010: beneficiarios e pagos (1)

	Beneficiarios		Importes totais das nóminas		Importes medios	
	Risga	AES	Risga	AES	Risga	AES
				(en €)		
Total	4.989	3.041	1.916.153,7	3.000.145,4	384,08	986,57
A Coruña	1.529	693	605.596,8	604.718,9	396,07	872,61
Lugo	468	364	171.977,9	472.576,6	367,47	1.298,29
Ourense	779	413	295.177,4	669.645,3	378,92	1.621,42
Pontevedra	2.213	1.571	843.401,6	1.253.204,6	381,11	797,71

(1) os datos dos importes corresponden ó mes de decembro

Fonte: *Consellería de Traballo e Benestar*

4.3.22.

Risga e Axudas de Emerxencia Social 2009-10: solicitudes

	2009			2010		
	Total	Risga	AES	Total	Risga	AES
Solicitudes a resolver	8.791	4.070	4.721	9.550	4.420	5.130
presentadas no ano	7.750	3.536	4.214	7.789	3.638	4.151
pendentes do ano anterior	1.041	534	507	1.761	782	979
Solicitudes resoltas	7.031	3.289	3.742	8.524	3.812	4.712
estimadas	4.516	2.106	2.410	5.357	2.316	3.041
desestimadas e/ou arquivadas	2.515	1.183	1.332	3.167	1.496	1.671
Solicitudes present. / resoltas *(%)*	80,0	80,8	79,3	89,3	86,2	91,9

Fonte: *Consellería de Traballo e Benestar*

4.3.23.

Risga e Axudas de Emerxencia Social 2009-10: solicitudes rexistradas nas delegacións provinciais

	Risga		AES		Total	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Total	3.536	3.638	4.214	4.151	7.750	7.789
A Coruña	1.450	1.345	971	989	2.421	2.334
Lugo	368	327	552	481	920	808
Ourense	392	499	586	591	978	1.090
Pontevedra	1.326	1.467	2.105	2.090	3.431	3.557

Fonte: *Consellería de Traballo e Benestar*

4.3.24.

inserción e os 263 beneficiarios restantes non se atopan en ningunha das categorías sinaladas, xa que segundo a súa situación ben perciben soamente os complementos familiares ou os de inserción.

Tendo en conta que esta renda beneficia á unidade familiar, e que esta está formada por unha media de tres persoas, o número de beneficiarios desta renda de integración ascendeu no último ano a 14.967 galegos.

O informe sobre a aplicación e avaliación da lei galega de medidas básicas para a inserción social indica que o perfil xeral dos perceptores da Risga en 2010, é o dunha muller de entre 25 e 44 anos, solteira ou separada, con cargas familiares, que vive en zona urbana, nun piso de aluguer ou cedido en precario. O nivel de estudos é de primarios incompletos e atópase parada, aínda que non en procura do seu primeiro emprego, sendo este perfil igual ao existente no ano anterior.

Ao igual que en anos anteriores, cómpre salientar o predominio do sexo feminino (62,5% dos beneficiarios son

mulleres), da residencia en núcleos de máis de 50.000 habitantes (o 51,5%), e das persoas beneficiarias con idades comprendidas entre 35 e 44 anos (32,1%). En xeral, o nivel de estudios destes preceptores é moi baixo, xa que un 50,7% dos mesmos só teñen os estudios primarios incompletos, un 37,1% estudios primarios e un 3,3% carecen de estudios. No relativo á súa problemática básica, o protagonista é o desemprego: un 88,3% das persoas beneficiarias da Risga son persoas paradas que traballaron algunha vez.

O **cadro 4.3.22.** reflicte que o importe total pagado no caso da Risga ascendeu a 1.916,1 miles de euros, polo que dado o número de beneficiarios, o importe medio por beneficiarios ascendeu a 384,1 euros (378,2 euros no ano anterior).

Das 4.420 solicitudes a resolver no último ano (782 pendentes do ano anterior), foron resoltas 3.812 solicitudes (2.316 estimadas e 1.171 denegadas e 325 arquivadas), incrementándose a porcentaxe de resolución de solicitudes ata acadar o 86,2%, esta porcentaxe aumentou en 5,4 puntos porcentuais en relación co ano 2009 (**cadro 4.3.23.**).

Dos distintos proxectos dirixidos a persoas beneficiarias da Risga, o 48,3% foron de tipo mixto, é dicir, que conlevan accións tanto dos proxectos sociofamiliares como dos prelaborais. Un 29,7% inciden en proxectos prelaborais, o que indica que están deseñados coa finalidade de favorecer as condicións de acceso ao emprego, e un 15% en proxectos sociofamiliares (os que inciden nas problemáticas persoais, familiares e sociais), sendo esta porcentaxe dun 6,9% no caso dos proxectos laborais (os que fomentan hábitos de traballo e favorecen a inserción laboral).

En canto ás axudas de emerxencia social, concedéronse un total de 3.041 AES, o que implicou un gasto de 3.000,1 miles de euros. A contía media destas axudas ascendeu a 986,6 euros, oscilando o mesmo entre os 872,6 euros de A Coruña e os 1.621,4 euros de Ourense.

No último ano houbo un total de 5.130 solicitudes de AES a resolver (979 pendentes do ano anterior), das que foron resoltas 4.712 solicitudes (3.041 estimadas e 1.435 denegadas e 236 arquivadas). A igual do que sucede no caso da Risga, a porcentaxe de resolución destas axudas aumentou no último ano en 12,6 puntos porcentuais, acadando en 2010 o 91,9%.

Das 3.041 axudas concedidas ao longo do ano 2010, o 52,5% dirixíronse a cubrir gastos de necesidades primarias, o 23,7% a cubrir gastos do uso da vivenda habitual, o 19,2% das axudas foron destinadas para o equipamento básico da vivenda, e o 4,5% para o mantemento da habitabilidade ou accesibilidade.

Respecto ao perfil dos beneficiarios destas axudas de emerxencia social, cómpre salientar que un 35% reside en núcleos de máis de 50.000 habitantes, o predominio do sexo feminino (o 60,7% son mulleres) e das persoas con idades comprendidas entre 35 e 44 anos (29,3% dos perceptores) salientando tamén que un 22,7% dos beneficiarios teñen entre 25 e 34 anos. No relativo á súa situación laboral, un 64,2% corresponde a parados que nalgún momento da súa vida traballaron e un 28,4% a inactivos, e no que á vivenda se refire, o tipo de vivenda característico é o piso (o 68,5%) seguido da vivenda unifamiliar (19,6%). Un 53,8% dos beneficiarios residen en vivenda alugada e un 17,7% reside en vivenda propia, dos que a maior parte teñen aboada a referida vivenda. O 54,6% dos beneficiarios das axudas ten os estudios primarios incompletos e o 34,2% estudios primarios rematados.

Familia e infancia

O IV Plan Integral de Apoio ás Familias 2008-2011 asume, entre outras funcións, a xestión das políticas autonómicas en materia de acción social nos sectores da familia e infancia segundo o disposto na Lei 4/1993, do 14 de abril, de servizos sociais; en concreto, compételle a xestión da política familiar en desenvolvemento do previsto na Lei 3/1997, do 9 de xuño, galega da familia, da infancia e da adolescencia, a elaboración e seguimento dos plans integrais de apoio á familia.

O principal obxectivo que orienta a elaboración do IV Plan de Apoio ás Familias diríxese a trazar as liñas de acción, na mellora das políticas e na calidade dos servi-

Tipoloxía de fogares 2007-09: distribución segundo o sexo da persoa principal

	total	home	muller
		(%)	
Unipersoal			
2007	18,79	11,26	32,15
2008	19,64	12,12	32,67
2009	19,81	12,81	30,20
Sen núcleo			
2007	2,39	1,81	3,41
2008	2,56	1,81	3,86
2009	2,13	1,42	3,19
Parella con fillos			
2007	34,76	43,07	20,02
2008	35,21	43,56	20,73
2009	34,22	42,96	21,24
Parella sen fillos			
2007	22,00	26,84	13,42
2008	21,42	24,98	15,26
2009	22,79	25,74	18,41
Monoparental			
2007	8,96	5,07	15,86
2008	8,64	5,10	14,79
2009	9,40	5,49	15,20
Un núcleo e outros			
2007	8,59	7,85	9,91
2008	8,49	8,57	8,37
2009	7,82	8,03	7,51
Varios núcleos			
2007	4,51	4,09	5,24
2008	4,04	3,87	4,33
2009	3,84	3,57	4,26

Fonte: *IGE*

4.3.25.

zos ás familias incorporando as seguintes claves:

- Adecuación das políticas ás necesidades prioritarias dirixidas ás familias.
- Criterios de eficiencia e de organización coordinada entre os distintos departamentos, institucións e axentes sociais.
- Implicación e corresponsabilidade de todas as institucións e axentes respecto do Plan.

No ámbito da infancia desenvólvese o Plan Estratéxico Galego da Infancia e da Adolescencia 2007-2010 que ten obxectivos estratéxicos nos ámbitos da prevención, protección e reeducación.

No que respecta ás familias e modelos familiares, o cadro **4.3.25.** mostra como o 34,2% dos fogares galegos no ano 2009 estaba constituído por parellas con fillos, seguidos de parellas sen fillos, co 22,8%, e do 20% do total, que se corresponde con fogares unipersoais. Salienta o feito de que a porcentaxe de mulleres que forman fogares unipersoais sobre o total de mulleres acada o 30%, fronte á porcentaxe dos homes, que é só do 12,8%, e fronte ás porcentaxes de mulleres e homes en fogares compostos por parellas con fillos, que é, respectivamente, do 21,2% e 43%.

En Galicia no ano 2009 celebráronse 9.931 matrimonios e producíronse 5.433 divorcios. O 34% dos matrimonios disoltos no ano 2009 tiñan unha duración de máis de vinte anos (cadros **4.3.25.** e **4.3.26.**).

No ano 2010 nacen en Galicia 22.094 nenos e nenas, tal como se sinala no capítulo 1.4 dedicado á evolución demográfica, o 4,5% dos nacementos totais do Estado no citado ano 2010, o que sitúa a Galicia como a quinta Comunidade Autónoma cun maior volume de nacementos, aínda que a moita distancia da inmediatamente seguinte, por detrás de Andalucía (92.620), Cataluña (84.163), Madrid (72.617) e C. Valenciana (51.171).

No ano 2009 en Galicia, expedíronse 5.886 títulos de familia numerosa, dos que 544 son de categoría especial. A 31 de decembro de 2009 existían en Galicia 19.424 títulos de familia numerosa en vigor, o que sitúa a Galicia no sétimo lugar en canto a maior número de títulos por detrás de Cataluña (83.227), Andalucía

Divorcios en Galicia e España 1999-2009: distribución segundo duración do matrimonio

Galicia

	Total	menos de 1 ano	de 1 a 2 anos	de 3 a 5 anos	de 6 a 10 anos	de 11 a 15 anos	de 16 a 19 anos	20 e máis anos	non consta
1999	1.939	-	50	224	414	329	235	648	39
2009	5.433	44	359	633	983	873	687	1.854	-

España

	Total	menos de 1 ano	de 1 a 2 anos	de 3 a 5 anos	de 6 a 10 anos	de 11 a 15 anos	de 16 a 19 anos	20 e máis anos	non consta
1999	36.101	-	936	4.286	8.257	6.086	4.094	10.871	1.571
2009	98.207	841	6.894	13.828	20.247	15.584	11.635	29.178	-

Fonte: *INE*

4.3.26.

Títulos de familia numerosa 2009 (1)

	Títulos expedidos			Títulos en vigor		
	Total	categoría xeral	categoría especial	Total	categoría xeral	categoría especial
Total	5.886	5.342	544	19.424	18.113	1.311
A Coruña	2.501	2.243	258	8.028	7.485	543
Lugo	552	511	41	1.827	1.719	108
Ourense	524	471	53	1.682	1.520	162
Pontevedra	2.309	2.117	192	7.887	7.389	498

(1) datos a 31 de decembro

Fonte: *Consellería de Traballo e Benestar*

4.3.27.

Títulos de familia numerosa en vigor nas CC.AA. 2009

	Títulos
Andalucía	82.811
Aragón	11.988
Asturias	-
Baleares	12.017
Canarias	11.537
Cantabria	4.532
Castela-A Mancha	27.672
Castela e León	22.804
Cataluña	83.227
C. Valenciana	46.243
Estremadura	13.167
Galicia	19.469
Madrid	82.185
Murcia	15.497
Navarra	9.391
País Vasco	17.644
A Rioxa	3.818
Ceuta e Melilla	2.148
Total	466.150

Fonte: *INE*

4.3.28.

Adopcións nacionais 2000-2010

	2000				2010			
	solicitudes abertas	resolucións de acollemento preadoptivo	propostas de adopción realizadas	autos de adopción producidos	solicitudes abertas	resolucións de acollemento preadoptivo	propostas de adopción realizadas	autos de adopción producidos
Total	224	104	57	70	223	57	58	59
A Coruña	75	51	34	24	96	14	12	12
Lugo	28	17	14	16	20	7	9	8
Ourense	23	7	4	2	29	7	9	15
Pontevedra	98	29	5	28	78	29	28	24

Fonte: *Consellería de Traballo e Benestar*

4.3.29.

Solicitudes de adopción internacionais 2000-10

	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
2000	154	59	24	7	64
2001	210	104	28	13	65
2002	302	146	27	19	110
2003	397	176	48	17	156
2004	683	304	80	64	235
2005	658	282	60	55	261
2006	618	274	62	56	226
2007	509	208	64	47	190
2008	344	133	47	35	129
2009	361	183	40	23	115
2010	364	164	42	28	130

Fonte: *Consellería de Traballo e Benestar*

4.3.30.

(82.811), Madrid (82.185), C. Valenciana (46.243), Castela–A Mancha (27.672) e Castela e León (22.804). (cadros **4.3.27.** e **4.3.28.**).

No que respecta ás solicitudes de adopción de cidadáns galegos na última década existe un estancamento no número de solicitudes de adopcións nacionais, así estas era de 224 no ano 2000 e de 223 no ano 2010. Este estancamento confronta co incremento que se produce nas solicitudes de adopción internacional, que pasan de 154 solicitudes no ano 2000 a 364 no ano 2010, o que supón un incremento de máis do 135%.

A continuación analízanse as **prestacións e axudas** públicas no ámbito da familia e da infancia, entre as que destacan:

• Prestacións por risco durante o embarazo: Esta prestación económica trata de cubrir a perda de ingresos que se produce, cando a traballadora é declarada en situación de suspensión do contrato de traballo por risco durante o embarazo, nos supostos en que, debendo cambiar de posto de traballo ou de actividade por outro compatible co seu estado, este cambio non resulte técnica ou obxectivamente posible ou non poida razoablemente esixirse por motivos xustificados. Tal como mostra o **cadro 4.3.31.**, no ano 2010 prodúcese un incremento dos procesos en vigor tanto no que respecta ás traballadoras por conta allea (606 en 2009 e 728 en 2010), como no caso das traballadoras por conta propia (17 en 2009 e 18 en 2010), aínda que se reduce tanto para as traballoras por conta propia como por conta allea a duración media dos procesos finalizados.

No que respecta á comparativa con outras CCAA, Galicia é a novena Comunidade en canto a procesos en vigor no ano 2010 para traballadoras por conta allea (sexta en canto á duración media dos mesmos), e a duo-

Prestacións por risco durante o embarazo e a lactancia natural en Galicia e España 2009-10

	2009		2010	
	Galicia	España	Galicia	España
Prestacións por risco durante o embarazo				
Traballadoras por conta allea				
Procesos medios mensuais iniciados no período	122,6	3104,8	176,8	4181
Procesos en vigor ó final do período	606	14017	728	16321
Duración media dos procesos finalizados *(en días)*	114,2	113,1	112,2	110,6
Traballadoras por conta propia				
Procesos medios mensuais iniciados no período	3,8	136,8	6,9	201
Procesos en vigor ó final do período	17	471	18	650
Duración media dos procesos finalizados *(en días)*	87,4	90,6	79,5	87,8
Prestacións por risco durante a lactancia natural				
Traballadoras por conta allea				
Procesos medios mensuais iniciados no período	8,4	100,8	6,5	97,3
Procesos en vigor ó final do período	40	521	38	492
Duración media dos procesos finalizados *(en días)*	135,2	119,4	135,8	120,9
Traballadoras por conta propia				
Procesos medios mensuais iniciados no período	0,1	3,3	0,4	4,3
Procesos en vigor ó final do período	1	11	4	24
Duración media dos procesos finalizados *(en días)*	139	95	99,7	111,4

Fonte: *Ministerio de Trabajo e Inmigración*

4.3.31.

décima en canto a procesos en vigor para traballadoras por conta propia (duodécima tamén en canto á duración media destes procesos).

• Prestacións por risco durante a lactancia natural: Esta prestación económica trata de cubrir a perda de ingresos que se produce, cando a traballadora é declarada en situación de suspensión do contrato de traballo por risco durante a lactanción natural dun menor de 9 meses, nos supostos en que, debendo cambiar de posto de traballo ou de actividade por outro compatible coa súa situación, este cambio non resulte técnica ou obxectivamente posible ou non poida razoablemente esixirse por motivos xustificados. Tal como se mostra no **cadro 4.3.31.**, no ano 2010 con 38 procesos en vigor para traballadoras por conta allea, Galicia é a terceira Comunidade Autónoma, por numero de procesos, tras Madrid (147) e C. Valencia (58).

• Prestacións de maternidade: As prestacións económicas por maternidade tratan de cubrir a perda de rendas do traballo ou de ingresos que sofren os traballadores, por conta allea ou por conta propia, cando se lles suspende o seu contrato ou se lles interrompe a súa actividade para gozar dos períodos de descanso por maternidade, adopción e acollemento, legalmente establecidos. O **cadro 4.3.32.** mostra como das 16.346 prestacións de maternidade só un 2,1% (339) son percibidas polo pai, porcentaxe superior á media estatal, pero inferior ás porcentaxes alcanzadas no Pais Vasco (4,5%) ou Navarra (4,3%), as máis elevadas do Estado.

• Prestacións de paternidade: Esta prestación económica protexe o dereito do outro proxenitor, distinto ao que xera o dereito á prestación de maternidade, a percibir un subsidio durante os días de suspensión do contrato de traballo no caso de nacemento de fillo, adopción ou acollemento. O **cadro 4.3.33.** mostra como no ano 2010 concedéronse 12.568 prestacións de paternidade, un 1,7% menos que no ano anterior. Galicia acolle o 4,5% do total das prestacións concedidas no conxunto do Estado, sendo a sétima Comunidade en número de prestacións.

• Prestacións familiares por fillo a cargo: Esta prestación consiste nunha asignación económica que se recoñece por cada fillo a cargo do beneficiario, menor de 18 anos ou maior afectado dunha discapacidade en grao

Prestacións de maternidade nas CC.AA. 2009-10

	2009			2010		
	percibidas pola nai	percibidas polo pai		percibidas pola nai	percibidas polo pai	
			(%)			(% / total)
Andalucía	60.430	705	1,2	58.664	666	1,1
Aragón	9.242	162	1,8	8.940	185	2,1
Asturias	5.704	110	1,9	5.406	130	2,4
Baleares	8.270	133	1,6	7.952	135	1,7
Canarias	12.032	159	1,3	11.106	153	1,4
Cantabria	3.938	82	2,1	4.000	102	2,6
Castela-A Mancha	12.641	166	1,3	12.787	173	1,4
Castela e León	14.061	315	2,2	14.069	329	2,3
Cataluña	60.312	1.011	1,7	57.925	971	1,7
C. Valenciana	34.007	463	1,4	32.685	450	1,4
Estremadura	6.543	65	1,0	6.392	75	1,2
Galicia	16.381	335	2,0	16.346	339	2,1
Madrid	54.971	1.011	1,8	54.357	972	1,8
Murcia	11.238	83	0,7	10.871	75	0,7
Navarra	5.381	225	4,2	5.169	221	4,3
País Vasco	16.622	643	3,9	16.963	767	4,5
A Rioxa	2.253	50	2,2	2.319	47	2,0
Ceuta e Melilla	760	8	1,0	801	15	1,9
Total	334.786	5.726	1,7	326.752	5.805	1,8

Fonte: *Ministerio de Trabajo e Inmigración*

4.3.32.

Prestacións de paternidade nas CC.AA. 2009-10

	2009	2010
Andalucía	43.321	43.577
Aragón	8.297	8.317
Asturias	4.642	4.640
Baleares	6.033	6.004
Canarias	9.322	9.110
Cantabria	3.509	3.654
Castela-A Mancha	11.704	11.963
Castela e León	12.522	12.839
Cataluña	52.661	52.893
C. Valenciana	26.943	27.409
Estremadura	5.214	5.361
Galicia	12.788	12.568
Madrid	44.247	44.599
Murcia	8.660	8.827
Navarra	5.023	4.881
País Vasco	15.405	16.138
A Rioxa	2.150	2.206
Ceuta e Melilla	583	651
Total	273.024	275.637

Fonte: *Ministerio de Trabajo e Inmigración*

4.3.33.

Prestacións familiares por fillo a cargo nas CC.AA. 2009-10: prestacións periódicas

	2009		2010	
	beneficiarios (media anual)	importe (en miles de euros / ano)	beneficiarios (media anual)	importe (en miles de euros / ano)
Andalucía	199.769	230.321,30	219.694	251.841,71
Aragón	13.891	27.993,00	15.807	30.001,02
Asturias	15.008	31.847,55	15.608	33.133,43
Baleares	9.925	17.162,62	11.807	19.195,74
Canarias	48.487	62.970,10	52.545	67.465,87
Cantabria	7.053	15.291,38	7.660	16.103,78
Castela-A Mancha	33.565	73.107,68	35.768	76.859,74
Castela e León	29.437	48.278,84	33.188	52.379,24
Cataluña	79.711	135.713,52	91.465	150.645,69
C. Valenciana	78.117	116.686,14	90.045	128.642,10
Estremadura	26.094	36.408,55	26.717	37.829,60
Galicia	40.475	80.524,59	41.502	83.140,64
Madrid	62.371	115.948,80	70.747	126.352,76
Murcia	31.808	47.824,20	36.131	52.219,80
Navarra	6.011	13.028,95	6.785	14.048,16
País Vasco	22.858	49.219,50	23.781	51.767,57
A Rioxa	3.498	6.592,63	4.223	7.337,25
Ceuta e Melilla	8.186	8.442,00	8.508	9.023,00
Total	716.265	1.117.361,26	791.981	1.207.987,56

Fonte: *Ministerio de Trabajo e Inmigración*

4.3.34.

Prestacións familiares por fillo a cargo nas CC.AA. 2009-10: prestacións de pago único

	2010			2009		
	beneficiarios da prestación por nacemento ou adopción de fillo (1)		beneficiarios da deducción por maternidade con fillo a cargo menor de 3 anos	beneficiarios da prestación por nacemento ou adopción de fillo (1)		beneficiarios da deducción por maternidade con fillo a cargo menor de 3 anos
	prestación económica	deducción no IRPF		prestación económica	deducción no IRPF	
Andalucía	7.286	81.036	141.886	6.049	80.997	139.858
Aragón	815	11.473	26.101	604	11.162	26.003
Asturias	532	6.998	15.718	451	7.248	15.483
Baleares	882	10.010	21.990	650	9.687	22.129
Canarias	1.523	15.977	33.448	1.251	16.107	34.917
Cantabria	305	5.079	11.922	264	4.984	11.680
Castela-A Mancha	1.520	18.429	39.499	1.170	17.950	38.378
Castela e León	1.553	19.542	38.481	1.188	18.724	37.492
Cataluña	4.677	72.445	167.123	3.339	70.767	167.476
C. Valenciana	4.096	43.906	94.029	3.082	43.178	95.083
Estremadura	448	9.535	18.230	415	9.497	17.995
Galicia	1.053	20.512	46.239	950	20.429	45.292
Madrid	3.959	63.183	152.335	3.038	62.788	152.143
Murcia	1.467	15.032	29.639	1.193	15.058	30.015
Navarra	6.394	10	12	6.310	5	11
País Vasco	19.600	26	31	18.921	20	32
A Rioxa	288	2.956	6.305	228	2.857	6.239
Ceuta e Melilla	477	1.728	2.835	473	1.565	2.899
Total	56.875	397.877	845.823	49.576	393.023	843.125

(1) único cobro de 2500 €, como prestación non contributiva ou deducción no IRPF

Fonte: *Ministerio de Trabajo e Inmigración*

4.3.35.

Excedencias por coidados familiares nas CC.AA. 2009-2010

	2009				2010			
	coidados de fillos		coidados de familiares		coidados de fillos		coidados de familiares	
	homes	mulleres	homes	mulleres	homes	mulleres	homes	mulleres
Andalucía	151	3.479	94	413	161	3.466	110	512
Aragón	36	1.137	26	141	49	1.178	37	168
Asturias	35	296	4	41	15	313	6	42
Baleares	48	797	23	94	39	867	19	98
Canarias	40	445	16	58	50	478	21	58
Cantabria	10	235	9	49	14	294	9	47
Castela-A Mancha	73	1.538	32	198	66	1.518	43	196
Castela e León	74	2.927	48	191	87	2.927	43	250
Cataluña	177	4.373	103	646	218	4.529	130	693
C. Valenciana	116	3.772	79	404	119	3.641	98	457
Estremadura	12	360	9	34	23	361	15	51
Galicia	39	503	31	101	29	482	26	96
Madrid	322	6.989	211	1.513	418	6.983	237	1.761
Murcia	63	1.592	26	320	57	1.605	50	395
Navarra	69	1.389	18	110	81	1.457	20	138
País Vasco	120	2.384	34	164	137	2.799	53	189
A Rioxa	7	307	4	56	9	320	10	58
Ceuta e Melilla	1	26	1	1	1	21	-	-
Total	1.393	32.549	768	4.534	1.573	33.239	927	5.209

Fonte: *Ministerio de Trabajo e Inmigración*

4.3.36.

igual ou superior ao 65%, cualquera que sexa a súa filiación, así como polos menores acollidos en acollemento familiar, permanente ou preadoptivo, sempre que non se supere o límite de ingresos establecido. O **cadro 4.3.34.** mostra as prestacións periódicas por fillo a cargo nas diferentes CCAA, salientando o incremento do número de beneficiarios así como do importe das prestacións, en todas as CCAA, o incremento en Galicia é do 2,5% no número de beneficiarios, o segundo máis reducido do Estado, so por diante de Estremadura cun incremento do 2,4%; no que respecta ao incremento no importe das prestacións este é do 3,2%, o máis reducido do Estado, apesar do que Galicia segue a ser a cuarta CCAA cun maior impote anual das prestacións periódicas por fillo a cargo (**cadro 4.3.34.** e **4.3.35.**).

• Excedencias por coidados familiares: Dentro das prestacións non económicas destaca o dereito á excedencia para coidados de familiares, así, os traballadores terán dereito a un período de excedencia non superior a 3 anos para atender ao coidado de cada fillo; tamén terán dereito a un período de excedencia non superior a 2 anos, para atender ao coidado dun familiar, ata o segundo grado de consanguinidade ou afinidade, que por razóns de idade, accidente, enfermidade ou incapacidade non poida valerse por si mesmo e non desempeñe actividade retribuída. Os datos referidos no **cadro 4.3.36.** mostran un descenso no número de excedencias solicitadas en Galicia no ano 2010 en relación ao ano precedente. Con 511 excedencias para coidado de fillos concedidas no ano 2010, Galicia é a quinta Comunidade con menor número de excedencias por diante de Cantabria, Asturias, A Rioxa e Estremadura, así mesmo o 94% das citadas excedencias para coidado de fillo son solicitadas por mulleres. No que respecta ás excedencias para coidados familiares, Galicia é a sétima Comunidade con menor número de excedencias concedidas, con 122, das que 78,7% son solicitadas por mulleres.

Violencia e maltrato

Calquera tipo de violencia fundaméntase nunha relación de poder onde alguén trata de dominar a outra persoa pola forza, contra a súa vontade, non obstante, cada tipo de violencia ten as súas peculiaridades. Neste senso entendemos por **violencia** o uso intencional da forza física ou poder contra un/unha mesmo/a, cara outra persoa, grupo ou comunidade e que ten como conse-

Denuncias por violencia de xénero en Galicia e España 2007-10 (1)

	2007	2008	2009	2010
Galicia	5.181	5.959	6.068	1.425
A Coruña	1.983	2.402	2.401	551
Lugo	433	538	581	121
Ourense	564	660	619	142
Pontevedra	2.201	2.359	2.467	611
España	126.293	142.215	135.540	32.496

(1) os datos de 2010 soamente ata o mes de marzo

Fonte: *Delegación del Gobierno para la Violencia de Género*

4.3.37.

Vítimas mortais por violencia de xénero nas CC.AA. 2006-10

	2006	2007	2008	2009	2010
Andalucía	21	8	9	14	17
Aragón	1	2	1	-	2
Asturias	3	2	1	-	5
Baleares	3	1	1	1	2
Canarias	4	6	5	5	7
Cantabria	-	2	-	-	-
Castela-A Mancha	4	5	3	1	3
Castela e León	3	3	6	1	4
Cataluña	10	12	10	10	12
C. Valenciana	8	10	10	9	8
Estremadura	1	-	-	1	1
Galicia	-	5	7	3	2
Madrid	5	9	11	5	7
Murcia	3	2	4	2	1
Navarra	-	1	3	-	-
País Vasco	3	2	3	2	2
A Rioxa	-	-	2	1	-
Ceuta e Melilla	-	1	-	1	-
Total	69	71	76	56	73

Fonte: *Delegación del Gobierno para la Violencia de Género*

4.3.38.

cuencia probables lesións físicas, danos psicolóxicos, alteracións do desenvolvemento, abandono e incluso morte. A **violencia de xénero** está dirixida ás mulleres polo mesmo feito de selo, é dicir, por considerar que o sexo feminino é inferior e debe continuar nunha posición de subordinación con respecto ao masculino.

A **violencia familiar** é infrinxida por persoas do medio familiar e dirixida, xeralmente, ás persoas máis vulnerables do mesmo: nenos, nenas, persoas anciáns, persoas discapacitadas... A **violencia doméstica** está dirixida á persoa ou persoas que convivan xuntas. Non é preciso que existan lazos familiares.

No que respecta á violencia de xénero, o número de denuncias no ano 2009 acadou as 6.068, o 4,5% do total estatal, cun incremento do 17% en relación ao ano 2007 e un 1,8% en relación ao ano 2008.

Desde a súa posta en marcha no ano 2007, o teléfono 016 ofrece información e asesoramento xurídico en materia de violencia de xénero con carácter gratuíto e

Dereitos laborais e económicos das mulleres vítimas de violencia 2003-10

	Galicia	España	% Galicia / España
Contratos bonificados			
2003-2010 (1)	126	2.569	4,9
Contratos de sustitución			
2005-2010 (1)	13	413	3,1
Vítimas perceptoras da Renda Activa de Inserción			
2006	511	10.924	4,7
2007	569	13.291	4,3
2008	641	16.883	3,8
2009	794	22.010	3,6
2010 (2)	705	20.232	3,5
Axudas para cambio de residencia			
2005-2009	351	6.011	5,8
Solicitantes de axuda económica	302	2.249	13,4
solicitudes concedidas	111	872	12,7
solicitudes denegadas	191	1.377	13,9

(1) ata xuño 2010
(2) xaneiro-xuño 2010
Fonte: *Delegación del Gobierno para la Violencia de Género*

4.3.39.

universal. A cifra total de chamadas referentes a violencia de xénero atendidas polo 016 dende o 3 de setembro de 2007 ata o 31 de outubro de 2010, no conxunto de España, foi de 215.169, das que 9.643 foron efectuadas desde Galicia (4,5%)

Segundo o número de chamadas por comunidade autónoma, 51.987 foron realizadas desde Madrid (24,2% do total), 35.019 dende Andalucía (16,3%), 28.313 dende Cataluña (13,2%), 22.063 dende a Comunidade Valenciana (10,3%), 13.228 dende Canarias (6,2%), 9.989 dende Castela e León (4,6%), 9.643 dende Galicia (4,5%), 7.741 dende Castela–A Mancha (3,6%) e 6.554 dende Murcia (3,1%). O menor número de chamadas procedían de Ceuta, Melilla e A Rioxa, con 311, 490 e 1.078, respectivamente, e cun peso sobre o total, entre as tres, do 0,9%.

Tal como se mostra no **cadro 4.3.38.**, Galicia rexistrou o remate do 2010 dúas mortes por violencia de xénero, unha menos que en todo o exercicio 2009 e cinco menos que en 2008, cifra que representa o 2,7% dos 73 casos rexistrados no conxunto de España ao remate do ano 2010.

Das dezasete CCAA e dúas cidades autónomas, Galicia comparte un oitavo lugar con Aragón, Baleares e Pais Vasco. Andalucía, con 17 casos rexistrados de mulleres mortas por violencia de xénero, sitúase como a Comunidade Autónoma co maior número de mulleres mortas por violencia de xénero.

Nos xulgados de violencia sobre a muller, dende o día 1 de xaneiro do 2010 ata o 31de decembro de 2010, rexistráronse, no conxunto do territorio español, un total de 134.105 denuncias por violencia de xénero, ao mesmo tempo que se contabilizaban 15.607 renuncias ao proceso (un 11,6% do total). Das 134.105 denuncias, rexístranse en Galicia 5.270 (4%) das cales 383 renunciaron ao proceso (un 7,3% do total).

O **cadro 4.3.39.** mostra os dereitos laborais e económicos das mulleres vítimas de violencia ata xuño de 2010, así os contratos bonificados a mulleres vítimas da violencia de xénero desde o a no 2003 ata xuño de 2010 ascenderon a 126 o 4,9% do total estatal; o número de mulleres vítimas de violencia perceptoras da Renda Activa de Inserción é crecente dende o ano 2006, ata acadar as 794 mulleres en 2009 e as 705 no primeiro semestre do ano 2010.

4.4. MEDIO AMBIENTE E DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE

Outro dos aspectos que hai que ter en conta á hora de avaliar a calidade de vida dos cidadáns e o seu benestar social é o relativo á preservación do medio ambiente.

Á hora de caracterizar a situación medioambiental dun territorio son moitos os indicadores a ter en conta, aínda que non se dispoñen de datos desagregados a nivel autonómico de todos eles. A modo de síntese, o **cadro 4.4.1.** recolle unha análise comparada dos aspectos máis significativos do "perfil ambiental" da Comunidade Autónoma de Galicia e de España.

Tendo en conta que nesta Memoria hai un capítulo centrado no estudio das distintas ramas de actividade [3.2.- Sectores produtivos], neste punto analiza os aspectos relacionados co cambio climático, natureza e biodiversidade, a recollida dos residuos sólidos urbanos, e a calidade das augas de baño tanto marítimas como continentais.

Cambio climático

O cambio climático é o gran reto ambiental a escala global ao que se enfrontan actualmente os distintos gobernos. Para facer fronte a este problema, asinouse o denominado protocolo de Kioto, que establece compromisos de redución das emisións dos gases de efecto invernadoiro, principal causa do cambio climático. A **XVI Conferencia Internacional sobre Cambio Climático** celebrouse en Cancún, México, do 29 de novembro ao 10 de decembro de 2010. O obxectivo desta conferencia é concluír un acordo xuridicamente vinculante sobre o clima que se aplique a partir de 2012.

O **cadro 4.4.2.** informa sobre a inscrición das emisións e entrega de dereitos de emisións das instalacións suxeitas á aplicación da Lei 1/2005, de nove de marzo, pola que se regula o réxime de comercio de dereitos de emisión de gases de efecto invernadoiro, que supón a transposición da Directiva 2003/87/CE. No ano 2010, o volume total de asignacións que cobren as 59 instalacións cuxas emisións foron inscritas foi de 10,81 millóns de toneladas de CO_2. Dado que as emisións ascenderon a 8,95 millóns de toneladas, o balance correspondente a este último ano foi positivo, e se situou nas 186.000 toneladas de CO_2. Comparado co total estatal, Galicia acolle o 5,3% das instalacións, mentres que a porcentaxe de asignacións e emisións declaradas foi do 7,2% e 7,7%, respectivamente.

A taxa de cobertura da asignación, definida coma a relación entre asignacións e emisións verificadas, volve a situarse en Galicia no ano 2010 por baixo da media española, acadando unha cobertura do 120,8%, aproximadamente dous puntos inferior á rexistrada para o conxunto de España. A cobertura de asignación do sec-

Principais indicadores ambientais de Galicia e España

			Galicia	España
Agricultura				
Consumo de fertilizantes	*(en miles tm)*	2010	48,7	1.639,1
Consumo produtos fitosanitarios	*(en Kg/ha.)*	2007	6,4	201,8
Superficie agricultura ecológica	*(% sobre SAU)*	2009	1,7	6,3
Superficie regadío	*(% sobre SAU)*	2010	3,5	13,5
Fogares				
Volumen de auga distribuída	*(en m3/fogar)*	2008	147,4	153,1
Turismos	*(turismos/fogar)*	2008	1,5	1,3
Produción residuos urbanos	*(en tm/fogar)*	2008	1,3	1,6
Vidro reciclado	*(en kg/hab.)*	2009	14,4	15,2
Renta dispoñible bruta	*(en €/fogar)*	2008	39.965	42.437
Renta dispoñible bruta	*(en €/hab.)*	2008	14.130	15.052
Medio urbano				
Bens Interese Cultural (BIC)	*(España = 100)*	2009	4,2	100
Presión urbana no territorio	*(hab./km2)*	2010	65,1	73,3
Natureza e biodiversidade				
Superficie perteneciente á Red Natura 2000	*(% superficie total)*	2010	13,2	29,2
Superficie terreo forestal	*(% superficie total)*	2009	68,8	54,7
Superficie terreo forestal protexido	*(% superf. forestal)*	2009	15,8	40,1
Incendios forestais	*(en ha.)*	2010	14.540,1	44.752,6
	(en ha./sinistro)	2010	3,8	3,9
Pesca				
Capacidade da flota (arqueo)	*(en tm. Brutas)*	2010	173.054	414.269
Potencia da flota	*(en cv.)*	2010	426.062	1.269.420
Desastres naturais e tecnolóxicos				
Accidentes con posibles danos ambientais producidos por transporte mercadorías perigosas (estradas)		1997-2008	28	576
Accidentes con posibles danos ambientais producidos por transporte mercadorías perigosas (ferrocarril)		1997-2008	-	40
Accidentes industriais nos que interven substancias químicas perigosas		1997-2009	3	35
Accidentes buques petroleiros cuxo verquido de hidrocarburos supere as 7 toneladas		1997-2008	10	72
Turismo				
Visitantes parques nacionais	*(persoas)*	2010	292.374	9.514.829
Superficie parques nacionais	*(en ha.)*	2009	8.480	374.030
Poboación turista equivalente	*(% pob. residente)*	2007	7,6	7,2
Turismo rural	*(nº turistas)*	2010	193.119	2.666.449
	(pernoctacións)	2010	388.843	7.674.431
Turismo estranxeiro en CC.AA. con costa	*(por km de costa)*	2009	419	5.759
	(taxa crecemento)	(2004-2009)	0,4	-5,9

Fonte: Elaboración propia a partir de *Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino* e *INE*

4.4.1.

tor eléctrico galego foi do 113,9%, (102,1% no conxunto do Estado), fronte aos 142,2% dos sectores industriais (a media estatal foi do 148,4%) e o 127,5% de "combustións" (118,8% en España).

Segundo os datos do Registro Estatal de Emisiones y Fuentes Contaminantes, en 2009 (último ano dispoñible) estabilízase o número total de actividades contaminantes en Galicia, nas 35 contaminantes existentes no ano 2008. Xunto a este estancamento hai que salientar, **cadro 4.4.3.**, a medra do número de centros ou complexos industriais contaminantes, que se sitúa nos 112 centros (104 centros no ano anterior), o que representa o 4,4% do total estatal.

Atendendo ao tipo de actividade, cómpre salientar que as instalacións de combustión de máis de 50 MW acollen o 67,5% das emisións de CO_2 ao aire.

Emisión de CO_2 en Galicia e España 2010

	Galicia				España			
	Instalacións	Emisións			Instalacións	Emisións		
		asignadas *(en millóns de dereitos)*	declaradas *(en millóns tm.)*	10/09		asignadas *(en millóns de dereitos)*	declaradas *(en millóns tm.)*	10/09
Xeración enerxía	5	6,87	6,03	-23,09	104	57,61	56,41	-22,56
Combustións	33	1,47	1,15	-0,52	422	18,79	15,81	3,40
Industria								
Refino de petróleo	1	1,66	1,19	0,42	13	17,13	13,28	-3,42
Producción de cal e cemento	2	0,39	0,33	-4,57	61	31,54	19,85	-2,26
Producción cerámica	14	0,17	0,08	-21,57	323	5,91	2,14	-5,31
Producción pasta e papel	2	0,15	0,11	-0,88	115	5,60	4,42	3,76
Producción aceiro	1	0,08	0,04	-17,02	31	10,18	7,51	17,34
Fabricación vidrio	1	0,04	0,00	-100,00	38	2,19	1,68	1,82
Total	59	10,81	8,95	-17,25	1.107	149,58	121,50	-11,28

Fonte: *Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino e Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas*

4.4.2.

Emisións contaminantes nas CC.AA. 2009: actividades e complexos contaminantes (1)

	actividades industriais	complexos industriais
Andalucía	33	334
Aragón	30	214
Asturias	46	33
Baleares	17	10
Canarias	13	17
Cantabria	22	26
Castela e León	35	356
Castela-A Mancha	29	219
Cataluña	50	626
C. Valenciana	30	181
Estremadura	11	28
Galicia	35	112
Madrid	28	58
Murcia	21	114
Navarra	18	115
País Vasco	54	103
A Rioxa	16	17
Ceuta e Melilla	13	2
Total	501	2.565

(1) complexos que teñen datos de información pública

Fonte: *Registro Estatal de Emisiones y Fuentes Contaminantes, PRTR-España*

4.4.3.

Natureza e biodiversidade

Á hora de analizar os indicadores ambientais da biodiversidade hai que ter en conta tanto a situación dos espazos naturais protexidos como o impacto dos incendios forestais declarados, así como a calidade das augas de baño.

Dunha banda, tal e como reflicte o devandito **cadro 4.4.1.**, a superficie protexida pertencente á Red Natura 2000 representa o 13,2% da superficie total galega, porcentaxe moi por baixo da correspondente ao territorio español onde a superficie protexida representa o 29,2%. Un diferencial aínda maior é o rexistrado no caso da superficie forestal protexida, xa que en Galicia as figuras

Incendios forestais en Galicia e España 2009-10 (1): sinistros e superficie afectada

2009

	sinistros	superficie afectada: arborada	non arborada	superficie total
		(en has.)		
Galicia	3.979	2.195,7	8.398,6	10.594,4
A Coruña	738	354,5	646,0	1.000,5
Lugo	515	270,9	1.591,1	1.862,0
Ourense	1.794	1.228,5	5.323,7	6.552,1
Pontevedra	932	341,9	837,8	1.179,7
España	15.391	39.528,4	65.541,3	105.069,6
Galicia / España	25,9	5,6	12,8	10,1

2010

	sinistros	superficie afectada: arborada	non arborada	superficie total
		(en has.)		
Galicia	3.876	3.002,6	11.537,5	14.540,1
A Coruña	930	1.367,8	1.973,4	3.341,2
Lugo	481	277,7	730,8	1.008,4
Ourense	1.420	830,6	8.083,7	8.914,3
Pontevedra	1.045	526,6	749,6	1.276,2
España	11.475	10.824,4	33.928,2	44.752,6
Galicia / España	33,8	27,7	34,0	32,5

(1) datos 2010 son provisionais
Fonte: *Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino*

4.4.4.

de protección afectan ao 15,8% do terreo forestal fronte ao 40,1% en España.

• **Incendios forestais**

Dada a importancia do medio rural galego para o desenvolvemento sostible de Galicia e a función social, ambiental e económica que o monte desempeña, é fácil comprender o impacto negativo que para a política de desenvolvemento rural supoñen os incendios forestais.

O ano 2010 pode calificarse como un mal ano dende o punto de vista da política antiincendios, xa que aínda que se produce un descenso no número de incendios respecto ao ano anterior, increméntase a superficie afectada polos mesmos. Dunha banda, a superficie total afectada rexistrou unha medra do 37,2% respecto da queimada no ano anterior, acadando a superficie afectada polos 3.876 lumes declarados segundo os datos da Consellería de Medio Rural e Marino, a 14.540,1 hectáreas. Comparado cos datos correspondentes ao conxunto do Estado, o **cadro 4.4.4.** amosa que en Galicia se declararon o 33,8% dos lumes do conxunto do Estado e que acolleu o 32,5% da superficie total queimada no último ano, logo do descenso en máis do 57% da superficie total queimada en España en relación ao ano anterior.

Ourense se sitúa novamente como a provincia con maior número de incendios e superficie forestal afectada. Nesta provincia declaráronse o 36,6% dos incendios (1.420 lumes), representando a superficie queimada o 61,3% da superficie arrasada en Galicia (8.914,3 hectáreas). En Pontevedra rexistráronse un total de 1.045 incendios, o que supón o 27% dos incendios declarados en Galicia, mentres que a superficie afectada polos mesmos representa o 8,8% da superficie queimada en Galicia.

A superficie forestal arborada queimada volta a ser moi inferior á superficie queimada rasa. No ano 2010, tal

Residuos urbanos recollidos nas CC.AA. 2007-08: distribución segundo tipo

	2007		2008		08/07	
	mezclados	recollidos selectivamente	mezclados	recollidos selectivamente	mezclados	recollidos selectivamente
		(en tm.)			*(%)*	
Andalucía	3.937.415	914.333	3.785.382	803.545	-3,9	-12,1
Aragón	646.478	156.209	615.207	132.433	-4,8	-15,2
Asturias	510.386	92.888	486.176	96.564	-4,7	4,0
Baleares	634.893	350.965	604.182	102.148	-4,8	-70,9
Canarias	992.184	218.226	1.045.068	210.582	5,3	-3,5
Cantabria	306.085	81.166	330.285	46.225	7,9	-43,0
Castela e León	1.067.019	810.936	1.015.406	525.194	-4,8	-35,2
Castela - A Mancha	962.999	413.034	965.258	279.164	0,2	-32,4
Cataluña	3.316.570	947.931	3.042.873	980.286	-8,3	3,4
Comunidade Valenciana	2.294.944	789.357	2.243.754	691.718	-2,2	-12,4
Estremadura	486.713	93.113	463.169	64.368	-4,8	-30,9
Galicia	1.148.659	256.256	1.135.391	176.630	-1,2	-31,1
Madrid	3.334.128	651.085	2.990.989	685.333	-10,3	5,3
Murcia	717.923	102.893	713.758	73.619	-0,6	-28,5
Navarra	305.382	84.109	331.371	78.136	8,5	-7,1
País Vasco	1.036.397	297.391	1.055.140	290.744	1,8	-2,2
A Rioxa	149.559	39.828	150.117	34.029	0,4	-14,6
Ceuta e Melilla	78.186	14.830	72.157	5.983	-7,7	-59,7
Total	21.925.920	6.314.550	21.045.683	5.276.701	-4,0	-16,4

Fonte: *INE*

4.4.5.

como aconteceu no ano anterior, medra a superficie arborada queimada nun 36,7% estando afectadas un total de 3.002,6 hectáreas, o 20,6% da superficie forestal arrasada polo lume.

• **Residuos sólidos**

Ao longo do ano 2008 (último dato dispoñible) recolléronse en Galicia 1.312 miles de toneladas de residuos urbanos (selectivos e mesturados), o que representa un 5% do total estatal. Comparado co ano anterior, o **cadro 4.4.5.** indica un descenso do 6,6% no caso dos residuos urbanos recollidos en Galicia fronte á caída do 6,8% de media en España.

A igual que acontece en 2007 e no conxunto do Estado, o volume de residuos mesturados descendeu en Galicia ata as 1.135,4 miles de toneladas, un 1,2% menos que as recollidas no ano anterior (descende un 4% no conxunto do Estado).

No que atinxe ao volume de residuos urbanos recollidos selectivamente, este reduciuse en Galicia un 31,1% fronte ao descenso do 16,4% en España. Tras esta evolución, a comunidade autónoma galega recolleu en 2008, o 5% dos residuos mesturados así como a mesma porcentaxe dos recollidos selectivamente.

Atendendo ao tipo de residuo producido, no ano 2008 recolléronse en Galicia un total de 408 quilogramos por habitante que no caso dos residuos urbanos domésticos, sendo de 23,6 quilogramos no caso dos envases mixtos e de 17,4 kg/hab. e 13,4 quilogramos por habitante, no do papel e cartón e do vidro. Segundo as estatísticas do INE, Galicia sitúase por baixo da media estatal no caso dos residuos considerados, agás no vidrio, no que Galicia está situada na media estatal.

No concernente á xeración de residuos na industria galega, os **cadros 4.4.7.** a **4.4.9.** reflicten que ao longo do ano 2008 (o derradeiro ano dispoñible) a industria xerou un total de 1.596 miles de toneladas, o 100% xerados na industria extractiva e manufactureira; xa que de acordo coa nova Clasificación Nacional de Actividades Económicas (CNAE 2009), nos datos relativos a actividades de "Suministro de enerxía eléctrica, gas, vapor é aire acondicionado" no están incluídos os establecementos de produción de enerxía a partir da incineración de residuos; empresas cuxos rexistros si estaban

Residuos urbanos producidos nas CC.AA. 2007-08: distribución segundo tipo de residuo producido

	2007				2008			
	Domésticos	Papel e cartón	Vidrio	Envases mixtos	Domésticos	Papel e cartón	Vidrio	Envases mixtos
				(en tm)				
Andalucía	3.937.415	127.985	70.214	112.262	3.785.382	117.763	75.795	126.580
Aragón	646.478	28.380	18.708	14.209	615.207	26.558	20.864	14.534
Asturias	510.386	34.057	13.892	9.058	486.176	33.106	13.597	20.843
Baleares	634.893	66.031	19.289	18.394	604.182	47.031	21.167	23.059
Canarias	992.184	80.668	20.298	14.262	1.045.068	72.907	24.266	58.322
Cantabria	306.085	10.955	10.164	7.021	330.285	11.600	10.884	10.512
Castela e León	1.067.019	51.721	35.271	78.999	1.015.406	56.470	38.075	93.362
Castela - A Mancha	962.999	29.744	18.253	17.056	965.258	33.824	20.746	32.014
Cataluña	3.316.570	234.797	151.758	82.161	3.042.873	222.690	152.154	206.782
C. Valenciana	2.294.944	110.309	66.777	79.085	2.243.754	109.203	75.269	112.892
Estremadura	486.713	15.667	8.286	25.614	463.169	14.737	10.640	30.823
Galicia	1.148.659	49.196	37.593	34.741	1.135.391	48.433	37.366	65.594
Madrid	3.334.128	149.886	67.013	195.622	2.990.989	148.754	81.135	312.573
Murcia	717.923	14.228	16.269	24.084	713.758	15.690	17.562	29.781
Navarra	305.382	26.003	13.719	15.442	331.371	30.873	14.810	21.393
País Vasco	1.036.397	87.215	48.390	70.488	1.055.140	83.341	52.236	112.629
A Rioxa	149.559	9.466	6.084	7.188	150.117	10.476	7.159	9.977
Ceuta e Melilla	78.186	317	158	3.959	72.157	1.224	171	3.458
Total	21.925.920	1.126.625	622.136	809.645	21.045.683	1.084.680	673.896	1.285.128

Fonte: *INE*

4.4.6.

Residuos xerados nas industrias extractivas, manufactureiras e enerxéticas nas CC.AA. 2007-08: distribución segundo tipo de perigosidade

	2007		2008		08/07	
	non perigosos	perigosos	non perigosos	perigosos	non perigosos	perigosos
			(en miles de tm.)		(%)	
Andalucía	4.415,2	225,2	3.379,8	156,4	-23,5	-30,5
Aragón	3.251,2	67,9	2.961,6	67,9	-8,9	0,0
Asturias	2.904,3	126,3	2.189,1	111,5	-24,6	-11,7
Baleares	103,2	5,4	89,5	4,0	-13,2	-26,5
Canarias	79,8	10,0	127,8	5,6	60,2	-43,8
Cantabria	519,3	66,9	493,1	44,9	-5,1	-32,8
Castela e León	28.337,0	91,7	26.378,9	62,5	-6,9	-31,9
Castela - A Mancha	972,6	210,2	757,4	151,0	-22,1	-28,2
Cataluña	4.186,6	537,2	3.084,8	423,6	-26,3	-21,2
C. Valenciana	3.294,1	173,5	2.767,7	179,8	-16,0	3,6
Estremadura	216,5	40,1	321,4	30,5	48,5	-24,0
Galicia	5.092,2	82,4	1.535,6	60,4	-69,8	-26,7
Madrid	1.397,8	101,0	871,4	93,1	-37,7	-7,9
Murcia	433,4	71,2	721,1	44,9	66,4	-36,9
Navarra	632,2	42,3	586,6	30,6	-7,2	-27,7
País Vasco	2.536,9	302,4	1.923,7	205,4	-24,2	-32,1
A Rioxa	157,5	9,0	91,0	4,7	-42,2	-47,5
Total	58.529,6	2.162,5	48.280,4	1.676,7	-17,5	-22,5

Fonte: *INE*

4.4.7.

Residuos xerados en Galicia e España 2008: distribución segundo tipo de residuo

	Galicia non perigosos	Galicia perigosos	España non perigosos	España perigosos
	(en tm.)			
Total	1.535.554	60.407	48.280.437	1.676.669
Resíduos quimicos (1)	175	3.877	95.537	491.253
Aceites usados	-	3.614	-	80.595
Resíduos preparados químicos	4.025	6.722	58.638	162.743
Outros resíduos químicos	16.338	9.690	620.792	446.829
Resíduos sanitarios e biolóxicos	98	10	1.567	762
Resíduos metálicos	144.331	216	2.572.716	13.062
Resíduos de vidrio	13.492	-	268.947	840
Resíduos de papel e cartón	40.540	-	1.314.808	-
Resíduos de caucho	311	-	45.330	-
Resíduos de plástico	9.112	-	247.436	-
Resíduos de madeira	35.546	163	645.988	3.114
Resíduos téxtis	4.773	-	99.736	-
Residuos que conteñen PCB	-	382	-	8.127
Resíduos desechados	352	165	8.753	9.426
Resíduos animais e vexetais	39.592	-	1.011.706	-
Residuos correntes misturados	28.987	488	1.153.136	63.022
Lodos comúns	10.268	-	-	227.988
Resíduos minerais (2)	848.813	12.451	32.048.469	48.693
Resíduos da combustión	237.242	22.091	6.707.973	301.195
Resíduos solidificados e vitrificados	2.535	10	48.861	1.278

(1) non inclúe os aceites usados
(2) non inclúe os resíduos da combustión
Fonte: *INE*

4.4.8.

contabilizados en exercicios anteriores. Das 1.596 miles de toneladas de residuos xerados en Galicia ao longo de 2008 (o 3,2% das toneladas recollidas de media en España), un total de 1.535,6 miles de toneladas teñen a consideración de non perigosos (o 3,2% dos residuos "non perigosos" do conxunto do Estado) e as restantes 60,4 miles de toneladas se clasifican como "perigosos" (o 3,6% dos residuos "perigosos" estatais).

A comparación dos residuos xerados no ano 2008 en relación ao ano anterior, está desvirtuada polo cambio de clasificación xa comentado. Ao igual que no ano anterior, o maior volume de residuos non perigosos xerados corresponde aos residuos minerais, con 848,8 miles de toneladas (o 55,3% do total de residuos non perigosos en Galicia); un volume moi inferior ao do ano anterior, consecuencia da non inclusión dentro dos residuos minerais dos residuos da combustión. Séguenlle en importancia, no que ao volume se refire, os residuos da combustión con 237,2 miles de toneladas (15,4%) e os residuos metálicos, con 144,3 miles de toneladas (9,4%). No caso dos residuos perigosos, salientan os residuos da combustión, que acadaron as 22 mil toneladas, o 36,6% dos residuos perigosos xerados en Galicia e o 7,3% do total de residuos perigosos xerados polos procesos de combustión no conxunto do Estado.

- **Calidade das augas de baño**

A calidade da auga de baño mídese seguindo os criterios marcados na Directiva 2006/7/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 15 de febreiro de 2006, relativa á xestión da calidade das augas de baño.

O Censo Oficial correspondente á tempada 2010 en España consta de 1.846 zonas de augas de baño, repartidas en 203 continentais e 1.643 marítimas. O número de puntos de mostreo na tempada 2010 foi de 2.144 PM, repartidos en 214 PM de augas continentais e 1.930 PM de augas marítimas. As CCAA que máis número de puntos de mostreo de augas de baño teñen censados son: Galicia (517), Andalucía (369), Cataluña (260), Comunidade Valenciana (229), Canarias (198) e Illas Baleares (197)

Dos 455 puntos de mostreo de augas marítimas existentes en Galicia, 318 correspóndense con augas de moi

Residuos xerados nas industrias extractivas, manufactureiras e enerxéticas en Galicia e España 2007-08: distribución segundo actividade económica e tipo de perigosidade

	2007					
	Galicia		España		Galicia/España	
	Non perigosos	Perigosos	Non perigosos	Perigosos	Non perigosos	Perigosos
	(en tm.)				(%)	
Industrias extractivas e manufactureiras	3.175.321	79.957	50.056.542	2.117.099	6,3	3,8
Industrias extractivas	-	-	25.912.365	7.374	-	-
Industria manufactureira	-	-	24.144.177	2.109.725	-	-
Productos alimenticios, bebidas e tabaco	-	-	4.802.376	53.320	-	-
Industrias do téxtil, da confección	-	-	122.074	4.686	-	-
Industria do coiro e do calzado	-	-	31.878	2.025	-	-
Industrias da madeira e cortiza	-	-	607.638	10.721	-	-
Industrias do papel, edición e artes gráficas	-	-	3.450.087	36.048	-	-
Refino do petróleo e trat. residuos nucleares	-	-	68.201	78.599	-	-
Industria química	-	-	2.637.527	637.077	-	-
Industria de transformación do caucho e mat. plásticas	-	-	289.755	27.909	-	-
Industrias doutros productos minerais non metálicos	-	-	4.371.881	47.697	-	-
Metalurxia e outros productos metálicos	-	-	6.770.470	992.375	-	-
Industria da construcción de maquinaria e equipo mecánico	-	-	274.080	38.700	-	-
Industria de material e equipo eléctrico, electrónico e óptico	-	-	169.335	43.887	-	-
Fabricación de material de transporte	-	-	1.012.243	124.782	-	-
Resto das actividades manufactureiras	-	-	253.234	11.899	-	-
Producción e distribución de enerxía eléctrica	1.916.879	2.413	8.473.509	45.515	22,6	5,3
	-	-				
Total	5.092.200	82.370	58.530.051	2.162.614	8,7	3,8

	2008					
	Galicia		España		Galicia/España	
	Non perigosos	Perigosos	Non perigosos	Perigosos	Non perigosos	Perigosos
	(en tm.)				(%)	
Industrias extractivas e manufactureiras	824.731	57.700	43.439.237	1.645.710	1,9	3,5
Industrias extractivas	-		25.709.788	6.511	-	-
Industrias manufactureiras	824.731	57.700	17.729.449	1.639.199	4,7	3,5
Productos alimenticios, bebidas e tabaco	-	-	3.197.684	9.369	-	-
Industrias do téxtil, da confección e curtido	-	-	143.584	6.007	-	-
Industrias da madeira e cortiza	-	-	285.213	11.206	-	-
Industrias do papel, edición e artes gráficas	-	-	2.005.802	22.854	-	-
Refino do petróleo e trat. residuos nucleares	-	-	39.695	34.091	-	-
Industria química e fabr. de prod. de caucho e plástico	-	-	2.129.508	615.523	-	-
Industrias doutros productos minerais non metálicos	-	-	3.764.326	22.339	-	-
Metalurxia e outros productos metálicos excepto maq. e equipos	-	-	4.363.270	768.038	-	-
Fabric. de prod. Informáticos, electrónicos, maq. e mat. de transporte	-	-	1.548.755	139.455	-	-
Mobles e outras ind.manufact. Rep. e instalación de maq. e equipo	-	-	251.612	10.317	-	-
Suministro de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	-	-	4.841.200	30.959	-	-
	-	-				
Total	-	-	48.280.437	1.676.669	-	-

Fonte: *INE*

4.4.9.

Calidade das augas de baño nas CC.AA. 2010

	augas marítimas			augas continentais		
	aptas, moi boa calidade	aptas, boa calidade	non aptas	aptas, moi boa calidade	aptas, boa calidade	non aptas
			(puntos de mostreo)			
Andalucía	298	38	3	4	5	
Aragón				5	6	
Asturias	70	7				
Baleares	188	8	3			
Canarias	183	7				
Cantabria	29	6				
Castela e León				15	14	1
Castela - A Mancha				17	10	
Cataluña	246	2		7	5	
Comunidade Valenciana	210	14			3	
Estremadura				1	6	
Galicia	318	135	2	8	50	
Madrid				2	4	
Murcia	77	1			1	
Navarra				5	4	1
País Vasco	37	14	2	5		
A Rioxa				1		
Ceuta e Melilla	17					
Total	1.673	232	10	70	108	2

Fonte: *Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad*

4.4.10.

boa calidade (o 19% das augas marítimas de moi boa calidade mostreadas no conxunto do Estado), sendo a Comunidade Autónoma cun maior número de puntos de mostreo con esta calificación. Os P.M. con augas marítimas de boa calidade en Galicia son 135, o 58,2% do total estatal.

No que respecta ás augas continentais, dos 58 puntos de mostreo, 8 son de augas de moi boa calidade e 50 de boa calidade.

4.5. OCIO E CULTURA

O gasto en cultura nos fogares galegos no ano 2008 acadou os 815,9 millóns de euros, dos que o 42% (343,3 millóns de euros) dedícanse a gasto en equipos e accesorios audiovisuais de tratamento da información e internet. Galicia é a sexta Comunidade Autónoma cun maior gasto cultural, por detrás de Cataluña, Madrid, Andalucía, C. Valenciana e País Vasco.

O gasto medio por persoa en cultura no citado ano 2008, último dispoñible, é de 820,4 euros, o quinto máis reducido das 17 Comunidades Autónomas, por diante de Baleares, Estremadura, Murcia e Castela–A Mancha. Tanto o gasto medio por persoa (820,4 euros), como o gasto medio por fogar (299,6 euros), está en Galicia por debaixo do gasto medio estatal 997,2 e 368,3 euros respectivamente (**cadro 4.5.1.**).

No ano 2009, último dato dispoñible, había en Galicia un total de 33.200 persoas ocupadas que desenvolven a súa actividade laboral no ámbito cultural (**emprego cultural**), considerando o criterio conxunto tanto das ocupacións como das actividades económicas culturais, sendo a quinta Comunidade Autónoma cunha maior ocupación nese sector, por detrás de Madrid (119.100 ocupados), Cataluña (117.100 ocupados), Andalucía (68.400 ocupados) e C. Valenciana (48.800 ocupados). O volume de emprego cultural en Galicia en relación ao ano anterior incrementouse un 23,9%, fronte á redución do 4,4% no conxunto do Estado (**cadro 4.5.2.**).

No que respecta ás **empresas culturais**, considerando como tais o conxunto de empresas cuxa actividade económica principal pertence ao ámbito cultural, sendo, tal como mostra o **cadro 4.5.4.**, as actividades de bibliotecas, arquivos, museos e outras institucións culturais, actividades cinematográficas, de vídeo, de radio e televisión así como as artísticas e de espectáculos entre outras. No ano 2009 existían en Galicia un total de 5.439 empresas culturais, o 5,3% do total existente en España, sendo a sexta Comunidade Autónoma con maior número de empresa culturais por detrás de Madrid (23.179), Cataluña (20.140), Andalucía (13.545), C. Valenciana (9.847) e Pais Vasco (6.063). Das 5.439 empresas culturais galegas, 3.544 están relacionas con determinadas actividades da industria e dos servizos, en concreto o 36,9% traballan en actividades de deseño, creación, artísticas e de espectáculos. Finalmente as 1.895 empresas culturais restantes están relacionadas con actividades de comercio e aluguer.

Dentro da área de ocio e cultura é fundamental ter en conta, non só as empresas e o emprego cultural privado, senón tamén o financiamento e o **gasto público** no ámbito cultural realizado pola Administración Autonómica.

Consumo cultural nos fogares nas CC.AA. 2008

	Total	Libros e pub.periódicas	Servizos culturais	Equipos e acc.audiovisuais de tratamento da información e Internet	Outros bens e servizos	Gasto medio / persona	Gasto medio / fogar
	(en millóns de €)					(en euros)	
Andalucía	2.555,50	433,50	718,50	1.172,30	231,10	904,1	316,6
Aragón	464,00	106,50	110,80	202,00	44,60	920,4	358,6
Asturias	435,10	86,70	115,00	182,70	50,60	1.049,0	413,4
Baleares	417,30	71,40	121,20	185,30	39,40	137,9	396,1
Canarias	709,50	97,50	209,30	350,90	51,80	971,7	345,6
Cantabria	201,80	47,20	55,70	84,20	14,80	988,4	354,4
Castela - A Mancha	553,10	95,10	185,80	222,90	49,40	777,7	278,2
Castela e León	794,30	178,70	204,60	341,20	69,90	823,7	320,6
Cataluña	3.233,70	580,00	911,80	1.472,50	269,40	1.173,7	447,3
Comunidade Valenciana	1.820,00	292,20	606,00	793,70	128,10	970,1	369,2
Estremadura	235,50	38,90	60,60	119,80	16,10	606,9	219,6
Galicia	815,90	181,20	228,00	343,30	63,40	820,4	299,6
Madrid	2.871,20	641,20	879,60	1.143,80	206,70	1.276,5	462,0
Murcia	373,00	79,80	119,70	143,50	30,00	764,5	261,9
Navarra	244,80	58,70	81,10	88,70	16,40	1.072,1	406,2
País Vasco	833,60	229,20	223,70	322,30	58,40	9.889,8	393,0
A Rioxa	103,10	22,40	25,90	45,10	9,70	858,3	331,4
Ceuta e Melilla	33,30	4,50	7,80	18,70	-	762,6	237,3
Total	16.694,60	3.244,80	4.865,20	7.232,70	1.351,90	997,2	368,3

Fonte: *Ministerio de Cultura*

4.5.1.

Emprego cultural nas CC.AA. 2008-09 (1)

	2008	2009
	(en miles)	
Andalucía	64,6	68,4
Aragón	13,7	14,2
Asturias	9,5	9,7
Baleares	12,2	13,2
Canarias	18,9	16,6
Castela - A Mancha	13,4	15,3
Castela e León	21,5	22,2
Cataluña	128,8	117,7
Comunidade Valenciana	54,7	48,8
Galicia	26,8	33,2
Madrid	135,7	119,1
Murcia	11,6	10,4
Navarra	9,5	7,3
País Vasco	26,9	25,9
Cantabria, Extremadura, A Rioxa, Ceuta e Melilla	14,1	15,0
Total	561,9	537,0

(1) ocupados de máis de 16 anos que desenvolven ocupacións culturais, considerando éstas como aquelas actividades profesionais cunha dimensión cultural como por exemplo escritores, artistas, arquiveiros, bibliotecarios, actividades de edición, cinematográficas, de video, radio, tv, actividades artísticas e de espectáculos e outras, con independencia da actividade principal do empregador

Fonte: *Ministerio de Cultura*

4.5.2.

Empresas culturais nas CC.AA. 2009: distribución segundo actividade económica

	Total empresas	En determinadas actividades da industria e dos servizos									En determinadas actividades do comercio e aluguer
		Total	Actividades de bibliotecas, arquivos, museos e outras	Edición de libros, xornais e outras activ. edit.	Cinematografía, video, radio, tv, e outras activ. de edic. musical	Axencias de novas	Actividades de deseño, creación, artísticas e de espectáculos	Fotografía	Artes gráficas e reprod. de soportes grabados	Fabricac. de soportes, aparatos de imaxe e son e instr. musicais	
Andalucía	13.545	8.533	197	836	1.245	4	2.688	1.617	1.905	41	5.012
Aragón	2.297	1.654	37	147	155	4	674	266	354	17	643
Asturias	2.162	1.379	27	137	119	-	556	257	280	3	783
Baleares	2.603	1.974	56	236	240	3	793	279	364	3	629
Canarias	3.768	2.801	58	255	483	4	984	406	610	1	967
Cantabria	1.033	611	11	63	57	1	210	138	130	1	422
Castela - A Mancha	2.756	1.818	30	141	197	-	582	348	506	14	938
Castela e León	4.538	2.789	66	279	233	2	1.072	496	633	8	1.749
Cataluña	20.140	16.118	296	1.955	1.994	10	5.778	1.979	4.032	74	4.022
Comunidade Valenciana	9.847	6.893	96	551	817	3	2.383	1.233	1.747	63	2.954
Estremadura	1.454	935	15	65	148	-	297	182	227	1	519
Galicia	5.439	3.544	67	345	436	1	1.307	582	779	27	1.895
Madrid	23.179	19.349	181	2.884	3.458	39	6.732	1.522	4.465	68	3.830
Murcia	2.148	1.389	39	110	194	-	374	305	365	2	759
Navarra	1.235	863	14	103	77	-	339	127	197	6	372
País Vasco	6.063	4.512	144	342	487	95	1.888	450	1.091	15	1.551
A Rioxa	565	396	11	39	31	-	162	69	84	-	169
Ceuta e Melilla	173	98	4	15	13	-	25	23	18	-	75
Total	102.945	75.656	1.349	8.503	10.384	166	26.844	10.279	17.787	344	27.289

Fonte: *Ministerio de Cultura*

4.5.3.

Neste senso os **cadros 4.5.4.** e **4.5.5.** mostran o gasto público en cultura realizado polas CCAA no ano 2008 (último dato dispoñible). Entendemos como gasto público en cultura o gasto consolidado liquidado destinado a cultura, na súa fase de obrigas recoñecidas, polo que a natureza do financiador e non a do receptor é a que determina o carácter público ou privado do gasto.

Tendo isto en conta, en Galicia o gasto público cultural ascendeu no ano 2008 a 167,7 millóns de euros, acadando o 0,3% do PIB e o 1,4% do gasto orzamentario liquidado total. Galicia, con 61,3 euros de gasto cultural por habitante, é a quinta Comunidade Autónoma cun maior gasto cultural por habitante, por detrás de Navarra (115,4 euros/hab.), Murcia (70,6 euros/hab.), Estremadura (70,2 euros/hab.), e Asturias (67,6 euros/hab.).

A distribución do gasto en cultura en función do seu destino mostra como o 56,5% do gasto cultural total de Galicia no ano 2008 está clasificado como Interdisciplinar, isto é tanto porque, non se dispón do suficiente desglose dos programas orzamentarios, como porque o gasto en administración e servizos xerais está aí incluído.

No que respecta ao gasto público en **bens e servizos culturais**, este acada os 34,8 millóns de euros, dos que o 78,5% están dedicados a gastos no patrimonio histórico e artístico. En Galicia hai 9 bens mobles de interese cultural e 699 bens inmobles de interese cultural (**cadro 4.5.6.**).

O gasto público en **artes plásticas e escénicas** acadou os 22 millóns de euros, dos que o 65,2% dedicouse a artes plásticas e o 34,8% restante a artes escénicas e musicais. Tal como se mostra no **cadro 4.5.7.**, tendo en conta o período 2003–2009, tanto os espectadores como a recadación nas artes escénicas aumentaron, un 20% no caso dos espectadores e un 103% a recadación.

Finalmente o gasto público en **libro e audiovisual** ascendeu a 16,1 millóns de euros, dos que 12,9 millóns están dedicados ao libro e 3,3 millóns ao cine.

Gasto público das CC.AA. en cultura 2008

	Total (en miles de euros)	% /gasto liquidado total	% PIB	valor medio / hab. (en euros)
Andalucía	309.944	0,93	0,21	38,50
Aragón	50.624	0,95	0,15	39,00
Asturias	71.598	1,72	0,30	67,60
Baleares	17.802	0,49	0,07	17,00
Canarias	63.158	0,84	0,15	30,90
Cantabria	33.643	1,41	0,24	59,00
Castela - A Mancha	103.189	1,14	0,28	52,20
Castela e León	146.584	1,45	0,25	58,60
Cataluña	400.606	1,30	0,20	55,30
Comunidade Valenciana	181.620	1,29	0,17	37,10
Estremadura	75.791	1,44	0,42	70,20
Galicia	167.741	1,42	0,30	61,30
Madrid	190.502	1,04	0,10	30,80
Murcia	99.671	2,01	0,36	70,60
Navarra	69.978	1,59	0,38	115,40
País Vasco	112.219	1,21	0,16	52,50
A Rioxa	17.721	1,39	0,22	56,80
Ceuta	10.196	4,37	0,63	141,60
Melilla	6.384	3,05	0,43	91,60
Total	2.128.971	1,21	0,20	47,00

Fonte: *Ministerio de Cultura*

4.5.4.

Gasto público das CC.AA. en cultura 2008: destino do gasto

Conceptos	Galicia (en miles de euros)	Total CC.AA. (en miles de euros)
Bens e servizos culturais	34.813	821.256
Patrimonio histórico e artístico	27.325	589.968
Monumentos históricos	9.536	231.103
Museos	8.519	269.461
Xacementos arqueolóxicos	4.925	39.823
Outros	4.345	49.581
Arquivos	0	62.408
Bibliotecas	7.487	168.880
Artes plásticas e escénicas	21.989	498.400
Artes plásticas	14.332	62.896
Exposicións	14.332	41.728
Fotografía	0	3.011
Outros	0	18.157
Artes escénicas e musicais	7.657	435.503
Música	2.579	175.385
Danza	0	34.427
Teatro (inclúe teatro musical)	5.078	176.250
Outros	0	49.441
Libro e audiovisual	16.145	124.011
Libro	12.882	60.551
Audiovisual	3.263	63.459
Cine	3.263	59.899
Video	0	1.665
Música grabada	0	199
Outros	0	1.696
Interdisciplinar	94.793	653.792
Promoción, difusión e cooperac. Cultural	0	231.113
Difusión cultural no exterior	599	16.731
Administración e servizos xerais	71.926	258.431
Política lingüística	22.268	132.970
Outros	0	14.547
Non distribuido por sectores	0	31.512
Total gasto	167.741	2.128.971

Fonte: *Ministerio de Cultura*

4.5.5.

Bens de interés cultural nas CC.AA. 2009

	bens mobles	bens inmobles
Andalucía	2.188	2.900
Aragón	5	782
Asturias	4	333
Baleares	38	3.018
Canarias	865	606
Cantabria	6	277
Castela - A Mancha	7	771
Castela e León	68	1.305
Cataluña	434	2.210
Comunidade Valenciana	371	1.059
Estremadura	56	255
Galicia	9	669
Madrid	535	475
Murcia	902	510
Navarra	2.184	187
País Vasco	99	284
A Rioxa	-	158
Ceuta e Melilla	-	105
Total	7.771	15.904

Fonte: *Ministerio de Cultura*

4.5.6.

Espectadores e recadación nas artes escénicas nas CC.AA. 2003-09

	espectadores						recadación					
	2003			2009			2003			2009		
	obras teatrais	concertos mùsica clásica e concertos música popular	xénero lírico e danza	obras teatrais	concertos mùsica clásica e concertos música popular	xénero lírico e danza	obras teatrais	concertos mùsica clásica e concertos música popular	xénero lírico e danza	obras teatrais	concertos mùsica clásica e concertos música popular	xénero lírico e danza
							(en miles de €)					
Andalucía	909	4.578	355	1.098	6.966	259	5.925	15.069	3.626	13.879	23.377	3.577
Aragón	551	1.003	109	1.003	1.903	182	2.323	4.942	473	3.220	11.165	869
Asturias	225	789	64	396	1.175	91	1.186	3.810	1.543	1.893	2.903	2.187
Baleares	215	737	25	255	833	41	2.159	2.552	558	2.642	5.069	949
Canarias	188	1.075	68	93	643	50	2.330	6.350	791	1.829	6.304	563
Cantabria	127	381	27	177	594	31	1.181	1.426	472	1.326	2.048	674
Castela - A Mancha	281	927	46	230	784	40	1.286	2.662	265	1.513	2.448	345
Castela e León	1.060	1.699	107	1.086	2.011	93	2.775	4.193	944	3.506	8.039	1.048
Cataluña	2.235	4.276	540	3.011	6.032	684	28.932	38.646	19.601	43.683	40.993	20.816
Comunidade Valenciana	1.186	2.750	151	1.589	3.200	169	6.978	8.557	1.179	8.338	16.527	1.945
Estremadura	138	454	32	120	351	14	421	996	129	865	2.294	100
Galicia	419	1.678	47	549	1.934	90	2.231	2.858	456	3.200	7.387	654
Madrid	2.972	3.523	660	4.243	5.900	629	57.095	32.858	16.618	98.044	47.880	20.853
Murcia	248	433	52	170	667	28	1.137	3.055	594	1.004	4.145	257
Navarra	192	427	58	280	531	36	1.129	2.567	730	2.482	3.592	543
País Vasco	657	1.975	166	1.119	2.350	223	5.396	9.582	3.657	12.449	15.692	4.519
A Rioxa	188	228	27	124	254	18	907	465	198	895	967	258
Ceuta e Melilla	4	10	-	10	39	2	15	351	-	96	110	17
Total	11.803	26.996	2.538	15.550	36.167	2.680	123.490	141.066	51.840	200.864	200.940	60.172

Fonte: *Ministerio de Cultura*

4.5.7.

Produción editorial en España 2009-10: títulos e exemplares segundo idioma

	títulos publicados			exemplares		
	2009	2010	10/09	2009	2010	10/09
			(%)	(miles)		(%)
Total	74.521	76.206	2,3	183.865	132.125	-28,1
Castelán	57.664	60.079	4,2	148.031	105.530	-28,7
Catalán, valenciano e balear	8.379	7.897	-5,8	17.542	12.731	-27,4
Galego	1.823	1.429	-21,6	3.189	2.317	-27,3
Euskera	1.027	870	-15,3	1.951	1.357	-30,4
Outros idiomas ou dialectos nacionais	77	84	9,1	62	55	-11,3
Alemán	115	170	47,8	320	490	53,1
Francés	321	428	33,3	975	969	-0,6
Inglés	1.257	1.457	15,9	2.088	2.121	1,6
Outros idiomas estranxeiros	876	937	7,0	4.635	2.076	-55,2
En 2 ou máis idiomas, nacionais ou estranxeiros	2.982	2.855	-4,3	5.072	4.479	-11,7

Fonte: *INE*

4.5.8.

Produción editorial nas CC.AA. 2009-10: títulos e exemplares

	Total				Libros				Folletos			
	títulos		exemplares		títulos		exemplares		títulos		exemplares	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
			(miles)				(miles)				(miles)	
Andalucía	8.590	9.303	9.062	8.690	7.984	8.645	8.465	8.030	606	658	597	660
Aragón	1.604	1.628	3.236	2.740	1.352	1.407	2.614	2.229	252	221	622	511
Asturias	1.200	1.106	1.578	1.130	1.007	949	1.332	987	193	157	246	143
Baleares	1.222	949	1.753	1.393	1.032	805	1.471	1.002	190	144	282	391
Canarias	861	1.004	942	1.084	753	916	812	1.000	108	88	130	84
Cantabria	468	525	582	657	402	447	473	568	66	78	109	89
Castela e León	2.495	2.744	4.790	5.681	2.158	2.347	3.797	4.723	337	397	993	958
Castela - A Mancha	937	867	1.179	1.690	800	780	876	1.383	137	87	303	307
Cataluña	20.871	20.533	76.621	47.301	18.049	18.490	67.979	42.510	2.822	2.043	8.642	4.791
C. Valenciana	3.960	4.509	5.721	5.905	3.380	4.038	4.740	5.339	580	471	981	566
Estremadura	512	723	488	673	447	643	416	603	65	80	72	70
Galicia	3.180	2.778	4.468	3.783	2.540	2.266	3.327	2.896	640	512	1.141	887
Madrid	23.972	24.999	65.748	44.730	21.249	22.129	59.712	39.223	2.723	2.870	6.036	5.507
Murcia	523	892	567	854	441	792	470	762	82	100	97	92
Navarra	1.284	872	2.617	1.576	1.178	798	2.305	1.355	106	74	312	221
País Vasco	2.545	2.499	4.220	4.003	2.187	2.117	3.436	3.438	358	382	784	565
Rioxa	237	222	240	200	202	189	215	175	35	33	25	25
Ceuta e Melilla	60	53	54	35	52	42	43	29	8	11	11	6
Total	74.521	76.206	183.866	132.125	65.213	67.800	162.483	116.252	9.308	8.406	21.383	15.873

Fonte: *INE*

4.5.9.

O ano 2010 pode considerarse como un mal ano para o **sector editorial** galego atendendo ao descenso do número de títulos e exemplares editados. No último ano producíronse en Galicia un total de 2.778 títulos, un 12,6% menos que no ano anterior, sendo a súa tirada media de 1.362 exemplares por título fronte aos 1.405 exemplares do ano 2009. Comparado co total estatal, Galicia diminúe o seu peso relativo no conxunto do Estado no que ao número de títulos publicados se refiree (3,6% cando o ano anterior era do 4,3%), aumentando o de exemplares ata o 2,9% do total (2,4% en 2009).

Ao longo do ano 2010 reduciuse a produción editorial en galego un 21,6% en relación aos publicados no ano anterior, acadando os 1.429 títulos (o 1,9% dos títulos publicados no conxunto do Estado). Este descenso está asociado a unha caída do 27,3% no número de exemplares no

Produción editorial en España 2009-2010: títulos e exemplares traducidos segundo idioma

	títulos traducidos			exemplares		
	2009	2010	10/09 (%)	2009 (miles)	2010	10/09 (%)
Total	10.959	10.993	0,3	51.613	30.839	-40,2
Castelán	705	991	40,6	1.977	1.697	-14,2
Catalán, valenciano e balear	133	156	17,3	366	366	0,0
Galego	21	21	0,0	87	77	-11,5
Euskera	17	21	23,5	71	44	-38,0
Outros idiomas ou dialectos nacionais	1	3	200,0	1	2	100,0
Alemán	728	622	-14,6	2.932	1.458	-50,3
Francés	1.149	1.086	-5,5	4.014	2.487	-38,0
Inglés	6.591	6.515	-1,2	32.490	19.672	-39,5
Outros idiomas estranxeiros	1.452	1.383	-4,8	8.063	4.314	-46,5
En dous ou máis idiomas, nacionais ou estranxeiros	162	195	20,4	1.612	722	-55,2

Fonte: *INE*

4.5.10.

Tirada e difusión da prensa diaria 2010: cabeceiras controladas pola OJD

Medio	Promedio tirada	Promedio difusión
Atlántico Diario	5.144	4.014
Diario de Pontevedra	7.999	6.888
Faro de Vigo	44.770	38.004
La Opinión A Coruña	7.430	5.616
El Progreso Lugo	18.307	15.258
La Voz de Galicia	111.516	97.016

Fonte: *Oficina de Justificación de la Difusión*

4.5.11.

Audiencia da prensa dixital 2010 (1)

Medio	Visitantes únicos	Promedio diario
Laopinioncoruna.es	399.527	19.466
Galiciae.com (2)	176.164	10.752
Farodevigo.es	974.742	55.514
Elcorreogallego.es	394.280	22.710
Lavozdegalicia.es	1.902.141	120.508

(1) datos correspondentes ó mes de decembro e só para os medios auditados

(2) *Diario de Pontevedra* e *El Progreso*

Fonte: *Oficina de Justificación de la Difusión*

4.5.12.

Poboación lectora de prensa nas CC.AA. 2000-10

	2000	2010
	(%)	
Andalucía	27,4	28,1
Aragón	40,4	42,3
Asturias	51,5	54,3
Baleares	49,2	46,3
Canarias	39,2	33,9
Cantabria	58,6	47,5
Castela - A Mancha	19,6	25,5
Castela e León	39,5	40,5
Cataluña	39,5	42,4
Comunidade Valenciana	32,4	30,6
Estremadura	28,5	30,9
Galicia	37,6	46,4
Madrid	32,3	43,1
Murcia	30,0	27,0
Navarra	60,2	54,4
País Vasco	58,4	51,8
A Rioxa	40,5	44,9
Total	36,3	38,0

Fonte: *INE*

4.5.13.

idioma galego, que se sitúan nos 2.317 miles de exemplares (o 1,7% do conxunto do Estado). Da produción editorial total en España (76.0206 títulos publicados), o **cadro 4.5.8.** reflicte que se editan en castelán o 78,8% dos títulos, un 10,4% en catalán, valenciano e balear e un 1,1% en euskera. No último ano estabilízase o número de títulos traducidos do galego, se ben descende o de exemplares. En 2010 traducíronse un total 21 libros (igual que no ano anterior), sendo o número de exemplares de 77 mil (87 miles de exemplares en 2009).

Respecto á **prensa escrita**, os datos da OJD amosan que os dous principais xornais galegos presentan no conxunto do ano 2010 un descenso tanto da súa tirada como da súa difusión. Dunha banda, *La Voz de Galicia* reduce a súa tirada ata os 110.516 exemplares diarios (4,5% menos) e súa difusión ata os 97.016 exemplares (3,6% menos que no ano anterior). Séguelle en importancia o *Faro de Vigo*, cunha tirada de 44.770 exemplares (2,9% menos que en 2009) e unha difusión de 38.004 exemplares (2,9% menos) (**cadro 4.5.11.**).

Facendo unha comparación entre as distintas Comunidades Autónomas, Galicia é a quinta Comunidade cunha maior porcentaxe de poboación lectora de prensa, co 46,4% no ano 2010, por detrás de Navarra (54,4%), Asturias (54,3%), Pais Vasco (51,8%) e Cantabria (47,5%). No mesmo senso Galicia está situada moi por encima da porcentaxe media de poboación que lee prensa no conxunto do Estado, que é do 38% (**cadro 4.5.13.**).

No que respecta ao **cine**, e tal como se destaca nos **cadros 4.5.14.** e **4.5.15.**, no período 2000–2010 tanto en Galicia como no conxunto do Estado, redúcese o número de cines, aínda que se incrementa o número de salas e o número de salas por cada 100.000 habitantes. Así, os cines en Galicia pasan de 66 no ano 2000 a 38 no ano 2010, as salas de 161 no ano 2000 a 173 no ano 2010. O volume de espectadores das salas de cine tamén se reduce considerablemente, pasando de 5,3 millóns no ano 2000 a 3,7 millóns no ano 2010, sen embargo a recadación no citado período incrementase de 19,2 a 24,6 millóns de euros.

Galicia é a terceira Comunidade Autónoma con menor número de salas de cine por cada 100.000 habitantes, con 6,3, só por diante de Estremadura (5,7) e Cantabria (6,2). Así mesmo é a oitava Comunidade en número de espectadores e a sétima en volume de recadación.

Cines e salas de exhibición nas CC.AA. 2000-10

	2000			2010		
	cines	salas	salas / 100.000 habs.	cines	salas	salas / 100.000 habs.
			(%)			(%)
Andalucía	171	532	7,3	113	698	8,5
Aragón	47	78	6,5	40	102	7,8
Asturias	26	77	7,2	12	76	7,2
Baleares	36	79	9,6	19	97	9
Canarias	33	114	6,8	23	161	7,7
Cantabria	13	47	8,9	13	36	6,2
Castela - A Mancha	65	125	7,2	40	140	6,9
Castela e León	74	226	9,2	47	195	7,8
Cataluña	236	647	10,4	167	784	10,7
Comunidade Valenciana	191	369	9,2	105	480	9,6
Estremadura	37	88	8,3	20	62	5,7
Galicia	66	161	6	38	173	6,3
Madrid	140	579	11,2	85	570	9
Murcia	66	102	8,9	41	138	9,4
Navarra	22	50	9,1	19	76	12,3
País Vasco	62	196	9,5	65	236	11
A Rioxa	10	21	7,8	10	45	14,3
Ceuta e Melilla	3	9	6,6	3	11	7,5
Total	1298	3500	8,7	860	4080	8,9

Fonte: *Ministerio de Cultura*

4.5.14.

Espectadores e recadación no cine nas CC.AA. 2000-10

	Espectadores		Recadación	
	2000	2010	2000	2010
	(en millóns)		(en millóns de €)	
Andalucía	19,3	14,8	65,2	90,3
Aragón	3,9	2,5	15,2	15
Asturias	2,6	1,6	10,3	10,8
Baleares	2,8	2,7	11,3	17
Canarias	5,1	3,9	17,2	25,2
Cantabria	1,6	1,1	6,4	6,4
Castela - A Mancha	3,2	2,8	11,6	17
Castela e León	6	4	22,3	24,3
Cataluña	27,9	20,2	119,5	139,7
Comunidade Valenciana	14,1	11,7	54	72,4
Estremadura	2,2	1,2	7,4	7,1
Galicia	5,3	3,7	19,2	24,6
Madrid	26,8	21,2	120,1	149
Murcia	3,6	2,9	12,4	17,8
Navarra	1,9	1,4	7,7	9,1
País Vasco	7,9	5	32,3	31,8
A Rioxa	0,8	0,6	3,3	3,9
Ceuta e Melilla	0,3	0,2	1	0,8
Total	135,3	101,6	536,3	662,3

Fonte: *Ministerio de Cultura*

4.5.15.

Audiencia da radio nas CC.AA. 2004-10

	2004	2010
	(%)	
Andalucía	55,9	53,2
Aragón	55,7	59,3
Asturias	59,2	58,8
Baleares	56,5	56,0
Canarias	53,4	55,9
Cantabria	63,1	59,1
Castela - A Mancha	49,0	53,3
Castela e León	59,2	61,4
Cataluña	56,0	57,8
Comunidade Valenciana	55,5	55,2
Estremadura	50,9	53,0
Galicia	53,9	57,7
Madrid	60,1	60,0
Murcia	55,8	54,2
Navarra	56,5	58,3
País Vasco	68,1	60,2
A Rioxa	55,6	62,6

Fonte: *INE*

4.5.16.

Turismo cultural nas CC.AA. 2009

	Residentes en España que viaxan por motivos culturais			Turistas internacionais que realizan actividades culturais		
	total	% / total viaxes	gasto medio / viaxe	total	% / total entradas turistas internacionais	gasto medio / turista
	(en miles)		(en €)	(en miles)		(en €)
Andalucía	1.743,1	6,3	406	4.191,8	56,9	1.114
Aragón	410,5	6,6	437	223,9	63,6	1.095
Asturias	312,6	6,9	487	113,9	67,7	1.368
Baleares	213,9	8,8	612	4.290,0	47,5	1.056
Canarias	349,6	7,3	511	3.074,6	37,5	1.186
Cantabria	164,4	10,3	459	213,8	67,8	1.069
Castela - A Mancha	481,7	7,1	347	120,6	65,1	1.294
Castela e León	677,9	5,9	474	510,2	52,5	940
Cataluña	2.543,2	9,0	533	7.959,3	62,8	841
Comunidade Valenciana	1.210,3	6,6	456	2.231,7	43,7	908
Estremadura	232,4	5,7	400	87,0	46,2	805
Galicia	504,1	5,7	497	485,6	63,9	1.074
Madrid	2.341,0	7,8	554	3.489,4	71,8	1.207
Murcia	239,1	6,7	502	383,0	45,2	1.055
Navarra	220,7	6,9	383	138,6	70,1	759
País Vasco	899,8	10,9	434	464,2	58,2	712
A Rioxa	92,4	6,6	487	26,4	48,7	920
Ceuta e Melilla	32,0	8,6	540			-
Total	12.668,8	7,4	483	28.003,9	53,8	1.018

Fonte: *Ministerio de Cultura*

4.5.17.

Finalmente no que respecta ao **turismo cultural**, o **cadro 4.5.17.** mostra o número de turistas, españois e estranxeiros, que manifestan que a súa viaxe foi iniciada, principalmente, por motivos culturais. Con isto, preténdese ofrecer un indicador da importancia do sector cultural como motor doutros sectores de gran significación económica como é o turismo. Nos citados cadros preséntase información relativa ao número de viaxes e ao gasto realizado, nas diferentes CCAA. Así no ano 2009 o 5,7% dos viaxes realizados por residentes españois que visitaron Galicia manifestan que o seu motivo principal é a cultura, sendo esta porcentaxe do 63,9% no caso dos turistas estranxeiros. O gasto medio dos viaxeiros que fan turismo cultural ascende en Galicia a 497 euros por viaxe para os cidadáns españois e a 1.074 euros por turista estranxeiro; por encima en ámbolos dous casos da media española. ■